

KONICA MINOLTA

NAJNOVIJA MINILABORATORIJA
USKORO I KOD NAS!

R2 SUPER
700/1000
KONICA MINOLTA DIGITAL MINILAB SYSTEM

R2 SUPER Compact
700/1000
KONICA MINOLTA DIGITAL MINILAB SYSTEM

400 dpi
World class
resolution

powercomimaging

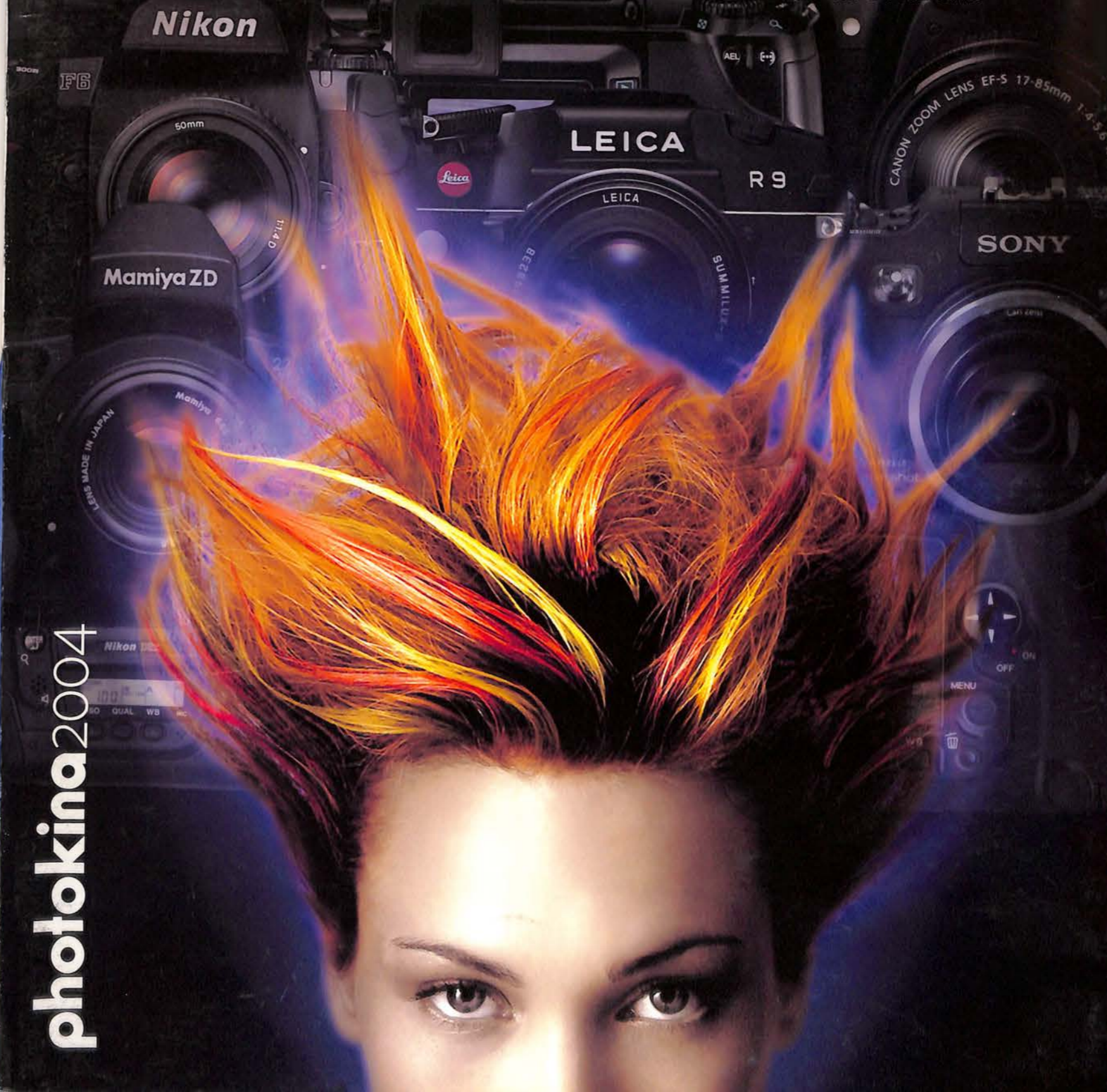
PowerCom Imaging d.o.o. Milentija Popovića 9 (Sava Centar), 11070 Novi Beograd
tel: 011/311-1409, 311-2976, 143-541 e-mail: d.vidakovic@konicaminolta.net.yu

REFOTO

DINARA 180
K. MARAKA 6
KUNA 25
DENARA 200
EVRA 3

ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE BROJ 25 OKTOBAR 2004 WWW.REFOTO.CO.YU

photokina2004

8.2 MPix

EOS 20D
DIGITAL

BEOGRAD, TEL: 011/655 100, 655 257

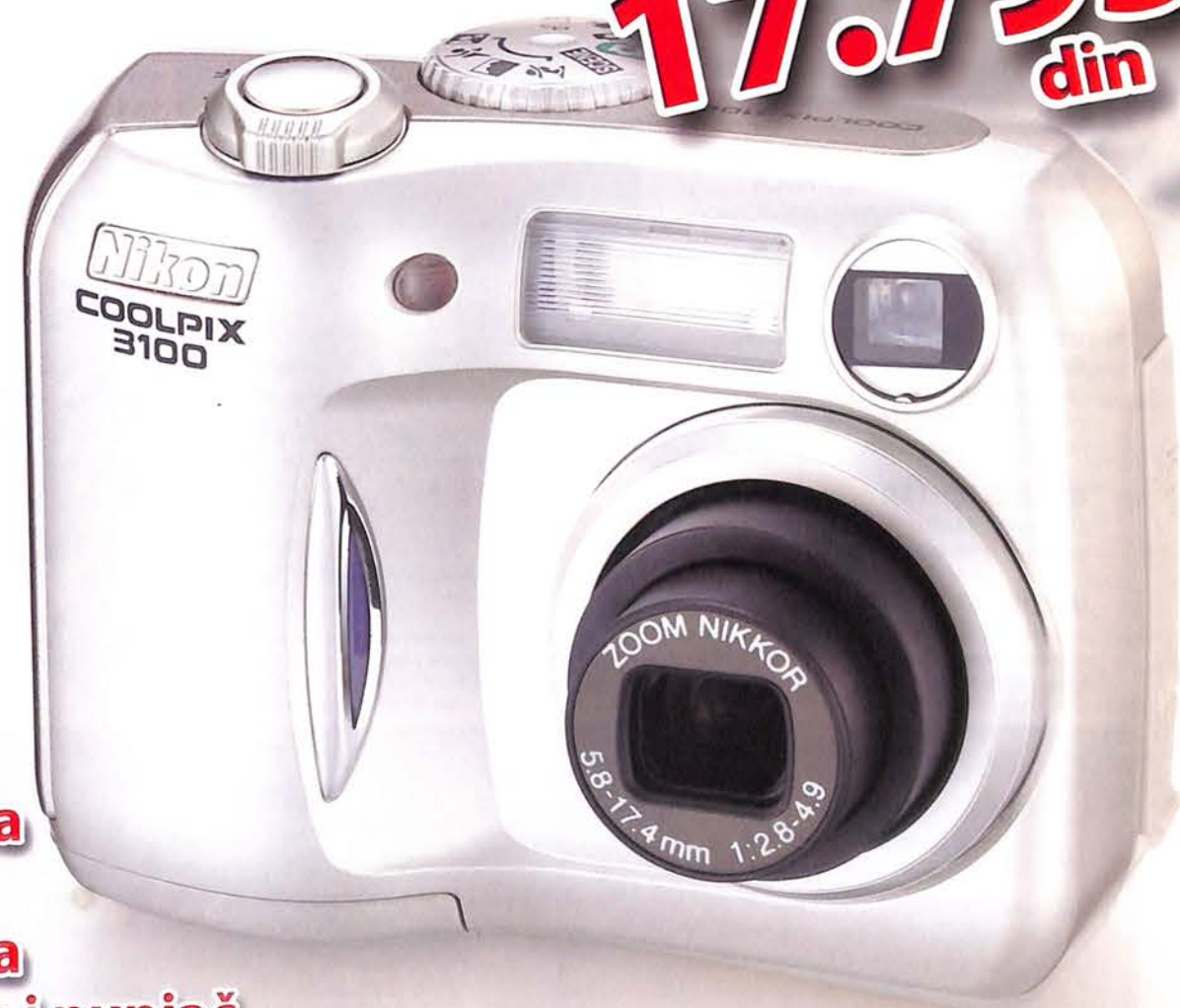
PROFIFOTO official distributor

you can
Canon

PROMOTIVNA CENA

Nikon COOLPIX 3100

~~28.116~~
17.795
din

3,2 MegaPiksela
3x optički zum
16mb CF kartica
Punjive baterije i punjač
Uputstvo na srpskom
Međunarodna garancija

www.refot.com

STALNE RUBRIKE

- 4 **AKTUELNOSTI**
Izložbe, konkursi, najave
- 11 **KNJIGE**
Ponuda u našim knjižarama
- 70 **FOTO-KOMENTAR**
Goran Malić komentariše vaše fotografije
- 74 **KONKURS**
Zagrevanje pred veliko finale
- 80 **PISMA ČITALACA**
Pregršt pitanja i nekoliko predloga

FOTOKINA IZLOŽBE

- 14 **IZLOŽBE**
Prikaz pratećih izložbi Fotokine koje su se održavale u galerijama širom Kelna
- 16 **REPORTERI BEZ GRANICA**
Asocijacija fotoreportera koja se bori za slobodu štampe i prava novinara i ove godine objavila je knjigu i organizovala izložbu fotoreportera, članova Asocijacije
- 17 **UNICEF – FOTOGRAFIJA GODINE**
Izložba pobjednika renomiranog foto-konkursa pod pokroviteljstvom UNICEF-a iz Nemačke i GEO magazina
- 18 **GLANZLICHTER**
Međunarodni konkurs pod nazivom Glanzlichter posvećen je fotografijama prirode
- 22 **VIZUELNA GALERIJA**
Svaki sajam Fotokina u Kelnu, pored obilja tehničkih novotarija, karakteriše i velika izložba fotografija pod nazivom Vizuelna galerija

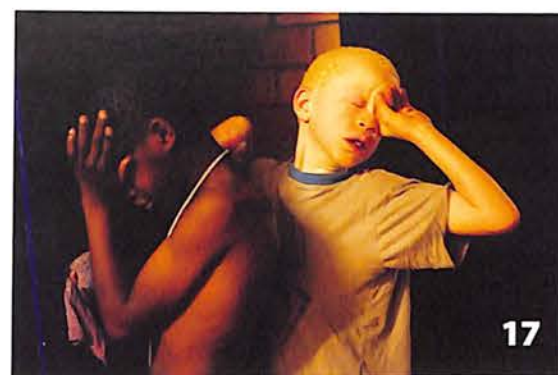
WALTER SCHELS, "ŽIVOTNO DOBA": BEBA STARA 5 MINUTA

WALTER SCHELS, "ŽIVOTNO DOBA": LUIS TRENKER, STAR 96 GODINA

62

SIPHIWE SIBEKO, "SIBONILE"

17

PATRICK FRISCHKNECHT

18

FOTOKINA TEHNIKA

FOTOTEHNOLOGIJA, SKENERI, ŠTAMPAČI

- 30 **ABECEDA FOTOTEHNIKE**
Pregled najnovijih proizvoda svih vodećih svjetskih kompanija koji su doživeli svoju premijeru upravo na Fotokini u Kelnu
- 62 **ZANIMLJIVOSTI**
Kratak prikaz svih onih sitnica koje su neophodan deo alata u fotografskom zanatu

NASLOVNA STRANA

Montaža fotografije devojke Olffa Appolda (izložba Vizuelna galerija, BFF Gold) i fotografije kolača fotoaparata

30

reč urednika

Abeceda fototehnike

Da, znamo, kasnimo dosta s ovim brojem, ali za to imamo dobar razlog. Ono što mnogi od vas željno iščekuju da vide ali, nažalost, nemaju za to mogućnosti, svakako je najveći sajam foto i video tehnike na svetu – čuvena Fotokina u Kelnu. Znam da ništa ne može da vam zameni i verno predoči sav sjaj i "tehnološko ludilo" koji karakteriše Fotokinu, ali sigurna sam da će vam ovaj specijalni, 25. broj, prenети makar delić atmosfere i puno, puno informacija koje smo vredno skupljali za vas tokom šest dana trajanja sajma. Verujte mi da je obilaženje svih četrnaest hala, od kojih svaka ima po dva nivoa, veoma naporno. Ne toliko zbog pređenih kilometara na koje se svi naviknemo posle dva dana, već zbog obilja informacija kojim vas bombarduju. Svi se trude da vam privuku pažnju i stoga štandovi pojedinih firmi više liče na cirkuske šatre u kojima ljudi pričaju, pevaju, igraju i demonstriraju najnovije fotoparate, štampače, kamere, skeneri, mobilne telefone... i sve ostalo što vam može pasti na pamet, a ima veze s pokretnom i nepokretnom slikom.

O samoj Fotokini i najvažnijim trendovima koje je najavila možete čitati u uvodniku namenjenom Fotokini. Budite sigurni da je ovaj broj i abeceda fototehnike koja zauzima najveći deo časopisa tek početak mnogo detaljnijeg osvrtanja na sve što nam je ovaj sajam ponudio. Dobra vest jeste da neke od najnovijih proizvoda već možete kupiti i kod nas, a i ostali stižu vrlo brzo. Naravno, bićete u toku!

Veoma dinamičan period, kada je u pitanju izlagačka fotografija, prpratili smo u našim tradicionalnim Aktuelnostima, a nismo zaboravili ni na kritiku vaših radova i godišnji konkurs koji se bliži kraju. Ne zaboravite da je poslednji rok za prijem fotografija za finale konkursa 15. novembar. Mislim da nas očekuje uzbudljivo i neizvesno finale s mnogo odličnih fotografija, a nadam se da će se taj trend nastaviti i u sledećoj godini.

U prošlom broju prošao je pomalo nezapaženo naš poziv da pošaljete fotografiju za naslovnu stranu decembarskog broja 26, pa ga ponovo objavljujemo. Nagrada je kućni fotoštampač HiTi 630PS. Primaju se crno-bele i kolor fotografije u rezoluciji 300 dpi (ako su u digitalnoj formi), okvirne veličine 24x30 cm, koliko iznosi format našeg časopisa. Tema je slobodna, a jedini uslov jeste da je fotografija veoma kvalitetna, dovoljno atraktivna i interesantna da bi se našla na naslovnoj strani.

Srećno!
Ivana Brezovac
i.brezovac@refoto.co.yu

REFOTO ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE
www.refoto.co.yu

Osnivač i izdavač REFOT B, Beograd, Pčinjska 17; tel. 011/2456-151; 2447-958; faks. 011/4460-234, e-pošta: refoto@net.yu; žiro-račun 255-0009770101000-53. Cena pojedinačnog broja 180 dinara

Direktor Slobodan Vukadinović
Glavni i odgovorni urednik mr fot. Ivana Brezovac

Redakcija Boris Bjelica, mr fot. Vladimir Červenka, Svetislav V. Dragović, Goran Malić, Miroslav Nikoljačić, Nijaz Selmanović, Imre Szabó, Tomislav Peternek, mr fot. Mitar Trninić, Srdan Vuković, Milan Živković

Saradnici Nebojša Babić, Vojin Mitrović (Pariz), Nada Vukadinović (Firenca), Branko Popović (Frankfurt), Stevan Ristić, Radomir-Maša Dikosavljević, Jelena Matić

Dizajn Nikola Mirčić
Tehnička redakcija Sanja Kovačević, Petar Vukadinović, Jelena Lukić

Lektor Biljana Gordić

Marketing REFOT B, tel. 011/2456-151; faks. 011/2447-958, e-pošta: refoto@net.yu

Štampa Štamparija "Politika AD", Beograd
Pre-press REFOT B – Rukopisi i prilozi se ne vraćaju.
Rešenjem Ministarstva kulture Republike Srbije, broj 413: 00-00244/2002-04, časopis je oslobođen plaćanja poreza na promet

Distribucija "Porter", Lazarevićeva 2, Beograd, tel. 011 323-58-46

DEVIZNI RAČUN (uplate iz inostranstva)
Pretplata za inostranstvo za 6 brojeva avionskom poštom za Ameriku 70 evra, za Evropu 50 evra

INTERMEDIARY (posrednička banka): Deutsche Bank AG – Frankfurt/M, SWIFT CODE: DEUTDEFF

ACCOUNT WITH (banka korisnika): EUR 936 2609 10
PRIVREDNA BANKA BEOGRAD a.d. – Beograd, SWIFT CODE: PBBYUBG

BENEFICIARY (korisnik): REFOT B – Beograd Pčinjska 17
Account 5401-978-0001032 sa naznakom PRETPLATA ZA REFOTO. Kopiju uplate dostaviti na faks. 381114460234 ili poslati na adresu Redakcije

TEKUĆI RAČUN (dinarske uplate)
255-0009770101000-53

ZVANJE AFIAP

Pozitivni odgovori za nekoliko kandidata za međunarodna umetnička zvanja stigli su iz FIAP-a dvadesetog septembra. Zvanje AFIAP dobili su: Milan Marković, Saša Preradović i Branislav Brkić, a EFIAP Geza Lenert. Posle nekoliko decenija, to su prva FIAP zvanja za autore s ovih prostora, što predstavlja veliki korak u našem povratku u međunarodne fotografske tokove.

OHRIDSKI BISERI

22. 9 – 27. 10. 2004. GALERIJA "SB",

NOVI SAD

Pod nazivom "Ohridski biseri", u Novom Sadu održava se izložba fotografija Borivoja Miroslavljevića, jednog od velikana domaće fotografije. Borivoj Miroslavljević preko 40 godina aktivno izlaže svoje redove. Učestvovao je na preko 800 izložbi fotografija u zemlji i inostranstvu na kojima je dobio veliki broj nagrada. Imao je 34 samostalne izložbe, a fotografije su mu izlagane u 40 zemalja na svim kontinentima. Dobitnik je najvećeg fotografskog priznanja u našoj zemlji – "Anastas Jovanović" – 2004. godine.

R. DIKOSAVLJEVIĆ

MILOŠ CVETKOVIĆ

Povodom premijere filma "Život je čudo" Emira Kusturice, u Galeriji na Mečavniku otvorena je izložba fotografija pod nazivom "Dokument 91 – 96" fotoreportera Miloša Cvetkovića. Posle postavke u REX-u i Narodnom pozorištu u Užicu, otvaranju su prisustvovali predsednik Srbije Boris Tadić, premijer Vojislav Koštunica, Emir Kusturica i drugi iz javnog i kulturnog života.

MUZEJ STEDELIJK – AMSTERDAM

18. 9 – 12. 12. 2004. MUZEJ SAVREMENE UMETNOSTI, BEOGRAD

Ovaj muzej predstavio je deo svoje bogate kolekcije beogradske publici. Izložba je rezultat dvogodišnjeg rada kustosa Hert Imanse iz Amsterdama i Branislava Dimitrijevića, istoričara umetnosti i kustosa Muzeja savremene umetnosti u Beogradu. Na izložbi se mogu pogledati video-radovi, slike, skulpture, kao i fotografije umetnika, koji su obeležili period od 1950. do 2000. godine. Među njima su: Robert Mepltorp, Sindi Šerman, Peter Fisli & David Vajs, Andreas Gurski, Hejmis Fulton i drugi.

J. MATIĆ

IZLOŽBE

Rendez - Vous s Parizom

TOMISLAV PETERNEK 6. 9 – 16. 10. 2004. FRANCUSKI KULTURNI CENTAR, BEOGRAD

Prvi susret Tomislava Peterneka s Parizom odigrao se pre tačno trideset pet godina kada je kao modni fotograf snimao manekenke u kreacijama Aleksandra Joksimovića. Od tada, pa nadalje, Peternek stalno posećuje ovaj grad. Izložba predstavlja retrospektivu njegovih radova nastalih u Parizu tokom tri decenije. Beogradskoj publici prikazano je šezdeset fotografija različitog formata. Izuzev tri kolor fotografije, sve ostale urađene su u crno-beloj tehnici. Pariz vidjen

očima Tomislava Peterneka nije grad veličanstvene arhitekture, lepih mostova i spomenika. Ovi motivi postoje na njegovim fotografijama ali samo kao pozadina, kulisa ispred koje se smenjuju ljudi i životne situacije. Zaljubljeni parovi po parkovima i trgovima, prodavci u radnjama, kafici, mačka u izlogu nekog dućana, Parižanke zagonetnog pogleda koje prolaze ulicom, samo su neke od prikazanih fotografija. Peternek je poput Anri Kartije-Bresona uspeo da okom vrsnog posmatrača uhvati i prenese specifičnu atmo-

sferu i lepotu koju gradu već dugo godina pružaju njegovi stanovnici. Majstor fotografije Tomislav Peternek rođen je 1933. godine. Fotografijom se bavi od 1954. godine. Radovi su mu objavljeni u gotovo svim časopisima i novinskim listovima kao što su *Borba*, *Svetlost*, *Mladost* a bio je i dugogodišnji urednik fotografije u nedeljniku *Nin*. Pre dve godine je imao retrospektivnu izložbu u Parizu.

J. MATIĆ

Mačka je bila napolju ceo dan

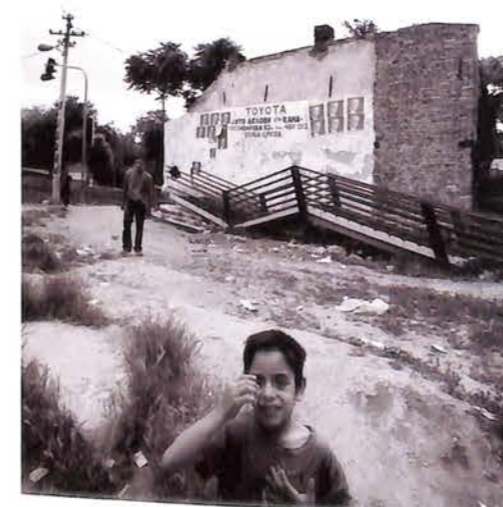
MICHAEL BOWRING 16. 7 – 1. 8. 2004. GALERIJA ARTGET, BEOGRAD

Tokom avgusta i decembra prošle godine Majkl Bowering boravio je u Srbiji. Tom prilikom uradio je seriju od više desetina kolor i crno-belih fotografija. Deo te serije predstavio je beogradske publici. Fotografije su malih dimenzija i organizovane su prema godišnjim dobima. Crno-bele fotografije nastale su uglavnom tokom zime, a kolor za vreme leta. Idući od fotografije do fotografije, motivi i godišnja doba se smenjuju. Na nekima su prazni putevi, drvo prekriveno snegom, kafana u selu, dok su na drugim izlozi prodavnica, deca na igralištu ili samo naziv nekog kafića. Fotografije su snimane u različito doba dana i iz različitih uglova. Fotografisajući na pogled neprimetne motive iz našeg svakidašnjeg okruženja, autor je želeo da istraži i pruži drugačije viđenje Beograda i Srbije.

Majkl Bowering je odrastao u Africi i Engleskoj. Obrazovanje je stekao na Kingston univerzitetu u Londonu i u Amsterdamu na L' Atelier Manos. Učestvovao je na više fotografskih i filmskih

projekata u Rusiji, Češkoj, Belgiji, Francuskoj, Nemačkoj, Americi, Meksiku. Od zime 2004. boraviće u Srbiji i radiće na novom projektu...

J. MATIĆ

IN MEMORIAM Anri Kartije-Breson

(HENRI CARTIER-BRESSON, 1908 – 2004)

Jedan od najznačajnijih i najslavnijih fotografa dvadesetog veka Anri Kartije-Breson preminuo je 2. avgusta u Francuskoj.

Rođen je 1908. godine u Santelupu, istočno od Pariza, u porodici trgovaca tekstilom. Studirao je slikarstvo u ateljeu kubističkog slikara Andre Lota u Parizu. Studije slikarstva nastavio je na Kembriđu. Fotografijom počinje da se bavi 1931. godine. Već naredne godine ima prvu samostalnu izložbu u galeriji Žulijena Levija. U to vreme radi i kao asistent režisera Žana Renoara i pojavljuje se kao glumac u filmu "Pravila igre". Godine 1937. snima dokumentarni film o Španiji i fotografiše tamošnji građanski rat. Tokom Drugog svetskog rata priključuje se pokretu otpora. Zajedno s Robertom Kapom, Dejvidom Sejmurom i Džordžem Rodžerom 1947. godine osniva Foto-agenciju "Magnum". Iste godine postaje prvi evropski fotograf koji izlaže u Muzeju moderne umetnosti u Njujorku. Sa svojim Lajka fotoaparatom proputovao je ceo svet. Boravio je u Indiji, Japanu, Burmi, Kubi, Pakistanu, Kini, Kanadi, Meksiku... Fotografije su mu objavljivane u svim prestižnim svetskim časopisima i novinama. Poslednjih dvadeset pet godina Breson je fotografiju zamenio slikarstvom. Crtao je pejzaže, gradske panorame, portrete. Anri Kartije-Breson živeo je povučeno. Intervjue je davao veoma retko, a većina ljudi i ne zna kako je legenda fotografije izgledala. Bio je veliki protivnik kolor fotografije, automatskih fotoaparata i bliceva. Nikada nije dozvoljavao da se njegove fotografije naknadno prepravljaju i doraduju. Po njemu, dodatne ispravke samo bi poremetile harmoniju i sklad fotografija jer je ceo posao oko fotografije bio završen već u trenutku snimanja. Breson je voleo da skita, putuje. Bio je veliki sanjar, fasciniran ljudima, događajima, svetom oko sebe. Svaka od njegovih fotografija, izvanrednog sklada i estetike, predstavlja priču uhvaćenu u

RENE BURI, ANRI KARTIJE-BRESSON

deliću sekunde, samo jednim pritiskom na okidač fotoaparata. Taj delić sekunde u kome se sve složilo Breson je 1952. godine nazvao "odlučujući trenutak". Pored fotografija ljudi i događaja širom sveta, Breson je uradio ogroman broj portreta kulturne elite. Pred objektivom njegovog fotoaparata našli su se: Anri Matis, Alberto Đakomenti, Pablo Pikaso, Semjuel Beket, Albert Kami, Žan Pol Sartr i mnogi drugi. U bivšoj Jugoslaviji Anri Kartije-Breson boravio je dva puta. Tada je fotografisao pejzaže na Morači, motive iz Trogira, Sarajeva, Prizrena. Pre dve godine u Beogradu, u Paviljonu "Cvijeta Zuzurić", tokom septembra i oktobra bila je postavljena izložba od sto pedeset njegovih fotografija. Osam meseci kasnije, Fondacija Anri Kartije-Breson i Francuski kulturni centar u Parizu priredili su njegovu najveću retrospektivnu izložbu u Biblioteci "Fransoa Mitterand" u Parizu. Izložba je proračunata i obimnom monografijom sa 593 fotografije. U časopisu *REFOTO* broj 16. iz 2003. godine, povodom izložbe u Beogradu, objavljen je portfolio Anrija Kartije-Bresona zajedno s poslednjim portretom koji je snimio ne manje čuveni fotograf Rene Buri.

J. MATIĆ

Studenti FPU 19 – 30. 8. 2004. GALERIJA ARTGET, BEOGRAD

Jubilee 165 godina postojanja fotografije bio je jedan od povoda organizovanja ove izložbe. Na njoj su prikazani radovi devetnaestoro studenata sa druge, treće, četvrte i pete godine studija fotografije. Svaki od studenata predstavio se s nekoliko radova različitih dimenzija i tematike (akt, portretna, modna, reklamna fotografija) i tehnike izvođenja. Osim klasičnih crno-belih, na izložbi su se mogle videti kolor fotografije, kao i one obrađene savremenom digitalnom tehnologijom. Pored obeležavanja godišnjice nastanka fotografije, cilj ove izložbe bio je i upoznavanje budućih bruoša i ostalih zainteresovanih s aktuelnim dešavanjima na Odseku fo-

tografije pri Fakultetu primenjenih umetnosti. Studije fotografije na ovom fakultetu postoje od 1973. godine i traju pet godina, uz mogućnost upisivanja i post-diplomskih studija. Svi učesnici ove izložbe radili su pod mentorstvom profesora Branimira Karanovića i docenta Mitra Trninića.

J. MATIĆ

KAMEROM DO SLOBODE

SEPTEMBAR, MUZEJ VOJVODINE, NOVI SAD

Istoimena izložba ratne fotografije Stevana Labudovića povodom pedesetogodišnjice početka oružanih borbi alžirskog oslobodilačkog rata otvorena je tokom septembra u Muzeju Vojvodine u Novom Sadu. Krajem pedesetih godina, kada su Alžirci vodili najžešće borbe za oslobođenje zemlje, Stevan Labudović, kao specijalni izveštač, otputovao je u Alžir i četiri godine, sve do oslobođenja, bio je rame uz rame s alžirskim borcima u prvim borbenim redovima. Foto i kino kamerom snimio je najdramatičnije trenutke alžirske revolucije. Izložba je otvorio alžirski ambasador u SCG, a uvodnu reč održao je Borivoj Miroslavljević: "Autor koristi isključivo crno-belu fotografiju. Na njoj je uvek snimljen čovek u akciji, ali nigde nema nijedne kapi krvi! Nameće se pitanje kakav je to bio rat bez krvi. Rat u Alžiru imao je milionske žrtve. Očigledno, krvi je bilo na pretek. Međutim, bivši snimatelj *Večernjih novosti* maestralno je uspeo da svoj objektiv usmeri prema živima i preko njih ispriča uverljivu vizuelnu priču o golgotama kroz koje su prolazili".

R. DIKOSAVLJEVIĆ

LUTANJA

MAJA ŽITKOVIĆ, 7. 10. 2004. GALERIJA ZAVODA ZA ZAŠTITU PRIRODE SRBIJE, NOVI SAD

Maja Žitković rođena je u Zagrebu 1975. godine gde je završila studije geografije, a magistrirala je, takođe na polju geografije, na Univerzitetu u Melburnu, Australija. Kao strastveni putnik i "lutalica" posetila je mnoge zemlje gde su i nastale fotografije prikazane na ovoj izložbi. Plamteće travnate površine Drakensberga, tirkizna jezera Plitvica prepliću se sa senkama i svetlim tvrđavama Alhambre, s ruševinama Pompeje i zlatnim fasadama briselskog Grand-Plasa. Svetska baština – kombinacija detalja snimljenih u prirodnim i kulturnim područjima – ujedinjena su u "Lutanjima". Ali lutanja ne prestaju u ovim svetskim baštinama. Ona se nastavljaju kroz Švajcarsku i Srbiju donoseći slike ruralnih i urbanih elemenata i stapajući se s celokupnom tematikom koja sjedinjuje prirodu i kulturu.

KONKURSI

FOTO-SAFARI STARA PLANINA,

22, 23. I 24. OKTOBAR

Mesto: Stara planina, Planinarski dom "Babin Zub", kapacitet 80 mesta.

Organizatori: Foto-kino savez Srbije i Planinarski dom "Babin Zub".

Vreme održavanja: 22, 23. i 24. oktobar, od petka po podne do nedelje po podne.

Sadržaj foto-safarija: izleti na interesantne lokacije na Staroj planini: Midžor, Stojkov kamen, Dojkino vrelo itd...

Kako stići do tamo: od Knjaževca se krene putem prema Pirotu i pre Kalne skrene se za Babin Zub. Ukupno od Knjaževca ima oko 55 kilometara, put je dobar i kolima se lako stiže.

Troškovi smeštaja: troškove boravka snose učesnici. Cena aranžmana za dva noćenja i hranu od petka uveče do nedelje ujutru, u šta spada i pečeno jagnje u subotu, iznosi 1.200 dinara. Piće je obezbeđeno o trošku organizatora.

Prateće aktivnosti: prezentacija časopisa REFOTO i izveštaj sa sajma Fotokina, prezentacija aktivnosti i proizvoda Udruženja zdrave hrane "Melisa" iz Zaječara. Obaveza učesnika: nakon foto-izleta svaki učesnik treba da pokloni planinarskom domu dve fotografije formata 30x40 cm s motivima Stare planine.

Obaveza organizatora: organizator će od dobijenih radova prirediti u Zaječaru izložbu fotografija sa štampanim katalogom.

Informacije i prijavljivanje: Raša Milojević, 019/42-42-02, 065/2-42-42-02, color202@ptt.yu; Branislav Brkić, 011/361-37-55, 063/215-300, bbrkic@absoft.co.yu.

X MEĐUNARODNI SALON FOTOGRAFIJE - MINIATURE "4. APRIL"

"STUDENTSKI GRAD" - NOVI BEOGRAD
rok za dostavljanje radova:
14.02.2005.

Izložba: 1. - 20. 4. 2005.

adresa: Foto-klub Studentski grad
Tošin bunar 147 II / F
11189 Novi Beograd

Reka Gradac

FOTO-RADIONICA "ART-NATURA-ART", 10 - 25. 9. 2004. GALERIJA "34", VALJEVO

Povodom manifestacije "Dani evropske baštine" (European Heritage Days) u valjevskoj galeriji održana je izložba fotografija "Reka Gradac" članova Foto-radionice "Art-Natura-Art". Tom prilikom prikazano je 50 fotografija 9 autora: Branislava Brkića, Romana Đurića, Miroslava Zaklana, Milana Markovića, Branka Matića, Sladane Milošević, Dragana Obradovića, Zorana Pavlovića i Gordana Pomorišca. Pored ostalih projekata, Foto-radionica "Art-Natura-Art" predvidela je snimanje reke Gradac i izložbu fotografija krajem godine. Slučaj je hteo da glavna tema ovogodišnjih "Dana evropske baštine" bude "voda", pa je u dogovoru sa Zavodom za zaštitu spomenika kulture "Valjevo" i Ekološkim

društvom "Gradac" u Valjevu i organizovana ova izložba.

M. MARKOVIĆ, KMF, AFIAP

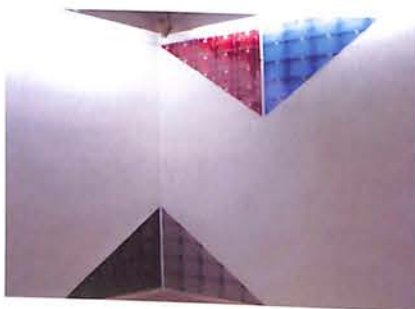

Ugao

DRAGANA KOJIĆ I LAZAR MARKOVIĆ,

SEPTEMBAR 2004. LIKOVNI SALON KULTURNOG CENTRA NOVOG SADA (KCNS)

Izložba fotografija Dragane Kojić i Lazara Markovića pod nazivom "Ugao" bio je fotografski odgovor na zadatu temu uz posve neklasično korišćenje prostora i fotografskog medija. "Zajedno smo pokušali da individualno, različitim pristupom odgovorimo na temu poigravanja s tim ugaonim geometrijskim oblikom. Meni je posebno zanimljivo što se u ovom slučaju fotografija ne pojavljuje u njenom klasičnom formatu" - objašnjava Dragana Kojić, inače dobitnik prve nagrade na manifestaciji "Dani fotografije u Srbiji" u Čačku ove godine. Napominjući da je na izložbi "Ugao" fotografiju shvatio kao "sirovinu za nešto", a ne kao final-

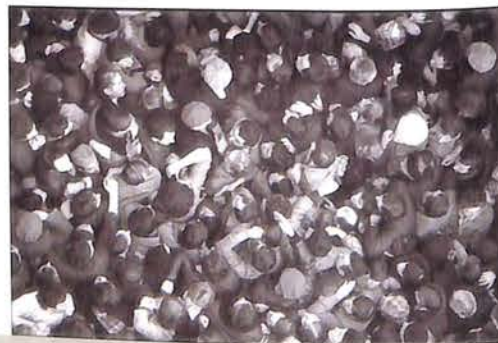
ni proizvod, Marković je u pokušaju primene iskustva stečenog na polju grafike, u stvari, imao svoj fotografski prvenac. "Odnedavno se bavim fotografijom i ovo mi je novo iskustvo, mada sam se još na Akademiji pomalo sretao sa samom fotografijom. Što se tiče ove izložbe,

može se reći da se ovde kroz multipliciranje istih oblika, linije i boje sama fotografija razvija u odgovarajuću tematiku prostora", ocenjuje Marković. Dragana Kojić otvorila je 16. septembra još jednu izložbu fotografija pod nazivom "Petrovaradin - grad na vodi" u Kafe-galeriji "Dublin" u Petrovaradinu.
S. N.

U ime naroda

PREDRAG - CILE MIHAJLOVIĆ / IVAN ARSENIJEVIĆ, 7 - 22. 9. 2004. GALERIJA CIRKUS, BEOGRAD

Izložba "U ime naroda" nastala je kao rezultat saradnje između dva fotografa - Predraga Mihajlovića, čije su fotografije izložene, i Ivana Arsenijevića, koji je osmislio koncept izložbe. Serija od devetnaest dokumentarnih crno-belih fotografija nastala je u periodu od kasnih sedamdesetih do sredine devedesetih godina prošlog veka. Cilj fotografa bio je da analizira i zabeleži društvene događaje u vezi sa dvojicom političkih lidera koji su obeležili savremenu jugoslovensku istoriju. U prvoj grupi prikazana su masovna okupljanja ljudi za vreme Titove vladavine, kao što je doček štafete mladosti ili kongresi partijskih de-legata, a u drugoj grupi mitinzi i demonstracije koji su se odigrali za vreme vladavine Slobodana Miloševića. Predrag Mihajlović već duže vreme radi kao fotoreporter i fotograf

Potamnele uspomene

JOŽEF IŠPANOVIC, 20. 10 - 3. 11. 2004.

GALERIJA FKS, NOVI SAD

"Potamnele uspomene" jesu četvrta po redu samostalna izložba Jožefa Išpanovića, fotoreportera *Magyar Szo*. Materijal izložbe čine zapažene fotografije s njegovih nastupa na foto-izložbama, pa konceptijski obuhvataju razne teme kao što su: arhitektura, priroda, akt, gradski milje i lajf. Zajedničko svim fotografijama jeste da su radene u tehnici digitalne štampe na formatu 30x40 cm. Tekstura fotografija prilagođena je isticanju štamparske prirode, koja ne narušava i fotografsku prirodu, da bi se dobila dodatna grafička vrednost slike.

R. DIKOSAVLJEVIĆ

Takmičenje srednjih škola u fotografiji

6 - 9. SEPTEMBRA 2004. ORADEA, RUMUNIJA

Foto kino savez Srbije, početkom decembra ove godine organizuje takmičenje učenika srednjih škola iz oblasti fotografije, na kome će se sagledati kreativnost, likovnost, sadržajnost, savremenost i poznavanje fotografske tehnologije svakog učesnika.

Takmičenje bi se odvijalo u dve oblasti: klasična crno-bela fotografija i fotografija u boji i digitalna fotografija.

Obuhvatalo bi likovno izražavanje u sledećih 6 tema: Portret u enterijeru, Portret u eksterijeru, Arhitektura, Pejzaž, Struktura materijala i Slobodna tema.

Svaki od učesnika ima pravo da dostavi na obe oblasti po jednu kolekciju od najviše 6 fotografija (za svaku oblast po jedan rad iz svake teme) veličine od 13x18 cm do 20x30 cm (fotografi-

je s parsputuom ne treba da prelaze veličinu od 20x30 cm).

Dva najbolja autora biće nagrađena digitalnim fotoaparatom Nikon. Radovi nagrađenih učenika biće objavljeni u časopisu za kulturu fotografije REFOTO.

Dobro upakovani radovi do 25. novembra 2004. godine treba da stignu na adresu: Foto-kino savez Srbije, Timočka 18, 11000 Beograd.

Svaki rad na poledini mora sadržati sledeće podatke: naziv rada, oblasti i tema, ime i prezime autora, e-pošta, škola i adresa.

Sve informacije: Branislav Brkić, predsednik FKSS, tel. 011/361-3755, e-pošta: bbrkic@absoft.co.yu

Njujorško čudo

PREDRAG VUČKOVIĆ 1 - 8. 9. 2004. GALERIJA BIBLIOTEKE GRADA BEOGRADA

Predrag Vučković, bankarski službenik, otkrio je svoju tajnu ljubav prema fotografiji, koje godinama nije bio svestan budući da je bila duboko "zapretna" u njemu pod naslagama svakodnevnih zanimanja. No, pokazalo se da za umetnost nikada nije kasno.

Za vreme postdiplomskih studija u Njujorku, otkrio je džunglu na asfaltu i počeo da fotografije. Od tada pa do danas, on pasionirano radi, vodeći dva potpuno različita života: život umetnika i onaj drugi, poslovni. A u toj nepreglednoj džungli, Vučković je otkrio i svoje ostrvo - Vašington skver - u koji se zaljubio i otpočeo da fotografiše lica te neprekidne ljudske drame

što se odvija na skveru koji je proslavio pisac Henri Džejsms. Neopterećen predrasudama da je Njujork megalopolis pun opasnosti i ljudskog otuđenja, Vučković se zagledao u lica njegovih građana, otkrivši na njima ljudsku toplinu i nežnost, ležernost i opuštenost tako retku u mnogim drugim svetskim metropolama... I mada snimane još daleke 1968, ove fotografije kao da su snimljene prekjue - vreme na njima odaje tek poneki demodirani deo odeće ili frizura izašla iz mode. "Njujorčani" je četvrta samostalna izložba autora, na kojoj je prikazano 39 kolor fotografija u boji formata 30 x 40 cm.

M. KAPOR

KONKURSI

PROLOM 2004

Organizator: Foto-klub "FON" - Niš, Foto-kino savez Srbije, Patronat 08/2004, NG Tim producent.

Žiri: Slobodan Pajić, KMF (Čačak), Branislav Brkić, KMF (Beograd), Boban Dorđević, FA I (Niš).

Kalendar izložbe:

prijem radova: 1. 10. 2004;

žiriranje: 6. 10. 2004;

obaveštavanje autora: 12. 11. 2004;

otvaranje izložbe: 20. 10. 2004;

vraćanje radova: 20. 1. 2005;

slanje kataloga: 20. 1. 2005.

Propozicije: pravo učešća imaju svi stvaraoci u oblasti fotografije iz celog sveta.

Tema izložbe: voda.

Svaki autor može poslati do šest crno-belih ili kolor fotografija koje moraju biti na fotografskom papiru formata od 18x24 do 30x40 cm.

Na poledini svake fotografije navesti: ime i prezime autora, zvanje, adresu, broj telefona i naziv fotografije (do 20 karaktera). Učešće na izložbi je besplatno.

Fotografije dobro upakovati i slati na adresu: Foto-klub "Fon" - Niš, Starine Novaka 3, 18000 Niš, Srbija.

Konačni rezultati biće objavljeni i na sajtu Foto-kino saveza Srbije (<http://www.fkss.org>). Svaki autor dobija katalog izložbe.

VLASTITO ISKUSTVO

17. 9 – 17. 10. 2004.
GALERIJA REX, BEOGRAD

Tematska izložba o titoizmu realizovana je u saradnji Galerije REX i televizije B92. Na izložbi su pored video-dokumentacije bili zastupljeni tekstovi i slajdovi. Sav materijal koji je korišćen za ovaj projekat dobijen je posredstvom različitih kulturnih institucija i organizacija, kao i vodećih novinskih i televizijskih kuća poput *Tanjuga*, *Politike*, *Radio* i *TV Beograda*. Prikazani slajdovi i video-radovi nastali su od pedesetih godina prošlog veka do današnjeg dana. Predstavljaju svojevrsni dokument o domaćoj savremenoj istoriji, o čoveku koji je upravljao ne samo politikom jednog vremena već i sveću ljudi. Većina radova u vezi je s najbitnijim događajima iz vremena Titove vladavine kao što su: proslave maršalovog rođendana, pokloni, putovanja, susreti s pionirima, radnom omladinom, partijskim drugovima, kao i s najznačajnijim predstavnicima tadašnje svetske političke scene. Među slajdovima i video-radovima našli su se i dokumentarci o Titovoj sahrani, fotografije Goranke Matić nastale neposredno nakon Titove smrti na ulicama Beograda pod nazivom: "Dani bola i ponosa", kao i intervjui s ljudima koji su imali priliku da ga upoznaju. Jedan od glavnih ciljeva ovog projekta bio je preispitivanje fenomena nacionalnog vođe.

J. MATIĆ

FOTOBEOGRAFIA
FLAMENCABOJANA BOJOVIĆ, 7. 10. 2004. INSTITUT
SERVANTES

Fotografije Bojane Bojović već na prvi pogled privlače svojim senzibilitetom. Pokret, trenutak i kolorit dominiraju njenim radovima. "Biti flamenko znači imati drugačije instinkte i želje, dušu i strasti, način gledanja na svet. Predati se pesmi, vinu, poljupcima; pretvoriti život u suptilnu umetnost, u hir i slobodu; ne prihvatajući okove mediokriteta; ponuditi sve; to znači okusiti sebe, predati se, osećati sebe, živeti! Upravo to." – zabeležio je o flamenku Tomas Boras u delu "Elegija pevača". Bojana Bojović rođena je 1978. godine. Diplomirala je na Fakultetu primenjenih umetnosti u klasi profesora Branimira Karanovića.

Relational Beauty

7. 9 – 30. 10. 2004. STOKHOLM,
SKULPTURENS HUS

U nekadašnjoj fabrici dinamita u predgrađu Stokholma smeštena je izložba koja se bavi pitanjem lepote. Iako su svi autori žene, ovo definitivno nije još jedna u nizu ženskih izložbi fotografije gde autore neretko povezuje jedino činjenica da su igrom slučaja ženskog roda i nešto rađe koristeći fotografiju. Dva kustosa, autori projekta Kamila Larson i Maja Čirić, svoju ideju definisala su i promislila dovoljno precizno, a potom okupila dvanaest umetnika čiji radovi nedvosmisleno govore o njihovom poimanju lepote u današnjem svetu masovnih medija. To su: Maja Simić, Žana Poliakov, Marija Pavlović, Slavica Lazić, Maja Josifović, Mirjana Đorđević, Ana Adamović (Srbija i Crna Gora), Camilla Bergqvist, Charlotte Enstrom, Sandra Freij i Marcus Palmqvist, Anna Henriksson (Švedska). Proizvod je konceptijski jasna i kompaktna, odlično postavljena izložba na kojoj su prikazane fotografije, video-radovi i instalacije. Ono što

Katizma prva

PROTOSINDEL ILARION 14 – 30. 10. 2004. NEGOTIN

Negotinu će u oktobru pripasti jedinstvena prilika da bude prvi domaćin izložbe fotografija koja nosi naziv "Katizma prva". (Ceo Psaltir cara Davida podeljen je na 20 katizmi.) Naziv izložbe unekoliko i objašnjava temu, a to je prikaz života monaha u manastiru Bukovo, praćen stihovima iz Psalama, što su i nazivi fotografija. Monaški život do sada je često predstavljan kroz fotografiju. Međutim, prvi put je autor izložbe ujedno i aktivni učesnik monaškog života, budući nastojatelj našeg manastira. Njegova namera bila je da na savremen način i modernim tehničkim sredstvima

približi ljudima sveto opštežice, koje je samo po sebi veoma tajanstveno, a da se pri tom ne remeti monaško usamljeništvo i poredak koji želimo da sačuvamo. Otac Ilarion poslednjih desetak godina likovno se izražava kroz slikanje ikona. Fotografija, kao novi način izraza, za njega je otkrovenje. Naročitu motivaciju i podstrek za ozbiljnije bavljenje fotografijom dobija 13. marta 2004. prilikom posete predsedništva FKSS manastiru Bukovo. Tada se upravo i začine ideja o izložbi. Izložba će biti prikazana u većini gradova Timočke krajine i imaće prodajni karakter.

MONAH DAMJAN

Aktovi

NENAD ILIĆ, OKTOBAR 2004. FOTO-GALERIJA CENTRA ZA KULTURU "KOVIN"

Mladi autor Nenad Ilić, po prvi put, predstavio se publici serijom fotografija koje prikazuju žensko telo. Na trideset kolor fotografija formata 50 x 70 cm autor je prikazao svoje viđenje estetike tela poigravajući se istovremeno s moralnim konvencijama.

"Nenad koristi kameru na specifičan način: kao oruđe svog bunta i reakcije protiv konvencionalnog shvatanja lepote. Daleko od toga da ćemo reći da nam autor prezentuje ružne slike. On samo pokušava da spoji naizgled nespojive stvari: svoju viziju erotizovane estetike i ne-

svakako upada u oči jeste uspešno uspostavljena komunikacija švedskih i srpskih umetnika, gde se srpski deo izložbe predstavlja kao ravnopravan činilac trenutne evropske umetničke produkcije. Izložba je otvorena u okviru manifestacije XPOSEPTEMBER 2004. Činjenica da festival čini gotovo pedeset izložbi, od retrospektive Man Raya i Meret Oppenheim u Muzeju moderne umetnosti, do velike izložbe švedskih savremenih fotografa uglavnom mlade generacije – "Instabil" (Nestabilno), koja je zvanično i otvorila festival, govori o ambicioznosti organizatora i poštovanju koje ovaj medij uživa u Švedskoj.

A. ADAMOVIĆ

Dvadeset sedma međuklupska izložba fotografija "15. oktobar" u Požarevcu

16 – 31. 10. 2004.

Žiri u sastavu: Dragoslav Ilić, MF, Milan Živković, KMF, Radojica Milojević, FA pregledao je 215 prispelih fotografija na temu "Fotograf na delu" i za izlaganje odabrao 94 fotografije 50 autora i dodelio nagrade:

Pojedinačne fotografije: prva nagrada – Branko Matić, druga – Ana Velimirović, treća – Danijela Živković i pohvale – Dejan Pavlović, Ivan Tošić i Danijela Jovanović;

Kolekcije fotografija: prva nagrada – Rajko Karišić, druga – Branislav Brkić, treća – Borivoj Mirosavljević i pohvale – Božidar Vitas, Jožef Išpanović i Dušan Perencević.

Na temu "Slobodna" od pristiglih 598 fotografija izabrano je 150 od 86 autora iz 19 klubova i do-

deljene su nagrade:

Pojedinačne fotografije: prva nagrada – Borivoj Mirosavljević, druga – Mladen Jordanov, treća – Jovan Radović i pohvale – Siniša Graovac, Branislav Stanković i Momčilo Vuković; Kolekcije fotografija: prva nagrada – Saša Preradović, druga – Bojan Zorica, treća – Ivan Tošić i pohvale – Dragiša Medenica, Branislav Brkić i Dejan Pavlović.

Izložba s temom "Fotograf na delu" održava se u prostorijama Društva inženjera i tehničara "Požarevac", a radovi na temu "Slobodna" izloženi su u Centru za kulturu Požarevac. Nagradene fotografije objavićemo u sledećem broju uz opširn prikaz izložbe.

Konkurs za najlepšu fotografiju s letovanja

FOTO-LIKA, KUČEVO

I ove godine, kao i mnogih prethodnih godina, Foto-studio "Lika" u Kučevu organizovao je „Konkurs za najlepšu fotografiju s letovanjem“. Veliko finale održano je 24. septembra u prepunoj sali Hotela "Rudnik" u Kučevu. U stručnom žiriju koji je ocenjavao fotografije bili su: Imre Szabó – kandidat majstora fotografije, Ivana Brezovac – urednik časopisa REFOTO i Slobodan Vukadinović – direktor časopisa REFOTO i generalni zastupnik firme Nikon.

Prema oceni žirija, treće mesto osvojila je fotografija Saše Spasojevića, drugo fotografija Valentine Redić, a nagradu za najlepšu fotografiju dobio je Vlastimir Milić. Specijalnu nagradu časopisa REFOTO dobila je Danijela Munčan, a diplomu za najnezgodniju fotografiju koju je dodelio Foto-kino klub iz Požarevca osvojio je Saša Minić. Sve fotografije bile su izložene, pa je pored nagrade žirija te večeri bila dodeljena i nagrada publike Dejanu Paskareviću.

- [1] Prva nagrada: Vlastimir Milić
[2] Druga nagrada: Valentina Redić
[3] Treća nagrada: Saša Spasojević
[4] Nagrada časopisa Refoto: Danijela Munčan

KONKURSI

NPCI 2004–2005

NIKON MEĐUNARODNI FOTO-KONKURS Tradicionalni konkurs firme Nikon otvoren je za sve fotografe, kako amatere, tako i profesionalce iz celog sveta.

Teme i kategorije: U srcu slike (At the heart of the image); kategorije: A/ Umetnost; B/ Dokumentarna.

Rok za predaju radova: 30. 11. 2004. Prihvataju se crno-bele i kolor fotografije snimljene filmom od 35 mm, APS ili digitalnim fotoaparatom (isključujući digitalna leđa za srednji format). Digitalno manipulisane fotografije takođe se prihvataju.

Dimenzije fotografija: od 19 x 24 cm do 28 x 36 cm (negativi i dijapozitivi se ne primaju).

Broj radova: za svaku kategoriju do pet radova.

Nagrade: gran pri – nagrada je Nikon foto-oprema;

prva, druga i treća nagrada u svakoj kategoriji – Nikon foto-oprema; i dvadeset pohvala – Nikon foto-oprema.

Objavlivanje rezultata konkursa: do kraja jula 2005. na adresi <http://nikonimaging.com/global/activity/npci/>

Svi zainteresovani treba da pošalju svoje fotografije i prijavu za učešće zvaničnom distributeru u svojoj zemlji. Za Srbiju i Crnu Goru i Republiku Srpsku to je firma Refot B, Pčinjska 17, 11000 Beograd, tel: 011 2456 151, fax: 011 4460 234, e-pošta: refotb@eunet.yu.

Prijavu za konkurs možete skinuti na adresi <http://Nikon.yahoo.co.jp/eng/>

KALENDAR

PRIPREMIO: STEVAN RISTIĆ

OKTOBAR, NOVEMBAR

BEOGRAD

ARTGET, KULTURNI CENTAR
BEOGRADA, TRG REPUBLIKE

5 – 24.11. Braca Đonić – izložba Predraga Mihajlovića – Čileta

26.11 – 15.12. Kanadska fotografija (10 autora)

17.12 – 6.1. (2005) Danilo Cvetanović, "Aktovi"

KUĆA ĐURE JAKŠIĆA, SKADARLIJA

19.10 – 9.11. Tommas Bonaventura, "Hodočašća"

SKC, KRALJA MILANA 48

SPEAK OUT! 7. oktobra počinje serija predavanja i prezentacija koja će se održavati svakog drugog četvrtka u 18 časova. Cilj je da se uspostavi dijalog između umetnika različitih generacija i senzibiliteta.

BIBLIOTEKA MILJKOVIĆ,
OPŠTINA ZVEZDARA,
BULEVAR KRALJA ALEKSANDRA 298

13 – 23.10. Momčilo Đorđević i Zita Kiš, "Boja senki"

GALERIJA 73, BANOVO BRDO,
POŽEŠKA ULICA

NOVEMBAR – Đorđe Bukilica, retrospektivna izložba

NOVI SAD

GALERIJA FOTO-KINO I VIDEO SAVEZA
VOJVODINE

20.10 – 03.11. 2004. izložba Jozefa Ispanovića

4 – 11.11. kolektivna izložba "Duzijanica"

12 – 30.10.2004. izložba Željka Škrbića

ZRENJANIN

KULTURNI CENTAR, NARODNE
OMLADINE 1

11. – 26.11. Tommas Bonaventura, "Hodočašća"

KNJIGE

PRIPREMILA: JELENA MATIĆ

FOTOGRAFIJA 19. VEKA

Goran Malić

/izdavač: FOTOGRAF, 2004 /jezik: SRPSKI /format: 20,5 X 14 CM, 264 STRANE, 164 ILUSTRACIJE /povez: BROŠIRAN /cena: 480 DINARA /mesto prodaje: KNJIŽARA "PLATO", "STUBOVI KULTURE", "PLATO XL", "INICIJAL", "PAIRUS", PRODAVNIKA NIKON I GALERIJA SINGIDUNUM

Knjiga "Fotografija 19. veka" predstavlja, kod nas, prvo delo ove vrste koje je napisao domaći autor. Kako stoji u Predgovoru, namera autora bila je da na jednom mestu obuhvati najznačajnije pojave, događaje i stvaraoce koji su obeležili razvoj fotografije od vremena nastanka – 1839. godine, pa do 1920. godine. U realizaciji knjige Goran Malić se služio dobro proverenim podacima s Interneta, literaturom, kao i arhivskom gradom u muzejima Pariza, Budimpešte, Beča, Lozane, Ženeve, Beograda. Nakon kratkog uvodnog dela, u knjizi se nalazi osam poglavlja posvećenih razvoju fotografije: Radanje i razvoj fotografije, Predeli i arhitektura, Portreti, Objekti i događaji, Fotografija i likovne umetnosti, Nove tehnologije i novi pogledi, Pokret umetničke fotografije i Društvena pozornica. U svakom od pomenutih poglavlja nalazi se i nekoliko podnaslova u kojima je autor iscrpno objasnio tehnički, tematski i stilski razvoj fotografije, dovodeći ga u vezu s tadašnjim aktuelnim dešavanjima i promenama u društvu i kulturi.

Za one koji nisu upoznati ili malo poznaju tematiku koju Goran Malić obrađuje u ovom izdanju, posebnu zanimljivost mogle bi da predstavljaju biografske beleške najvažnijih fotografa iz određenih oblasti. Svi oni, svojim radom, obeležili su istoriju svetske fotografije. Među njima su: Luj Mande Dager, Henri Foks Talbot, Džulija Margaret Kameron, Nadar, Metju Brejdi,

Edvard Majbridž, Alfred Štiglic i drugi.

Kod pojedinih tema, kao što su portreti u talbotipiji ili fotografija u štampi, Malić se kratko osvrnuo na rad najznačajnijih domaćih fotografa poput Anastasa Jovanovića i Milana Jovanovića. Za sam kraj, autor je čitaocima ponudio tekst s napomenama i registrom imena i pojmova, kao i opis literature i grade koja je korišćena prilikom istraživanja.

Knjiga svojim zanimljivim istraživačkim tekstom može biti od velike koristi studentima fotografije, istoričarima umetnosti, teoretičarima i svima onima koji žele da steknu osnovno znanje i uvid u razvoj fotografske umetnosti. Goran Malić se, takođe, potrudio da u njoj budu zastupljene najvažnije fotografije iz svih oblasti. Zamerka bi se odnosila jedino na kvalitet štampanih reprodukcija koji nije na zadovoljavajućem nivou. "Fotografija 19. veka" je četvrta autorska knjiga Gorana Malića. Pre nje, Malić je, takođe u izdanju Fotograma, objavio "Milan Jovanović fotograf", "Slike u srebru" i "O motivu i svetlosti: Razgovori sa Vojislavom Marinkovićem". Glavni recenzenti knjige su istoričar umetnosti prof. dr Miodrag Jovanović i docent na Fakultetu primenjenih umetnosti Mitar Trninić. Promocija knjige "Fotografija 19. veka" održana je 16. septembra u Galeriji Artget Kuturnog centra Beograda. Pored autora, o knjizi su govorili Miodrag Jovanović i Tomislav Peternek.

ANRI KARTIJE-BRESON – EVROPLJANI

(Henri Cartier-Bresson – Europeans)

/autor: JEAN CLAIR /izdavač: THAMES & HUDSON, 2001 /jezik: ENGLESKI /format: 27 X 22 CM, 231 STRANA, 187 CRNO-BELIH FOTOGRAFIJA NA CELOJ STRANI /povez: BROŠIRAN /cena: 3.040 DINARA /mesto prodaje: KNJIŽARA "MAMUT"

Knjiga "Evropljani" predstavlja jednu od najznačajnijih serija fotografija Anrija Kartije-Bresona. Na njoj je slavni fotograf radio od početka tridesetih do sedamdesetih godina prošlog veka. Žan Kler je autor nekoliko fotomonografija o Bresonu. Zajedno s njim odabrao je najpoznatije fotografije iz ove serije i predstavio ih u ovoj knjizi. Deca u Španiji, Ljudi na obali Marne, Pejzaž s Morače, Poljski sveštenici, Zarobljenički kampovi u Nemačkoj – samo su neke od fotografija koje se nalaze u ovom izdanju. Pored fotografija, knjiga sadrži kratak tekst o Bresonu. Možda bi duži tekst bio suvišan, jer njegove neponovljive fotografije dovoljno govore. Većinu fotografija koje se nalaze u monografiji beogradska publika imala je priliku da vidi na izložbi Anrija Kartije-Bresona održanoj pre dve godine.

PORTRETI (Potraits)

/autor: SIMON
JOINSON /izdavač:
ROTOVISION, 2002

/jezik: ENGLESKI /format:
20,5 X 22,8 CM, 112 STRANA, PREKO 150 KOLOR
FOTOGRAFIJA I ILUSTRACIJA
/povez: BROŠIRAN /cena: 1.475 DINARA
/mesto prodaje: KNJIŽARA "PLATO"

Knjiga pripada seriji "Digital Photographers Handbook" i namenjena je apsolutnim početnicima. Pisana je lako čitljivim i razumljivim jezikom i ilustrovana velikim brojem fotografija. Uvodni deo čine osnovne informacije o digitalnim fotoaparata i tehnologiji. Kroz ostala četiri poglavlja autor Simon Džoinson objašnjava osnovne procese (fotografisanje, skeniranje, obrada i štampanje) u izradi kvalitetne digitalne portretne fotografije. Autor podjednaku pažnju posvećuje grupnim i pojedinačnim portretima, snimanju u eksterijeru i enterijeru. Posebnu zanimljivost za ljubitelje ovakve fotografije predstavlja treće poglavlje u kojem je objašnjena obrada i manipulisanje fotografijom u Photoshop programu.

ABBAS – ALLAH O AKBAR, Putovanje kroz militantni Islam (A journey through militant Islam)

/izdavač: PHAIDON, 2002 /jezik: ENGLESKI /format: 29 X 25 CM, 320 STRANA, 260 CRNO-BELIH FOTOGRAFIJA /povez: BROŠIRAN /cena: 2.495 DINARA /mesto prodaje: KNJIŽARA "PLATO"

Abas je član prestižne Agencije "Magnum". Godinama radi kao fotoreporter. Uglavnom ga zanimaju ljudi i događaji u vezi sa zemljama Trećeg sveta. Fotografije su mu objavljivane u prestižnim svetskim časopisima. Ova knjiga nastala je kao rezultat njegovog sedmogodišnjeg putovanja po zemljama u kojima žive i rade ljudi muslimanske veroispovesti. Svako od sedamnaest poglavlja, koliko se nalazi u knjizi, posvećeno je jednoj zemlji (Iraku, Sudanu, Indiji, Egiptu, Francuskoj, Kini, Bosni itd). Abas kod svojih dokumentarnih fotografija akcenat stavlja na običaje i ljude, njihovu svakidašnjicu. Ona je, s jedne strane, ispunjena molitvama i mirnim životom, a s druge, stalnim sukobima s pripadnicima drugih naroda i različite vere. Svako poglavlje pored fotografija sadrži i tekstualni deo o iskustvu kroz koje je fotograf prošao radeći na ovoj seriji.

SVETLOST U "GLAMUR" FOTOGRAFIJI (Lighting for Glamour photography)

/autor: DUNCAN EVANS, DAVID KIMBER /izdavač:
AMPHOTO, 2004 /jezik: ENGLESKI /format: 30 X 22,5 CM,
160 STRANA, 300 KOLOR I 20 CRNO-BELIH FOTOGRAFIJA,
/povez: BROŠIRAN /cena: 1.499 DINARA /mesto prodaje:
KNJIŽARA "PLATO"

Kako su autori u Predgovoru knjige napisali, za njih "glamur" fotografija može biti i akt i modna fotografija koja je zastupljena u tabloidima, na kalendarima ili u nekim drugim časopisima.

Knjiga se sastoji iz dva dela. U prvom delu predstavljeno je četrnaest vodećih svetskih fotografa "glamur" fotografije: Bob Carlos Clarke, Clive Austin, Nigel Holmes, Eric Krol i drugi. Svaki od fotografa zastupljen je s nekoliko fotografija i tekstom u kojem je objašnjen način njegovog rada sa svetlom. Drugi deo knjige pod nazivom "Working professionally" obrađuje samu tehniku snimanja i upotrebu svetla u fotografiji i stoga su autori akcenat stavili na kompoziciju, korišćenje svetla u studiju i izvan njega, izbor modela i foto-opreme. Pored svake predstavljene fotografije nalaze se osnovni parametri o filmu, tipu fotoaparata, ekspoziciji.

MEĐU BALKANCIMA (In The Balkans)

/autor: NIKOS ECONOMOPOULOS /izdavač: HARRY N. ABRAMS, 1995 /jezik: ENGLESKI /format: 31 X 24 CM, 126 STRANA, 74 CRNO-BELE FOTOGRAFIJE NA CELOJ STRANI /povez: TVRD SA ZAŠTITNIM OMOTAČEM /cena: 785 DINARA /mesto prodaje: KNJIŽARA "MAMUT"

Balkansko poluostrvo svojom bogatom istorijom, neobičnim predelima i stanovništvom različite veroispovesti za mnoge fotografe predstavlja inspiraciju. Nicos Economopoulos, član Foto-agencije "Magnum", jedan je od njih. Krajem sedamdesetih godina prošlog veka, tokom proputovanja kroz Grčku i Tursku počinje da fotografiše predele i svakodnevni život stanovništva. Narednih godina boravi i u ostalim zemljama ovog regiona, beležeći ljude, običaje, sličnosti i razlike među njima. Najbolje fotografije nastale od 1979. do 1994. godine objavio je u ovoj knjizi: Deca u školskom dvorištu u Grčkoj, Starci u Transilvaniji, Ljudi na putevima po Albaniji – samo su neke od predstavljenih fotografija, koje svojom izrazitom dokumentarnom snagom zaslužuju pažnju. Uvodni tekst o Balkanu napisao je Frank Viviano.

KULTURNA ISTORIJA FOTOGRAFIJE (Photography – A Cultural History)

/autor: MARY WARNER MARIEN /izdavač: LAURENCE KING, 2002 /jezik: ENGLESKI /format: 29,5 X 22 CM, 528 STRANA, 434 CRNO-BELE FOTOGRAFIJE I 166 KOLOR FOTOGRAFIJA /povez: BROŠIRAN /

cena: 3.081 DINARA /mesto prodaje: KNJIŽARA "MAMUT"

Odličnog dizajna i štampe, knjiga prati razvoj fotografije od njenog pronalaska do današnjeg dana. Meri Vornor Merien pokušala je, i u tome uspela, da pruži drugačiji pregled fotografske istorije. U svakom od osam poglavlja, koliko se nalazi u knjizi, obrađeni su pravci, teme, motivi i najznačajniji fotografi. Razvoj fotografije analiziran je ne samo kroz stilske već i kroz kulturne, političke i ekonomske promene u društvu. Autorka je podjednaku pažnju poklonila razvoju savremenih tehnologija i pristupa u fotografiji, kao i umetnicima koji ih koriste. Pored glavnog teksta u Kulturnoj istoriji fotografije mogu se pronaći i specijalni dodaci pod nazivom "In fokus" sa zanimljivim tekstovima o filmu i fotografiji, futurizmu i fotografiji, foto-kolažima i fotomontaži. Većina zastupljenih fotografija po prvi put pojavljuje se u ovom izdanju.

Peti evropski susret foto-umetnika

6 – 9.9. ORADEA, RUMUNIJA

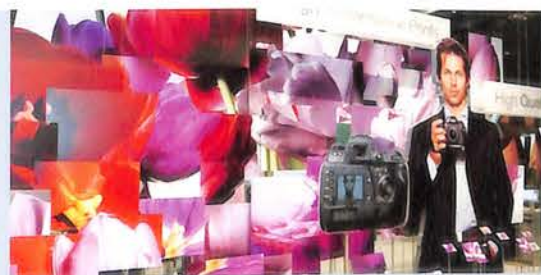
U gradu Oradea u Rumuniji održan je Peti evropski susret foto-umetnika pod pokroviteljstvom FIAP-a. Pozivu organizatora – lokalnog foto-kluba "Nufarul" – odazvali su se umetnici iz Mađarske, Slovačke, Nemačke, Francuske, Moldavije, Bugarske, Turske i Srbije, a počasni gost susreta bila je Keiko Sato – EFIAP iz Japana.

U okviru susreta otvoreno je nekoliko izložbi. Na glavnoj izložbi „Premfoto“ prikazane su i fotografije naših autora: Jožefa Ispanovića, Vojislava Mitrića i Branislava Brkića. Drugu izložbu činili su radovi koji su zvanično bili odbijeni zbog toga što su izlagani na drugim izložbama (što ih je po propozicijama "Premfota" isključivalo iz konkurencije). Organizovane su i tri samostalne izložbe autora S. Haluka Uygura iz Adane – Turska, Antoana Božinova iz Plevna – Bugarska i Keiko Sato iz Kjota – Japan.

Našu zemlju predstavljali su Branislav Brkić – predsednik FSS, Dušan Živkić – predsednik FKSV i Geza Lennert, AFIAP – član Umetničkog saveta FSS.
G. LENNERT

photokina

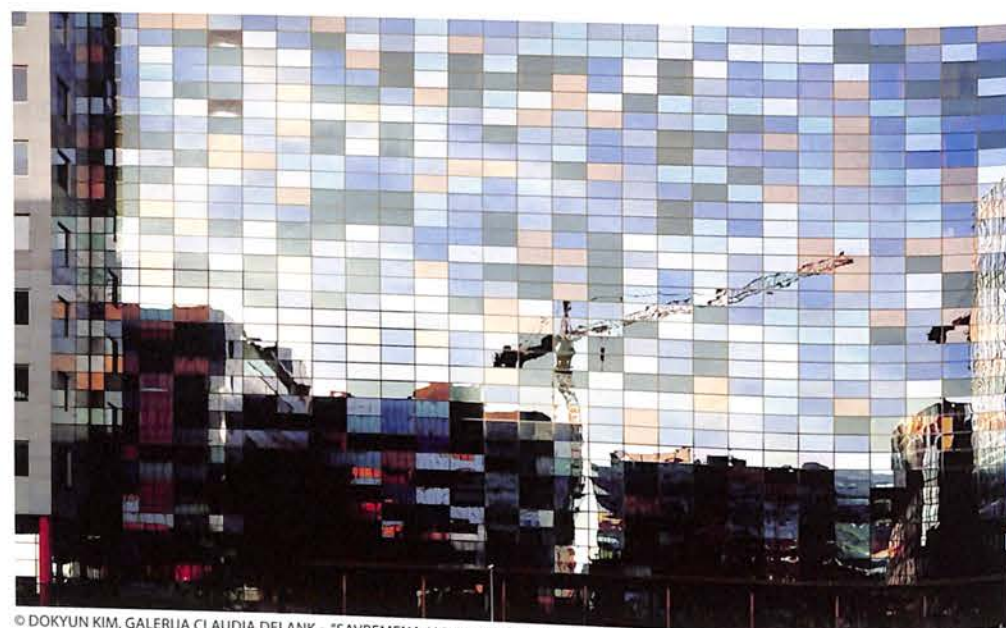
IZLOŽBE

Jedan od najpopularnijih časopisa na svetu, *National Geographic*, kao i na prošloj Fotokini predstavio je odabir od stotinu najboljih fotografija, ovoga puta snimljenih po divljinama sveta. Za tu priliku odštampan je i specijalan broj nemačkog izdanja *National Geographic* u kojem su objavljene sve fotografije. Jedan drugi časopis, takođe nemački, Profifoto već pet godina organizuje međunarodni konkurs za najbolju polaroid fotografiju. Pored standardnih nagrada, dodeljuju se i nagrade za najbolji studentski rad, a sve to predstavljeno je na velikoj grupnoj izložbi svih nagrađenih i pohvaljenih učesnika.

Veliku prezentaciju napravile su visoke škole iz Nemačke na kojima se izučava fotografija. Neke od njih su: Univerzitet primenjenih nauka iz Kelna na kojem se izučavaju digitalni mediji, multimedije, video i filmska produkcija, fotografija, kompjuterska animacija... Zatim, Univerzitet za umetnost i dizajn iz Sarbrikena (Saarbrücken) sa sličnim programom i još tri univerziteta primenjenih nauka iz Dortmund, Vizbadena (Wiesbaden) i Nirnberga (Nürnberg). Sve škole predstavile su izuzetno interesantne radove svojih studenata, uglavnom završnih godina, a karakteristična je inovativnost na polju upotrebe različitih medija, visok nivo profesionalizma kada je u pitanju zanatstvo, što samo govori u prilog činjenici da iako se većina studenata opredeljuje za neku od formi umetničkog izražavanja, njihova odlična obučenost, ne samo na polju fotografije već i kompjutera, videa, animacije, dizajna i sl., daje im sigurnost da će se jednako snaći, kako u svetu umetnosti, tako i u svetu profesionalne (zanatske) fotografije.

Nije bilo moguće pogledati skoro osamdeset izložbi po raznim galerijama Kelna s obzirom na bogat program koji sama Fotokina nudi. U ovom kratkom pregledu pokušaćemo da vam predložimo raznovrsnost izložbi ali to nikako neće biti celokupni pregled svega što je Keln tih dana imao da ponudi.

VELIKI BROJ IZLOŽBI SVAKAKO JE JOŠ JEDNA OD KARAKTERISTIKA FOTOKINE. OVE GODINE, BROJ IZLOŽBI JE NAJVEĆI DO SADA I ZBOG TOGA JE ZNATAN BROJ NJIH BIO POSTAVLJEN PO GALERIJAMA ŠIROM KELNA. NA NAREDNIH DESETAK STRANA PREDSTAVILI SMO VAM NAJVEĆU IZLOŽBU SAJMA POD NAZIVOM VIZUELNA GALERIJA, KAO I JOŠ TRI VEOMA ZANIMLJIVE IZLOŽBE: GLANZLICHT, UNICEF I REPORTERI BEZ GRANICA. NA OVIM STRANICAMA UKRATKO ĆEMO OPISATI OSTALE IZLOŽBE NA SAMOM SAJMU, KAO I NEKE IZ VELIKE PONUDE IZLOŽBI U KELNSKIM GALERIJAMA

© DOKYUN KIM, GALERIJA CLAUDIA DELANK - "SAVREMENA JAPANSKA I KOREJSKA FOTOGRAFIJA"

U Muzeju Ludvig (Ludwig) od 2. oktobra do 9. januara 2005. održava se izložba Jamesa Abbea (1883-1973) pod nazivom "Fotografišući Staljina" (Shooting Stalin). Ovaj nemački fotoreporter nepravedno je zapostavljen u istoriji fotografije iako je dvadesetih godina prošlog veka bio jedan od najznačajnijih fotoreportera. Proslavio se fotografijama diktatora, a pre svega Staljina, jer je 1932. godine (kada ga je fotografisao) bio prvi stranac koji je poseo Kremlj.

U Art galeriji 7 organizovane su dve izložbe, jedna, prodajnog karaktera predstavila je nemačku umetnicu Thorsten Kern fotografijama Kelna i drugih svet-

© JAMES ABBE, MUZEJ LUDWIG - "FOTOGRAFIŠUĆI STALJINA"

skih metropola. Svi gradovi prikazani su kroz detalje nekog od simbola grada. Iako skoro unificirani i apstraktni, ovi detalji su prepoznatljivi. Na ovaj način promovisana je ideja gradova kao brenda. Druga izložba predstavila je finaliste međunarodnog AGFA konkursa za crno-belu fotografiju s temom "Pokreni se" (Move it). U prošlom broju objavili smo da je Duško Miljanić iz Tivta osvojio osmo mesto, pa se tako i njegova fotografija nalazi na ovoj izložbi.

Vest da je preminuo Anri Kartije Breson (Henri Cartier-Bresson) obišla je ceo svet. Ona će verovatno biti povod za nove retrospektivne izložbe ovog slavnog fotografa, a jedna od njih jeste i izložba fotografija u Galeriji Baukunst, koja obuhvata vreme od tridesetih do sedamdesetih godina. U tom periodu Breson je najviše putovao, pa tako izložba pleni raznolikošću motiva i trenutaka koje je Breson zabeležio širom sveta.

Ruski fotograf Andrej Barov predstavio se u Galeriji Benninger zanimljivim i intigantnim fotografijama pod nazivom "Moji omiljeni filmovi" (My favorite films). Ove fotografije predstavljaju kombinaciju fotografija (izrežiranih filmskih scena),

1

2

3

AGFA konkurs za crno-belu fotografiju s temom "Pokreni se"

[1] Prva nagrada - Michael Gonzales, SAD

[2] Druga nagrada - Rodrigo Lobo Pereira, Brazil

[3] Osmo mesto - Duško Miljanić, SCG

klasičnog slikarstva i 3D animacije. Kombinacijom ove tri tehnike postignut je efekat nostalgije atmosfere koja bi ujedno mogla biti i neka zamišljena budućnost. Iako je reč o scenama iz filmova, naša podsvest ih prepoznaje jer su uglavnom u pitanju veliki i nama poznati filmovi svetske kinematografije kao što su: "Smrt u Veneciji" Luchina Viscontija ili "Kroz talase" Lars von Triera.

Mladi fotograf (1975) Daniel Gustav Kramer predstavio se u Galeriji Büro Für Fotos serijom fotografija snimljenih u različitim šumama širom Evrope. Ova izložba pod nazivom "Zemlja šuma" (Woodland) odvodi nas u tihi i veličanstveni svet šuma, koji nas, kao i okean, vraća u doba stvaranja sveta, tj. života. Otporna na vreme i promene, šuma predstavlja jedno od poslednjih utočišta i veze s našim sopstvenim Ja koje je nedeljivi deo prirode. Tiha i pomalo mračna, šuma uliva strahopoštovanje, ali daje snagu, koliko svojom lepotom i grandioznošću, toliko i svojim vanvremenskim bivstvovanjem.

U Galeriji Reckermann prikazani su radovi Katharine Bosse pod nazivom "Sirene i grad" (Mermaids and the City). Izložba je sastavljena iz tri celine. Prva prikazuje karneval na Coney Island posvećen legendi o sirenama i more-

© LARRY SULTAN, GALERIJA THOMAS ZANDER - "DOLINA"

plovcima. U savremenoj interpretaciji od ove legende ostao je najvidljiviji samo njen erotski aspekt. Druga serija prikazuje veoma popularne vodene tobogane koji više liče na lude vodene gradove sastavljene od bezbroj kič kulisa i ogromne količine vode koji često deluju kao vir-

© DANIEL GUSTAV KRAMER, BÜRO FÜR FOTOS - "ZEMLJA ŠUMA"

tuelna stvarnost. Jednako piktoresna jeste i treća serija fotografija koja prikazuje Lower East Side u Njujorku. Grafiti, plakati i murali čine da ovaj kraj izgleda kao oživljena priča iz stripa.

© KATHARINA BOSSE, GALERIJA RECKERMANN - "SIRENE I GRAD"

Larry Sultan probio se u svetu fotografije odličnom serijom fotografija pod nazivom "Dolina" (The Valley). Od 1998. do 2003. godine Larry je fotografisao čuvenu porno-industriju u San Fernando dolini u SAD. Ove fotografije razotkrivaju misteriju i fascinanciju tog sveta prikazujući ga kao hladan i često surov svet fantastično organizovanog i bogatog sveta porno-industrije.

Galerija Claudia Delank predstavila je savremenu japansku i korejsku fotografiju. Izlagali su Uckey Star, Hiroshi Sugimoto, Risaku Suzuki, Sakiko Nomura, Dokyun Kim i Hiroshi Osaka. Sve autore karakteriše dualitet pristupa i tema. Oni uglavnom istražuju odnose između realnog i lično doživljenog, tradicionalnog i savremenog, između svetla i senke ili pojma vremena kao jednog od najapstraktnijih koncepata koje je čovek stvorio.

U Laif galeriji predstavljen je fotoreporter Philip Blenkinsop, inače dobitnik prve nagrade na World Press Photo 2004 u kategoriji Ljudi u vestima - reportaža (REFOTO 22) sa serijom fotografija iz Laosa (Tajland), koja mu je i donela prestižnu nagradu. Bedan, izrazito težak i neizvestan život preostalih pobunjenika tema je ove potresne serije fotografija. Iako su 15 godina bili korisni saveznici američkoj vojsci u borbi protiv Vijetnama, nakon povlačenja američkih trupa 1975. godine Hmong gerilci i njihove porodice prepušteni su na milost i nemilost vijetnamskim trupama pod vodstvom Patheta Lao.

I. BREZOVAC

Reporteri bez granica

Ova međunarodna organizacija pokrenuta je kako bi se zaštitila prava novinara i fotoreportera širom sveta, s obzirom na to da trećina stanovništva živi u zemljama u kojima nema slobode štampe. "Reporteri bez granica", poslednjih dvadeset godina koliko postoje, žele svojim aktivnostima da promene takav status i obezbede svima pravo na slobodno informisanje. Prošle godine četrdeset i dva profesionalca iz oblasti medija izgubila su život samo zato što su radili svoj posao. Trenutno, preko 130 novinara širom sveta nalazi se u zatvoru iz istog razloga i stoga je neophodno boriti se da bi taj teror prestao. Preko razradene mreže, stotinu njihovih saradnika svakodnevno pomaže novinara u najrazličitijim situacijama (pri optužbama ili kada se nalaze u zatvoru), redovno obaveštava medije o položaju novinara, finansijski i moralno pomaže njima i njihovim porodicama ako su ugroženi u zemlji u kojoj rade i zalažu se za promenu zakona koji se tiču slobode štampe.

Ova asocijacija posebno se ističe borbom za sigurnost novinara u ratnim zonama i traženjem odgovornosti u slučaju ubistva, ranjavanja ili zarobljenštva. Svake godine "Reporteri bez granica" organizuju izložbu fotografija svojih članova, uglavnom uspešnih fotoreportera iz celog sveta. Takođe, dva puta godišnje objavljuju knjigu fotografija svojih fotografa, od čije prodaje se, delom, ova organizacija finansira. Sve fotografije koje objavljujemo preuzete su iz poslednjeg broja knjige pod nazivom "10 years of Reporters without borders - Grenzänge", koja je ujedno i katalog izložbe prikazane u okviru Fotokine. Knjigu možete naručiti na adresi: www.reporter-ohne-grenzen.de, a zvanični sajt organizacije je: www.rsf.org.

© HEIDI BRADNER, IZ KNJIGE DESET GODINA REPORTERI BEZ GRANICA - "IZMEĐU DVA SVETA: JUPIKSI"

© MIKI KRATSMAN, IZ KNJIGE DESET GODINA REPORTERI BEZ GRANICA - "IZRAELSKE OKUPIRANE TERITORIJE"

© MIKI KRATSMAN, IZ KNJIGE DESET GODINA REPORTERI BEZ GRANICA - "IZRAELSKE OKUPIRANE TERITORIJE"

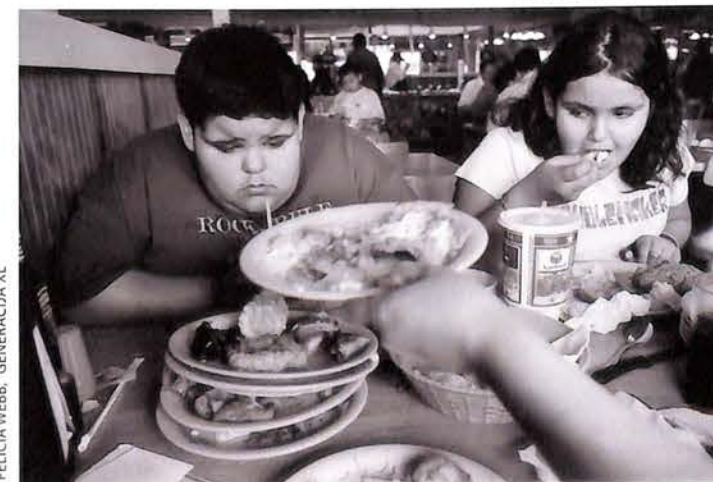
UNICEF Fotografija godine

Po drugi put, na sajmu Fotokina predstavljena je izložba pobednika renomiranog foto-konkursa pod pokroviteljstvom UNICEF-a iz Nemačke i GEO magazina. Ove godine učestvovalo je dvadeset i šest fotografa iz jedanaest zemalja. Sve fotografije bave se životom dece širom sveta, pokušavajući da otkriju i prikažu, kako lepotu, tako i nesreću dečjeg sveta. Višedecenijska težnja UNICEF-a da poboljša uslove života dece širom sveta kroz ovu izložbu dobija još veći značaj. Često potresne fotografije prikazuju uslove života izbeglica u Sijera Leonu i Ugandi u poređenju s uslovima života u razvijenim industrijskim zemljama, zatim svakodnevni život u školi za slepe ili život devojčice koja je obolela od Daunovog sindroma, ali uprkos tome uživa u životu. Sve fotografije s izložbe možete pogledati na sajtu www.unicef.de/photo.

I. BREZOVAC

© WÖLFGANG MÜLLER, "NEBO IZNAD ST. PETERSBURGA"

© FELICIA WEBB, "GENERACIJA XI"

© DON BARTLETT, "VEZANI ZA EL NORTE"

Glanzlichter 2004

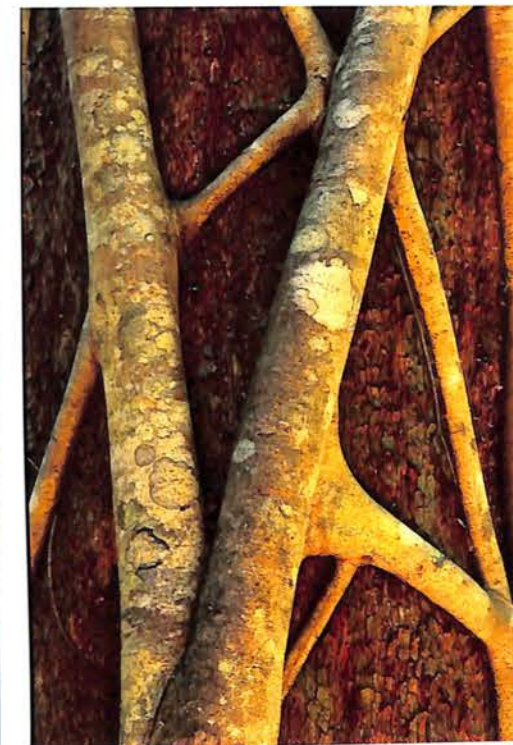
MEĐUNARODNI KONKURS FOTOGRAFIJE PRIRODE

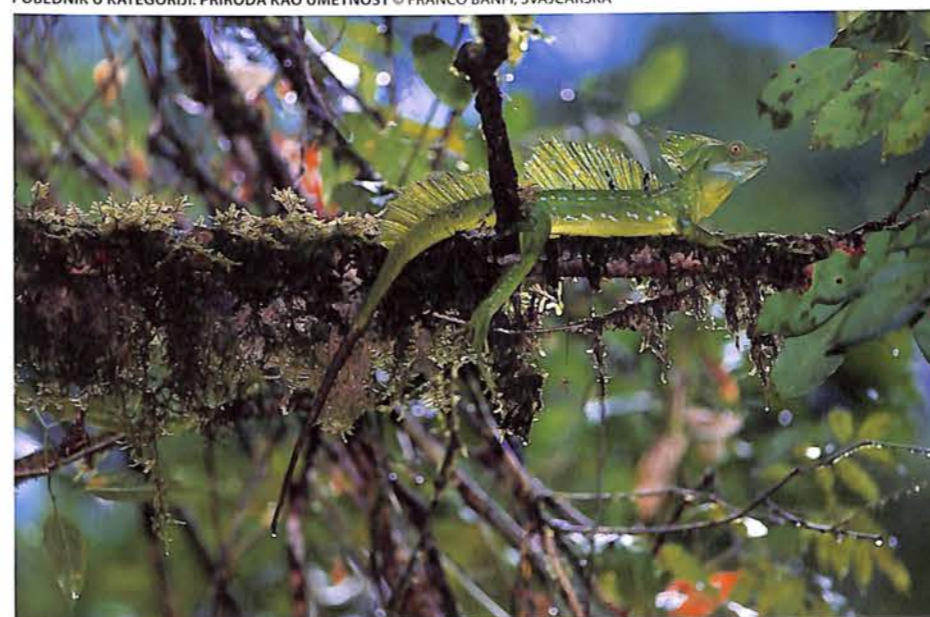
POBEDNIK CELOKUPNOG KONKURSA © ERICH THIELSCHER, NEMAČKA

POBEDNIK U KATEGORIJI: PRIRODA KAO UMETNOST © FRANCO BANFI, ŠVAJCARSKA

POBEDNIK U KATEGORIJI: KIŠNE ŠUME SVETA © DANIEL ZUPANC, AUSTRIJA

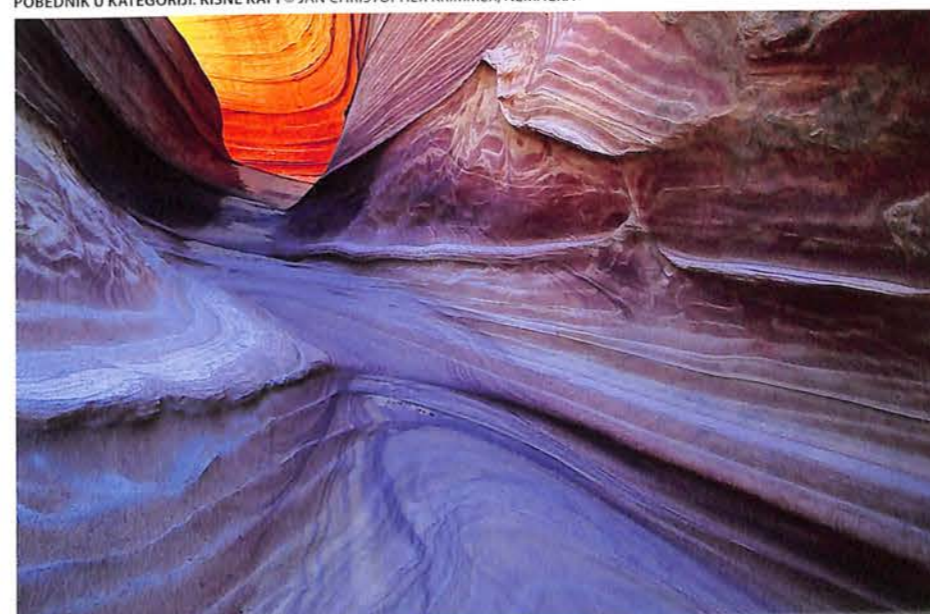
POBEDNIK U KATEGORIJI: KIŠNE KAPI © JAN CHRISTOPHER KRIMMER, NEMAČKA

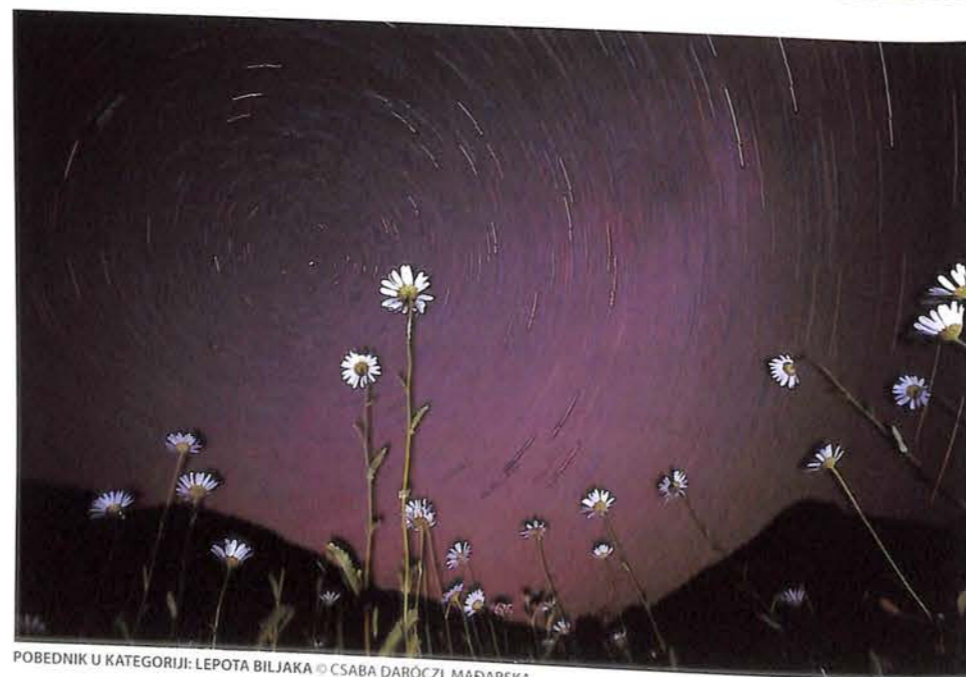
POBEDNIK U KATEGORIJI: NAJBOLJA FOTOGRAFIJA TIGRA © GÜNTER ZIESLER, NEMAČKA

POBEDNIK U KATEGORIJI: LEPOTA BILJA © HUGO WASSERMANN, ITALIA

POBEDNIK U KATEGORIJI: PRIRODNE TAJNE PESKA © PATRICK FRISCHKNECHT, ŠVAJCARSKA

POBEDNIK U KATEGORIJI: LEPOTA BILJAKA © CSABA DARÓCZI, MAĐARSKA

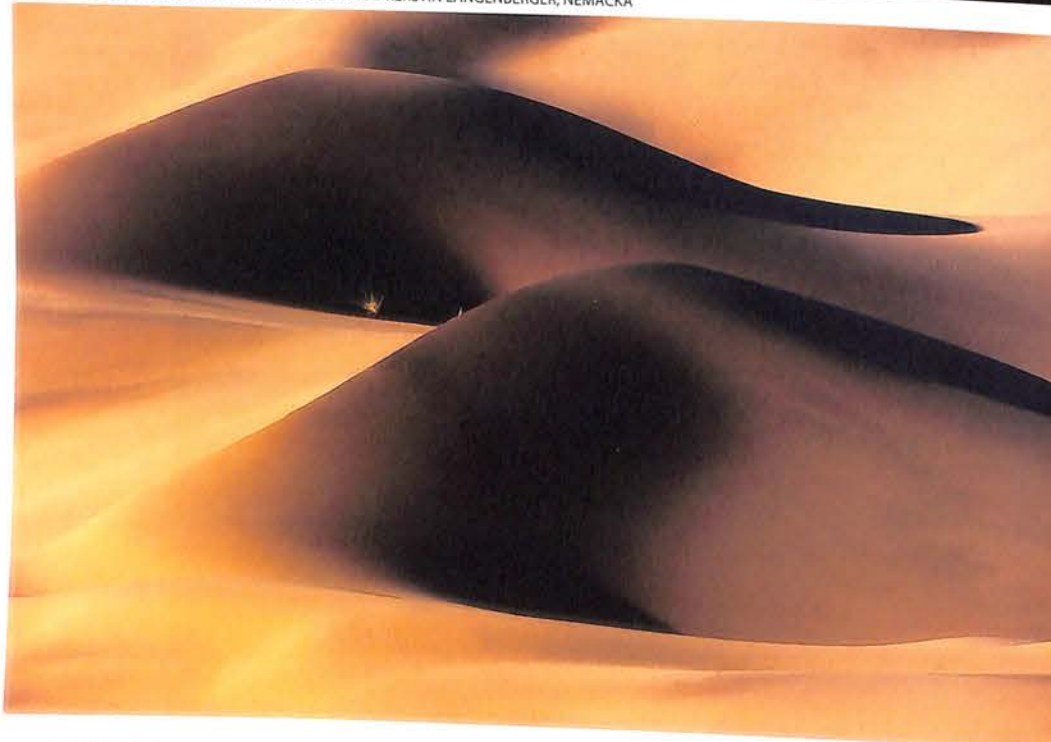
Još od 1999. godine održava se međunarodni konkurs pod nazivom Glanzlichter posvećen fotografijama prirode. Rezultate konkursa gledaoci već tradicionalno mogu videti na sajmu Fotokina. Ova izložba, koju čine fantastične fotografije, prikazuje sve lepote prirode koje nam ona daje: pejzaže, biljke, životinje, makrosvet, atmosferske pojave... Zamisljena je kao putujuća izložba koja obilazi zemlje – učesnice konkursa. Od ove godine i fotografi iz naše zemlje mogu da učestvuju na ovom konkursu, a jedini uslov jeste da njihove fotografije zadovoljavaju izuzetno visok standard konkursa, kako u tehničkom, tako i u vizuelnom smislu.

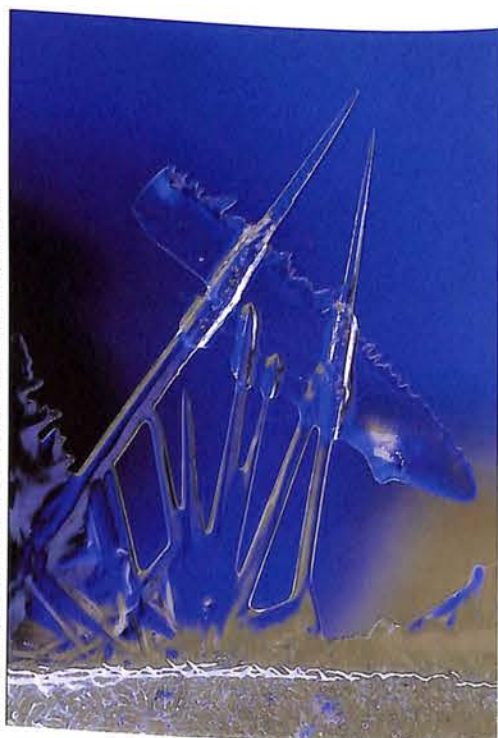
POBEDNIK U KATEGORIJI: SVET MAMALA © DIETMAR NILL, NEMAČKA

POBEDNIK U KATEGORIJI: ZADIVLJUJUĆA DIVLJINA © KERSTIN LANGENBERGER, NEMAČKA

POBEDNIK U KATEGORIJI: PRIRODNE TAJNE PESKA © LIWE WALZ, NEMAČKA

POBEDNIK U KATEGORIJI: PRIRODA KAO UMETNOST © DUNCAN ESHER, NEMAČKA

PROPOZICIJE KONKURSA:

Konkurs je otvoren za amatere i profesionalce;

Učešće – 15 evra;

Prihvataju se dijapozitivi od 35 mm do 9x12 cm i panoramski do 6x18 cm (dijapozitive slati u providnim folijama, ne u staklenim ramovima), digitalni printovi minimalne veličine 20x30 cm (priložiti originalan dokument na CD/DVD mediju u veličini 30x40 cm);

Za svaku kategoriju mogu se priložiti po tri rada;

Teme: Zadivljujuća divljina, Lepota biljaka, Priroda kao umetnost, Umetnici na krilima, Svet mamala, Svet vode, Divlje zveri, Kišne kapi, Najbolja fotografija tigra i bira se pobednik celokupnog konkursa;

Rok za dostavljanje radova: 15. januar 2005. godine;

Nagrade: pobednik celokupnog konkursa dobija 1.500 evra, trofej, katalog izložbe i poziv za učešće na festivalu "Dani prirodnačke fotografije" u Furstenfeldbrucku u Nemačkoj od 3 do 5. juna 2005. godine.

U svakoj kategoriji proglašava se pobednik koji dobija 500 evra, katalog izložbe i poziv za učešće na festivalu "Dani prirodnačke fotografije".

Takođe, u svakoj kategoriji dodeljuje se devet pohvala koje uključuju nagradu od 50 evra, katalog izložbe i poziv na festival. Autor najbolje fotografije tigra dobija nagradu u vrednosti od 250 evra, trofej, katalog izložbe i poklon od kompanije Siegfried and Roy;

Dodela nagrada održaće se na festivalu "Dani prirodnačke fotografije". Pobedničke i pohvaljene fotografije biće objavljene u izuzetno kvalitetnom katalogu izložbe, predstavljene na putujućoj izložbi, kao i na Internetu;

Fotografije slati na adresu: Projekt nature fotografije, Schulstrase 7, D-56729 Monreal, Germany. Kontakt osoba je Mara Fuhrmann, tel: +49(0)26516764. Sve informacije: e-pošta: info@glanzlichter.com, www.glanzlichter.com

televizori • mobilni telefoni • frižideri • usisivači • kućni telefoni • sokovnici • fax aparati • pegle • kamere • video rekorderi • DVD plejeri • mini linije • veš mašine • auto kasetofoni • mikro linije • digitalni fotoaparati • vokmeni • diktafoni • mikseri • televizori • mobilni telefoni • frižideri • usisivači • kućni telefoni • sokovnici • fax aparati • pegle • kamere • video rekorderi

sve za
Vaš dom

POZOVITE
smesta
011 063 **655dvesta**
Processor Commerce

11000 Beograd, Beogradski sajam, aneks HALE IX
direkcija: 655-200, 3614-200, 306-52-43 prodaja: 655-255, Bgd sajam, HALA XI

SVAKI SAJAM FOTOKINA U KELNU, PORED OBILJA TEHNIČKIH NOVOTARIJA, KARAKTERIŠE I VELIKA IZLOŽBA FOTOGRAFIJA POD NAZIVOM VIZUELNA GALERIJA. ONA SE UVEK ODRŽAVA U NEKOJ OD HALA SAJMA I NA SKORO 4.000 KVADRATNIH METARA OBJEDINJUJE PROFESIONALNE FOTOGRAFE I MLADE TALENTE KOJI RADE U NAJRAZLIČITIJIM OBLASTIMA FOTOGRAFIJE. OVA ZANIMLJIVA MEŠAVINA STILOVA, PRISTUPA I TEMA DAJE SAŽET PREGLED ZBIVANJA U SAVREMENOJ SVETSKOJ FOTOGRAFIJI, OD UMETNIČKE DO NOVINSKE FOTOGRAFIJE. SVAKE GODINE OVU IZLOŽBU OBELEŽE NEKA OD NAJVEĆIH IMENA SVETSKE FOTOGRAFIJE, A OVE GODINE TO SU BILI: ANTON CORBIJN, ELLIOTT ERWITT I AGENCIJA VII. VELIKO INTERESOVANJE IZAZVALA JE I IZLOŽBA "SAVREMENA KINESKA FOTOGRAFIJA", ČIJA JE FOTOGRAFSKA SCENA TRENUTNO VRLO AKTUELNA. PA, DA KRENEMO REDOM

© ANTON CORBIJN, "A. MARLEY", HOLANDIJA, 2001

Magazin *Stern* organizovao je izložbu renomiranog hlandskog fotografa u svetskoj fotografiji – Antona Korbijna (**Anton Corbijn**), koji je poznat kao odličan portretista muzičara i zvezda iz sveta šou-biznisa. Izložba pod nazivom "Smrtnici" (Mortals) predstavlja presek njegovog rada, uključujući i portrete muzičara iz

© ANTON CORBIJN, "A. CURTIS", HOLANDIJA, 2001

ANTON CORBIJN

ranih osamdesetih godina prošlog veka, zatim čuvene, prepoznatljive portrete slavni ličnosti (muzičari, glumci, reditelji, pisci, dizajneri...) s kraja osamdesetih, do poslednje serije nazvane "a. somebody. strijen, Holland" u kojoj Korbijn predstavlja sebe prurušenog u muzičke legende kao što su Bob Marli (Bob Marley) ili Frenk Zapa (Frank Zappa) i fotografisane u njegovom rodnom gradu Strijenu.

Verovatno nijedna država na svetu ne trpi takve kulturne promene kao što je to slučaj s Kinom. Oduvek interesantna zbog svoje dugovekovne kulture i mistike oko nje, u savremenom dobu kineska umetnost dobija nove smernice, pre svega zbog velikog i znatnog uticaja zapadne kulture, sveopšte modernizacije i globalizacije koja je ostavila neizbrisive tragove na razmišljanje i stavove kineskih umetnika. Te promene pokušala je da pokaže **izložba savremene kine-**

ske fotografije. Pored hrabre i vešte upotrebe savremenih medija kao što je digitalna fotografija (pre svega digitalna montaža) i prezentacije radova na često ogromnim formatima od nekoliko metara, najupečatljivija je tematika kojom se savremeni kineski umetnici bave. Namerno kažem umetnici a ne fotografi jer, sledeći svetski trend, u Kini je sve više umetnika koji koriste fotografiju kao izražajno sredstvo, ali se u isto vreme bave i videom, instalacijama, performansima... Zbog toga i većina fotografija deluje kao foto-zapis različitih performansa koje karakteriše ispitivanje individualnosti i sopstvenog tela, iako ova tema nije tretirana kao u zapadnoevropskoj umetnosti kroz portret ili akt, već kao sredstvo za projektovanje mentalnih promena u svesti savremenog kineskog društva i fizičkih promena u okruženju koja se često vide kao negativna.

© MIAO XIAO CHUN, "PUTOVANJE", 2002

SAVREMENA KINESKA FOTOGRAFIJA

© MA LIUMING, "AUTOPORTRET 5", 1996

© CANG XIN, "COVEK I NEBO KAO JEDNO-2", 2002

© SHAO YINONG & MUCHEN, "SEĆANJA DETINJSTVA - SPOMENIK NARODNIM HEROJIMA", 2001

© CHI PENG, "TRK UNAPRED-2", 2004

© JAMES NACHTWEY, "OPLAKIVANJE BRATA UBIJENOG TALIBANSKOM RAKETOM", AVGANISTAN, 1996

© JOACHIM LADEFEGED, "KUKES, GRAD NA SEVERU ALBANIJE BLIZU GRANICE SA KOSOVOM", 1999

© LAUREN GREENFIELD, "ŽENSKI REGRUTI POD PUNOM RATNOM OPREMOM", JUŽNA KAROLINA, 2002

© ALEXANDRA BOULAT, "PALESTINSKI HOTEL, SEDAMNAESTI SPRAT"

AGENCIJA VII

Fotografska **agencija VII** okuplja devet slavni imena svetske novinske fotografije koji, pre svega, fotografišu rat i njegove posledice. Agencija je dobila ime po broju fotografa koji su bili njeni osnivači: Alexandra Boulat, Ron Haviv, Gary Knight, Antonin Kratochvil, Christopher Morris, James Nachtwey i John Stanmeyer. Oskora, još dva fotografa pridružila su se Agenciji, a to su Lauren Greenfield i Joachim Ladefoged. Njihove fotografije, iako nastale u izrazito teškim i stresnim okolnostima, jesu dela najvišeg tehničkog i vizuelnog kvaliteta. One nisu samo dokumentarni zapisi rata već odvođe gledaoca u samu suštinu ratnog užasa koji, nažalost, karakteriše kraj dvadesetog i po-

© ELLIOTT ERWITT, "ISTOČNI HEMPTON", NJUJORK, 1995

© ELLIOTT ERWITT, "NIKITA CHRUSCHTSCHOW I RICHARD NIXON", MOSKVA, 1959

ELLIOTT ERWITT

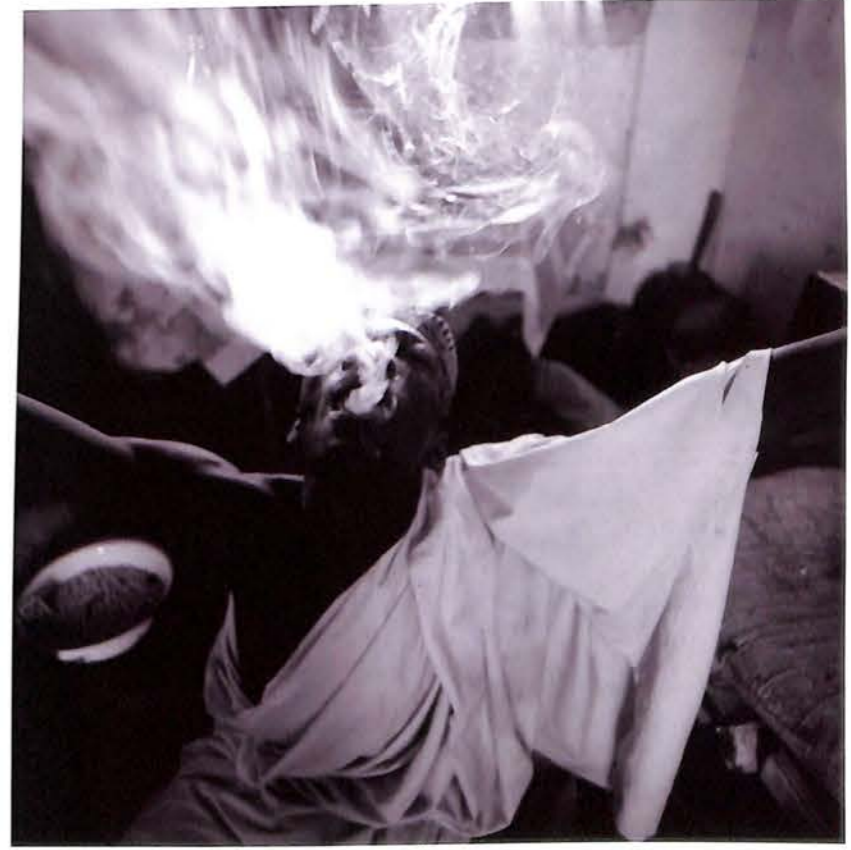
četak dvadeset prvog veka. Istorija koja se iznova ponavlja navodi na neophodnost suočavanja i kritičkog dijaloga s ovakvim događajima.

Čuveni "magnumovac" Eliot Ervit (**Elliott Erwitt**) još od pedesetih godina dvadesetog veka, kada je postao član ove renomirane agencije, svojim jednostavnim i duhovitim fotografijama na pravi način ilustruje značaj "odlučujućeg trenutka". Izložba pod nazivom "Magične ruke" (Magic Hands) predstavlja selekciju sponstanih fotografija na kojima se Ervit fokusirao na ruke naglašavajući njihove komične, dramatične, nežne, preteće... simbolične gestikulacije. Jedna od karakteristika fotografije jeste ta da se bavi govorom tela, a pored lica, ruke su jedan od najizražajnijih delova. Bez reči, one govore sve. Sve fotografije Eliot Ervit snimio je fotoparatom Leica M3, koji ga verno

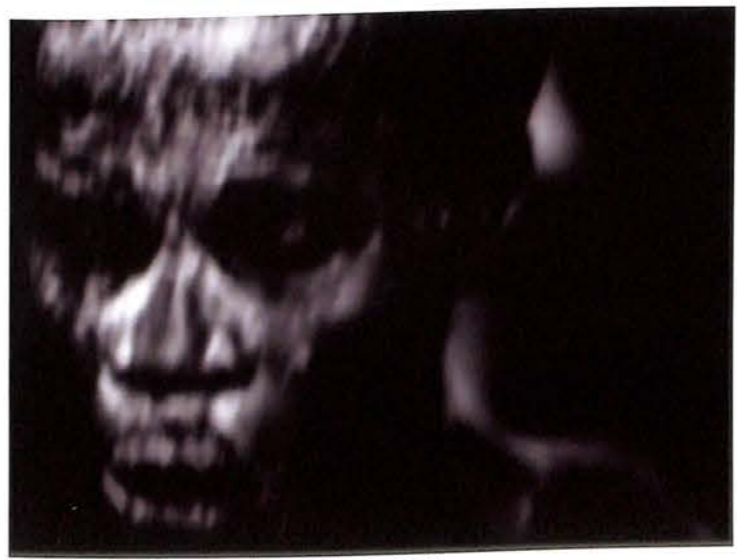
prati poslednjih decenija fotografskog života.

Neobična i pomalo zastrašujuća serija fotografija švajcarskog fotografa **Alberta Venzaga** pod nazivom "Vudu" (Voodoo) prikazuje vudu ritual u Beninu u zapadnoj Africi. Tokom više od deset godina ovaj fotograf posećivao je Benin i vudu sveštenika pod imenom Mahounon. Posle dužeg perioda upoznavanja i građenja poverenja, Alberto Venzago uspeo je da se svojim fotoaparatom približi ovim ljudima i njihovim neobičnim ritualima koji su zauvek promenili njegov život.

VOODOO

© ALBERTO VENZAGO, "VOODOO"

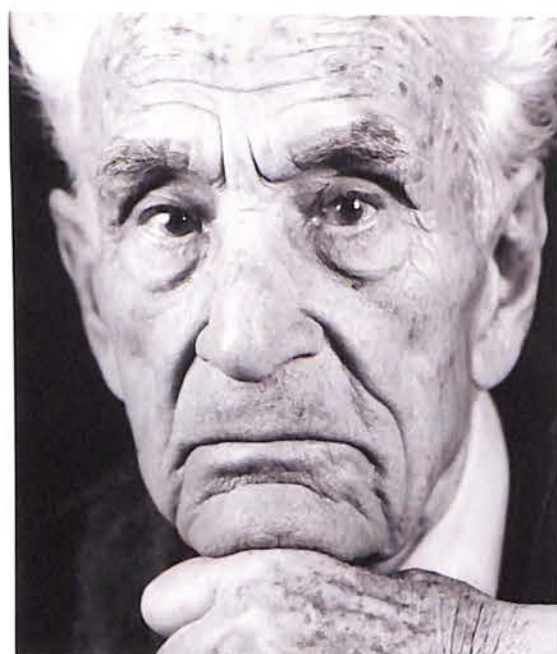
© ALBERTO VENZAGO, "IGRAČ U TRANSU PRI KIŠNOM RITUALU"

© ALBERTO VENZAGO, "IGRAČ U TRANSU PRI KIŠNOM RITUALU"

© WALTER SCHELS, "BEBA STARA PET MINUTA"

"LUIS TRENKER, STAR DEVEDESET ŠEST GODINA"

© WALTER SCHELS, "BEBA STARA JEDAN SAT"; "HORST JANSEN, SLIKAR, STAR ŠEZDESET DVE GODINE"

LIFETIME

Ljudska fizionomija jeste tema koja okupira Voltera Šelsa (**Walter Schels**) poslednjih trideset godina. Fotografije gigantskih razmera (5x15 m) pod nazivom "Životno doba" (Lifetime) predstavljaju deo serije koja se bavi životom i smrću. Fotografije diptisi jesu portreti tek novorođenih beba i starih ljudi koji su praktično na kraju svog životnog puta. Neosporna sličnost između njih govori o životu kao krugu u kojem se naizmenično smenjuju život i smrt.

Nemački fotograf Gunter Derlet (**Gunter Derleth**) uspeo je na veoma jednostavan način da prevaziđe kliše koji Venecija predstavlja i ponovo otkrije njenu lepotu i večnost. S običnom drvenom kutijom i malim otvorom na njoj uspeo je da na originalan način zabeleži sve one znane i manje znane ulice i čoškove Venecije. S najstarijim fotoaparatom na svetu kreirao je magičnu i neponovljivu seriju fotografija pod nazivom "Venecija - camera obscura".

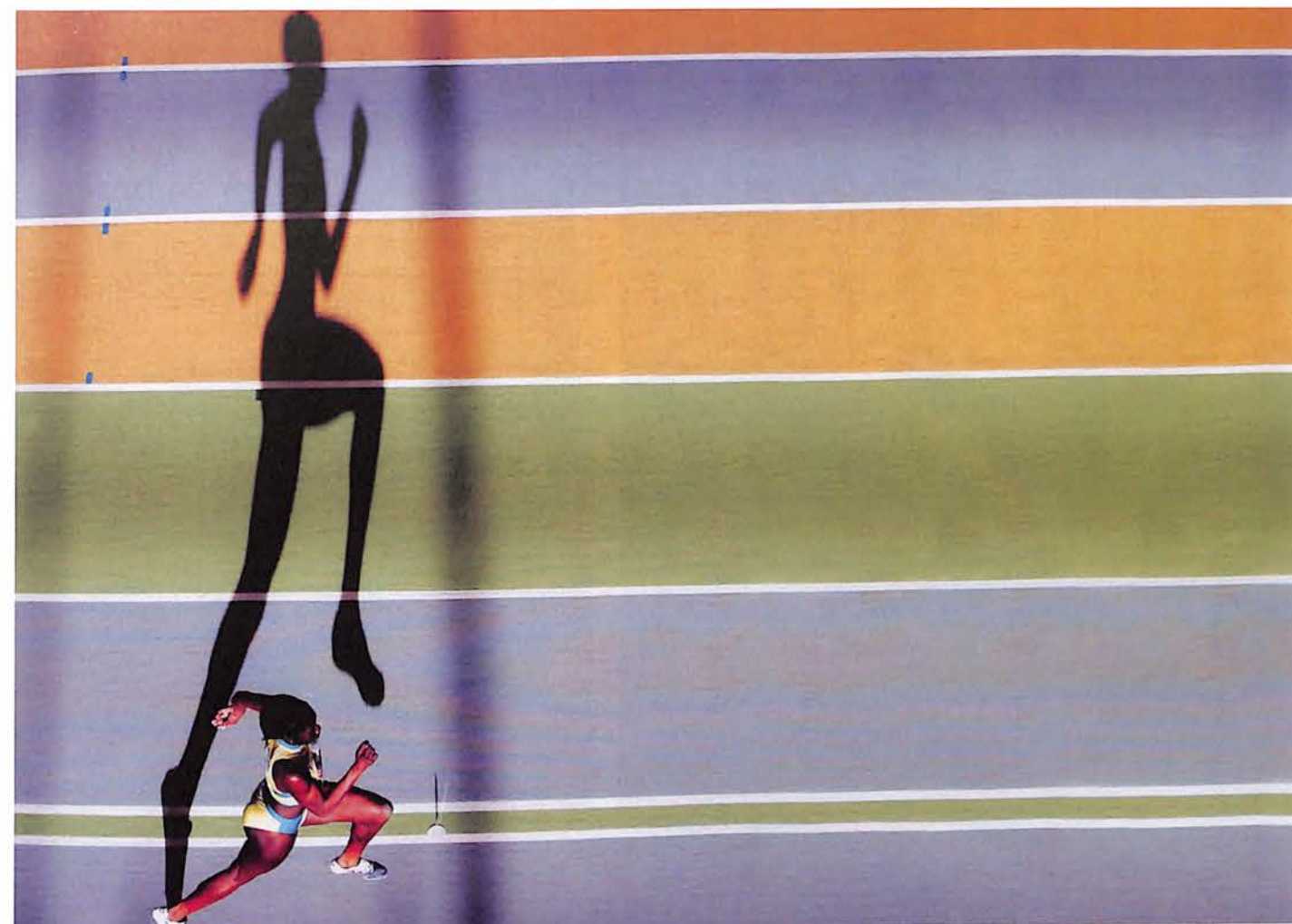
VENECIJA-CAMERA OBSCURA

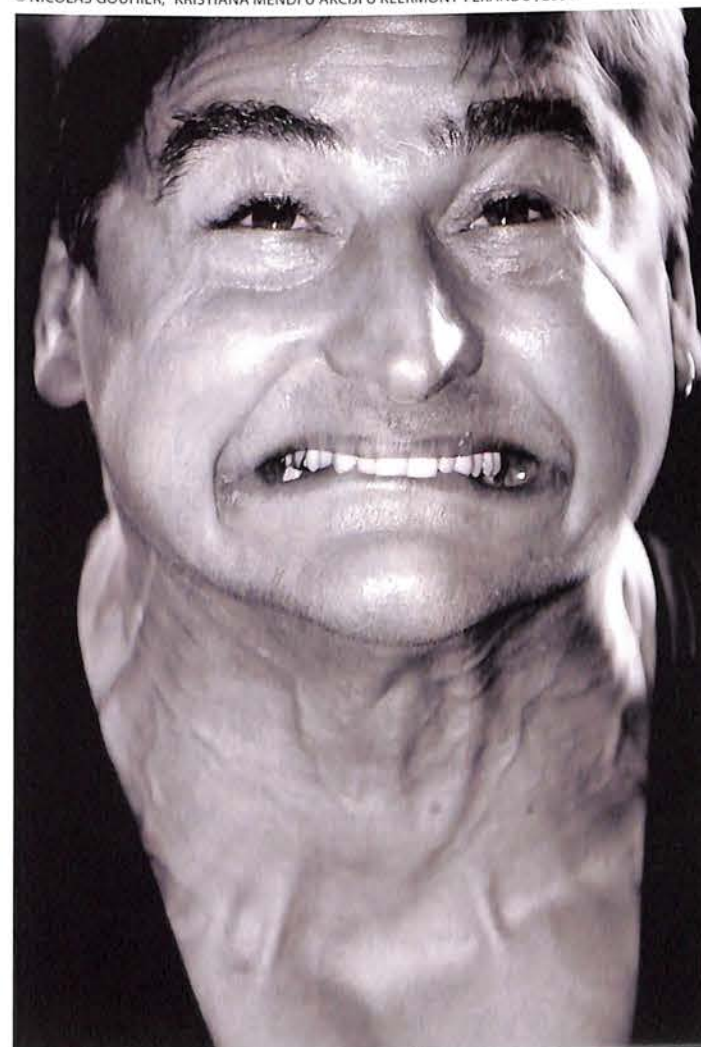
© GUNTER DERLETH, "FONDAMETA DELLE ZATTERE"

© GUNTER DERLETH

© NICOLAS GOUHIER, "KRISTIANA MENDI U AKCIJI U KLERMONT-FERANDU", 2004

© LENE ESTHAVE, "TIMO BEJER, NEMAČKA, 90 kg", 2004

© JANIS VITINS, "NATUR 3", 2004

EURO PRESS AWARD

Čuvenoj izložbi World Press Photo jedino može da parira **Euro Press Photo Awards** koju već dvanaest godina organizuje kompanija Fijufilm. Za ovu prestižnu nagradu mogu da konkurišu isključivo pobednici nacionalnih konkursa koje organizuju zemlje učesnici. Svaki fotograf može da konkuriše s portfoliom za jednu od četiri teme koje se svake godine menjaju. Ove godine to su: Događaji, Sport, Priroda i Tehnika.

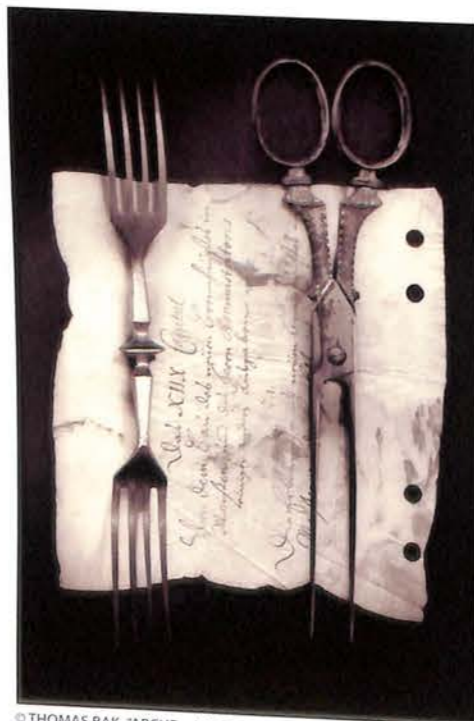

© KRIS SCHOLZ, "KORINA", 2001

PORTRAITS

Kris Šolc (**Kris Scholz**) u seriji "Portreti" fotografskim pristupom osvrće se na renesansu i neke od njegovih fotografija jesu direktna reminiscencija na portrete iz tog perioda. Ali, za razliku od renesansnih slikara, on namerno zamućuje pozadinu, čini je apstraktnom želeći da naglasi razliku između unutrašnjeg i spoljašnjeg sveta jer svaki od njih ima svoj pravac i brzinu kretanja.

Asocijacija nezavisnih foto-dizajnera (**BFF**) ove godine realizovala je najveće fotografije sastavljene od 1.170 portreta na printu dugom preko 210 metara. Grupa od 25 fotografa, članova Asocijacije, tokom jednog vikenda fotografisala je preko 1.000 ljudi, običnih prolaznika i mušterija u robnoj kući, po parkovima, ulicama, trgovima Stutgarta. Asocijacija svake godine dodeljuje promotivne nagrade najboljim studentskim magistarskim radovima. Pored ovih nagrada, dodeljuje se nagrada – grant koju je ustanovio počasni član BFF-a Reinhart Wolf (Reinhart Wolf) po kome i nagrada nosi ime. Nabolji od najboljih i dobitnik Reinhart Wolf granta od 15.000 evra ove godine jeste **Thomas Bak** sa serijom fotografija pod nazivom "Arche – Nada".

© THOMAS BAK, "ARCHE = NADA", 2004

ARCHE-NADA

IZLOŽBA 25 FOTOGRAFA, ČLANOVA BFF ASOCIJACIJE

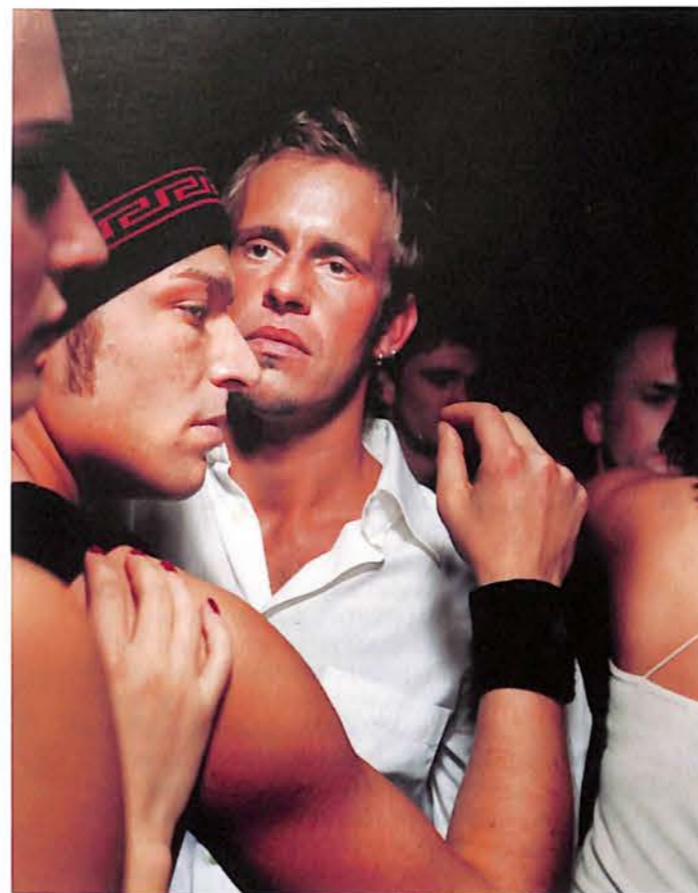
BFF

© THOMAS BAK, "ARCHE = NADA", 2004

© THOMAS BAK, "ARCHE = NADA", 2004

© MARKUS FEGER, "SELF SERVICE", 2004

© EDGAR LECIEJEWSKY

© MARCUS MEYER, "LIFESTYLE FESTIVAL", 2004

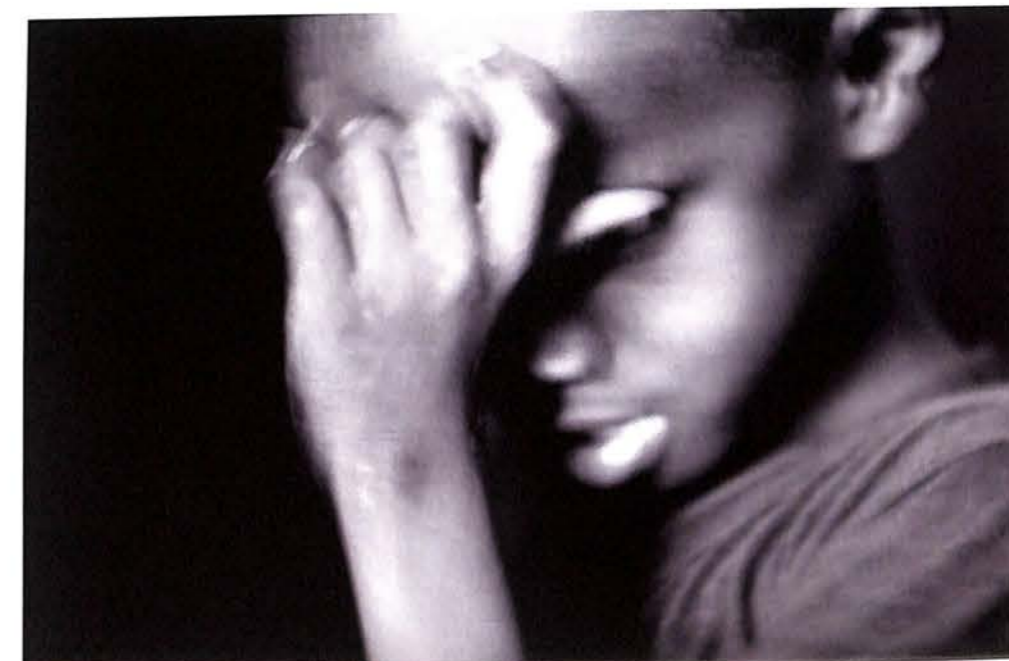
KODAK NACHWUCHS FORDPREIS

IZLOŽBE

Firma Kodak još od 1995. godine dodeljuje nagrade za mlade talente pod nazivom **Kodak Nachwuchs Fordpreis**. Ova nagrada zamišljena je kao podsticaj mladim fotografima. Pored finansijske pomoći, ona im obezbeđuje objavljivanje portfolija u dva prestižna nemačka foto-časopisa: *Photonews* i *Profffoto*.

Mladi fotograf (1974) **Pep Bonet** na veoma potresnim i vizuelno moćnim fotografijama preneo je sav užas rata, ovoga puta građanskog rata jedne od najsiromašnijih država na svetu – Sijera Leone u zapadnoj Africi. Tokom deset godina rata uništeni su mnogi životi, kao i cela država. Ipak, iako mnogi slepi, bogalji, duševno oboleli stanovnici Sijera Leonea nisu izgubili nadu u bolju budućnost. Kroz njihov svakodnevni život Pep Bonet pokušao je da prikaže neverovatnu snagu i volju za život ovih ljudi u seriji fotografija pod nazivom "Vera u kaos" (Faith in Chaos).

I. BREZOVAC

© PEP BONET, "VERA U HAOS"; KINNY MATTIA U SVOJOJ SOBI ZA SLEPE, SIERA LEONE, 2003

FAITH IN CHAOS

© PEP BONET, "VERA U HAOS"; FUDBALSKI TIM ZA INVALIDE, SIERA LEONE, 2003

© PEP BONET, "VERA U HAOS"; PSIHIJATRIJSKI PACIJENT U BOLNICI, SIERA LEONE, 2003

koelnmesse Digitalna budućnost

Grandiozan i uzbudljiv kao i uvek, sajam Fotokina u Kelnu okupio je na jednom mestu proizvođače foto-opreme, štampača, laboratorija, mobilnih telefona, video i TV opreme iz celog sveta. Od onih najvećih, svima poznatih firmi kao što su: Nikon, Canon, Olympus, Kodak, Fuji, Epson, Nokia, Samsung, Sony, pa do velikog broja malih kompanija, pre svega iz Kine, i ostalog dela Azije. Ove godine znatno je povećan broj tih malih kompanija koje cenom i solidnom izradom počinju ozbiljno da konkurišu renomiranim firmama. Ipak, i dalje važi pravilo "koliko para, toliko muzike", pa treba biti veoma obazriv s "orijentalnom" ponudom. Važno je znati na čemu može da se uštedi s osrednjim kvalitetom, a na čemu nikako ne treba kalkulirati jer posledice mogu biti katastrofalne po vaš poslovni i fotografski renome.

S detaljnom ponudom većine najvažnijih kompanija upoznaćete se na četrdesetak stranica oktobarskog broja REFOTO posvećenih isključivo najnovijim proizvodima iz oblasti foto-tehnike, koje su za vas pripremili Boris Bjelica i Imre Szabó.

Ovakav sajam, pored toga što u sedam dana predstavlja najveće svetsko tržište fototehnologije, daje smernice i trendove u globalnoj mreži ove industrije. Fantastično brz razvoj digitalne tehnologije i računara i dalje ima presudnu ulogu i uticaj na njen razvoj. Ukratko: sve je brže, kvalitetnije, manje i, sva sreća, jeftinije! Ipak, i dalje se može reći da je tržište pretrpano novim proizvodima, što potvrđuje i podatak da se prošle godine na nemačkom tržištu pojavilo 450 novih modela digitalnih fotoaparata. U proseku, dva modela u jednom radnom danu! Svima nam je odavno bilo jasno da je budućnost (fotografije) digitalna, što ne znači da je film izumro. Kao što ni slikarstvo nije izumrlo otkrićem fotografije, tako ni film neće nestati zbog čipa. Pogledajmo sada koji su to najnoviji trendovi u svetu fotografije. Prodaja digitalnih SLR fotoaparata viša je za 500 odsto u odnosu na prošlu godinu. Za to su zaslužne, pre svega, cene ovih fotoaparata koje se kreću oko 1.000 evra za amatersku klasu i oko 1.500 evra za srednju klasu koja zadovoljava sve potrebe naprednih amatera, ali i profesionalnih fotografa. Vrhunska profesionalna klasa i

dalje se drži "visokog nivoa" gde se cene kreću od 5.000 evra pa nadalje. Sve veće kompanije na vreme su shvatile značaj SLR fotoaparata u digitalnoj fotografiji i skoro sve su ponudile novi model iz ove klase. Njihova popularnost povlači za sobom i veću ponudu objektivna i bliceva specijalno dizajniranih za digitalne fotoaparate, što samo doprinosi širenju palete proizvoda koje svaka firma nudi.

Naravno, najmasovniji i najpopularniji jesu kompaktni digitalni fotoaparati koji su postali realna mogućnost za većinu ljudi iz zapadne Evrope. Njih karakteriše sve veći raspon zuma kako u oblasti kratkih, tako i dugih žižnih daljina. S obzirom na to da je ona od 300 mm i više postala uobičajena, i stabilizator slike, neophodan kod teleobjektiva, postao je standard. Ove male digitalne "igračke" odavno su prešle granicu od pet miliona piksela i trenutno su "in" modeli od sedam (ekskluzivno predstavljeni na Fotokini) i osam miliona piksela. Takođe, displeji na fotoaparatom uglavnom su povećani i kreću se od 1,8 do 2,5 inča, dok je trend smanjivanje senzora, što znači manji objektiv i jeftiniji fotoaparati. Dobar dizajn privlači svakog, bez obzira na to o kom proizvodu je reč, pa tako i "high-tech" dizajn ovih fotoaparata privlači i kupce koji fotoaparati smatraju samo ekstravagantnim delom njihovog stila.

Još veći bum napravili su mobilni telefoni s ugrađenim fotoaparatom i očekuje se da će se do kraja ove godine prodati preko 200 miliona! Novina jeste da većina ima veći displej, neki i zum objektiv, a granica u rezoluciji popela se na tri miliona piksela. Osnovni poriv za ugrađivanje i razvoj fotoaparata u mobilne telefone jeste da privuče ljude da kupe "pravi" digitalni fotoaparati iz želje da dobiju što kvalitetniju fotografiju. Nesumnjivo, svetom se širi digitalna fotografska i video groznica, treba samo paziti da virtuelni svet digitalne slike ne postane važniji i realniji od onog u kojem živimo.

S obzirom na to da je rezolucija svih medija povećana, bilo je neophodno unaprediti medije za čuvanje informacija, odnosno memorijske kartice. Generalno, sve su većeg kapaciteta i drastično nižih cena, što će obradovati sve korisnike digitalnih medija.

Takođe, vaše fotografije sada možete gledati direktno preko DVD plejera koji imaju ugrađene čitače za memorijske kartice a, naravno, čitaju i CD/DVD medije s vašim fotografijama.

Direktnu konkurenciju fotoparatom predstavljaju digitalne kamere koje su, u stvari, kombinacija visokokvalitetnog fotoaparata i digitalnog kamkordera u jednom. Ako i inače ne možete da se snadete među 100-150 fotografija, koliko se prosečno snimi na jednu karticu, zaboravite na kameru jer ona može da snimi i preko 5.000 fotografija! Štampanje fotografija kod kuće još uvek je dosta skupo, ali veoma pojednostavljeno i kvalitet odštampanih fotografija zaista je odličan. Ako niste u mogućnosti da sami izradujete fotografije, najnovije digitalne laboratorije pružaju zaista vrhunsku uslugu: od kvaliteta, brzine, pa sve do bezbroj mogućnosti koje vam pružaju.

A film? Pa, filma ima sve manje ali sve boljeg kvaliteta i njegovi verni korisnici i dalje su brojni. Pored nekoliko novih modela analognih fotoaparata, najizraženija je tendencija zbližavanja dva medija digitalnog i analognog, pa je tako i Leica predstavila digitalna leđa.

A kada smo kod izložbi, tu više nije važno da li su fotografije snimljene digitalnim ili analognim fotoaparatom. Osim Eliota Ervita i izložbe na Leica štandu, sve fotografije bile su u formi digitalnog printa ili inkdžet štampe, što znači da su u završnoj fazi prešle u digitalni zapis. To podjednako prihvatanje oba medija dokazuje i vrhunski nivo svih izloženih fotografija kojima je jedino ostalo da se nadmeću u ideji i briljantnosti njene prezentacije. Interesantno je da Fotokina okupi na jednom mestu i profesionalce i amatere, i studente i one na početku karijere. Svi oni učestvuju u građenju jedne opšte slike sveta koji je, koliko fascinantna, toliko i zastrašujuća surov i tužan. Važno je samo da na svetu ima puno fotografa koji su u svakom trenutku spremni da zabeleže svako podrhtavanje ove naše planete i da svoj doživljaj podele s nama.

Redakcija časopisa REFOTO u ovom broju pokušać da s vama podeli utiske i doživljaje s još jednog svetskog "high-tech" vašara - čuvene Fotokine.

I. BREZOVAC

Agfa

AGFA D-LAB.1S

Kompaktna i potpuno digitalna mini-laboratorija Agfa d-lab.1s jeste novitet prikazan na sajmu i ima sve karakteristike Agfa d-lab.1 mini-laboratorije koju smo prikazali u izveštaju sa CeBita u broju 22 našeg časopisa, samo što je kod nje izostavljen deo za razvijanje filma. Namenjena je onima koji već imaju neki procesor za razvijanje filmova u laboratoriji. Veoma dobar kvalitet automatski se obezbeđuje zahvaljujući tehnologiji osvetljavanja Agfa-MDDM (Micro Dot Display Multiplexing), kao i već dokazanom načinu skeniranja d-TFS (digital Total Film Scanning). Novost za ovu mašinu, ali i za sve druge nove Agfine mašine, jeste automatska korekcija crvenih očiju a-REDC. Maksimalni format fotografija koji se može izraditi na ovoj mašini jeste 21 x 30 cm. Rukovanje je pojednostavljeno do te mere da je posle ubacivanja podataka dovoljan pritisak na jedno dugme i onaj koji je opslužuje nema više potrebu da stoji pored nje, već može da obavlja druge poslove u radnji. Mesto potrebno za ovu laboratoriju još više je smanjeno i to ako se radi sa jednim magacinom za papir na svega 1,2 kvadratna metra.

LEBOX FOTOAPARATI

Okruglo pola milijarde fotoaparata za jednokratnu upotrebu raznih proizvođača godišnje se prodaje u svetu. Prema istraživanjima, potražnja za ovakvim fotoaparatom povećava se. Ljudi ih upotrebljavaju kada zaborave svoj pravi fotoaparati ili kada žele da ga sačuvaju za ozbiljnija snimanja. Zato je Agfa ove godine na Fotokini predstavila još dva modela ovih fotoaparata: **LeBox Outdoor** i **LeBox Flash**. U oba modela ubačen je novi Agfa Vista 400 film čija tehnologija obezbeđuje briljantne fotografije, bilo da su snimljene u prirodi ili u nekoj prostoriji. Model Outdoor je bez blica, a drugi je s ugrađenim blicem koji može da osvetli objekte udaljene do 4 metra. Objektiv je sastavljen od dva asferična sočiva i ima žižnu daljinu 28 mm i fiksni fokus tako da su objekti udaljeni od fotoaparata od 1 m do beskonačnosti uvek oštri.

AGFA VISTA FILMOVI

Agfa Vista paleta kolor negativ filmova od ISO 100, 200, 400 i 800 nisu samo filmovi u novom pakovanju nego je primenjena i sasvim nova Eye Vision tehnologija u verziji 3 koja fotografijama daje još lepše boje i samim tim deluju plastičnije. Pri tom, s ovim filmovima možete dobiti više detalja u slici i poboljšati je kontrast. Povećana im je i trajnost i stabilnost obrade. Nova pakovanja ukazuju na osobine svakog filma ponaosob, a proizvođač je za distributere ovih filmova obezbedio široku paletu praprotog materijala kao što su: displeji, podmetači, nalepnice... sve po konceptu "fotografije koje vas čine srećnim" i "mi volimo fotografije".

DIGITALNI FILM

Početkom proizvodnje memorijskih kartica za digitalne fotoaparate, kao i druge digitalne uređaje, Agfa je zaokružila paletu proizvoda koji su u fotografskoj upotrebi. Svoje kartice ovaj proizvođač nazvao je "digitalni film", čime žele da se približe konzumentima najjednostavnijim opisom svog proizvoda. Od ove jeseni u prodavnicama će se naći svi tipovi uobičajenih kartica: Secure Digital, Compact Flash, MultiMedia Card, Memory Stick, kao i SmartMedia Card kapaciteta od 64 Mb do 1 GB u zavisnosti od vrste medija. Sa USB-Stick 2.0 paleta se zaokružuje, a sve kartice veoma su pouzdane, brze, dugog veka i koriste što je moguće manje energije. Detaljnije informacije: www.agfa.com

Canon

EOS 20D

DIKTIRA TEMPO SA 8,2 MILIONA PIKSELA

Mesec dana pre Fotokine predstavljen je Canon EOS 20D, zamena za veoma popularan EOS 10D, koji će po ceni biti čak i jeftiniji od svog prethodnika EOS 10D. Glavna razlika jeste ta da Canon EOS 20D ima ugrađen sasvim nov CMOS senzor identične veličine kao i kod ranijeg modela, ali s efektivnom rezolucijom od 8,2 miliona piksela. Za bržu i kvalitetniju obradu snimljenih fotografija koristi procesor poslednje generacije DIGIC II, koji je prvo viđen kod fotoaparata EOS-1D Mark II. Poboľjšana je brzina spremnosti za rad, koja je sada sa 2,5 sekundi koliko je iznosila na fotoaparatu 10D, smanjena na 0,2 sekunde. Moguće je snimiti u kontinualnom režimu rada do 23 fotografije u JPEG formatu brzinom od 5 snimaka u sekundi, za razliku od prethodnika kod kojeg se snimalo 9 fotografija brzinom od 3,3 snimka u sekundi. Po dimenzijama je nešto manji, a dizajn je veoma sličan ranijem modelu. Nekoliko sitnih promena odnose se na veću kontrolnu dugmad i promenu položaja njihovih oznaka, a dodat je i mali džojstik za izbor autofokusnih polja. Telo je takođe napravljeno od legure magnezijuma, a rukohvat je obložen mekanom gumom. Sistem za automatsko izoštravanje u potpunosti je nov, sa devet autofokusnih polja raspoređenih u obliku romba. Maksimalna brzina zatvarača u odnosu na raniji model povećana je sa 1/4.000 s na 1/8.000 s. Normalna sinhronizacija kada se radi s blicem postavljena je na 1/250 s, a moguća je i visoka sinhronizacija do 1/8.000 s. Ekspozicioni sistem nije pretrpeo nikakve značajne izmene. Osetljivost se povećava između ISO 100-1.600, a moguće je i povećanje na ISO 3.200, koje je označeno sa H na kontrolnom displeju.

Canon EOS 20D ima dva unapred definisana parametra i tri parametra koje korisnik može sam definisati. Unapred definisani "parametar 1" ima postavljen povećan kontrast, oštrinu i zasićenost boja na +1 i namenjen je korisnicima koji ne žele da naknadno obrađuju svoje fotografije. Parametar 2 je neutralan i ima sve vrednosti postavljene na 0. Za ljubitelje crno-bele fotografije poseduje i nove parametre za crno-belu fotografiju. Osim velikog izbora Canon EF objektivna, EOS 20D podržava i novu seriju Canon EF-S digitalnih objektivna koju je prvo počeo da koristi Canon EOS 300D. Ugrađeni blic jači je i ima vodeći broj 17 (za ISO100), a položaj mu je viši u odnosu na raniji model. Novo E-TTL II merenje koristi informaciju o udaljenosti objekta koji fotografiramo prilikom određivanja potrebne snage bljeska. Za njega je napravljen i nov nosač baterija s vertikalnim rukohvatom koji nosi oznaku BG-E2. Osim što može da koristi jednu ili dve Li-jon punjive baterije, ima još jedan dodatni šaržer koji omogućava korišćenje šest baterija formata AA. U osnovnom paketu s ovim digitalnim fotoaparatom dobijaju se: punjiva Li-jon baterija BP-511A i punjač CB-5L, kaiš, poklopac za objektiv, USB i video kabl, Canonovi programi (Canon EOS Solution Disk v8.0 i Digital Photo Professional v1.2) i Adobe Photoshop Elements 2.0. Detaljan test ovog fotoaparata imaćete priliku da čitate već u narednom broju.

TEHNIČKI PODACI

TIP: jednooki refleksni digitalni s izmenljivim objektivima

PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Canon EF / EF-S bajonet

UVEĆANJE ŽIŽNE DALJINE: 1,6 puta

SENZOR: CMOS veličine 22,5 x 15,0 mm sa 8,2 miliona piksela (efektivno 8,2 miliona piksela)

VELIČINA SLIKE: 3.504 x 2.336 (8,2 MP), 2.544 x 1.696 (4,3 MP) i 1.540 x 1.000 (2,0 MP) piksela

NAČIN SNIMANJA SLIKA: RAW, RAW+JPEG, JPEG (EXIF 2.21)

TRAŽILO: pokriva 95 odsto vidnog polja, korekcija dioptrije od -3 do +1 m⁻¹

AUTOFOKUS: CMOS senzor sa devet AF polja ručno ili automatski biran (osetljivost od -0,5 do +18 EV za ISO 100)

DISPLEJ: TFT LCD monitor od 1,8 inča sa 118.000 piksela

BRZINA ZATVARAČA: 30 s do 1/8.000 s i B

SINHONIZACIJA BLICA: 1/250 s

OSETLJIVOST: automatska ISO 100/200/400 i ručno ISO 100/200/400/800/1.600 (može biti povećana na ISO 3.200)

TIPOVI EKSPOZICIJE: Auto, P, Av, Tv, M, A-DEP i šest programa s scenama

MERNI SISTEM: procenjeno u 35 zona, parcijalno (9 odsto na centralnom delu) i merenje s naglaskom na centar

KOREKCIJA EKSPOZICIJE: +/- 2EV s korakom 1/3 ili 1/2

KOREKCIJA BLIC EKSPOZICIJE: +/- 2EV s korakom 1/3 ili 1/2

AUTO BRACKETING: +/-2 EV s korakom +/-1/3 ili 1/2 EV

BALANS BELOG: automatski, 6 manuelnih opcija, prethodno izmereni i u kelvinima

BRACKETING BALANS BELOGA: +/-3 nivoa

KONTROLA DUBINSKE OŠTRINE: moguća

PRIKLJUČCI: USB 2.0, video-izlaz (NTSC/PAL) i N3 daljinski okidač

TIP MEMORIJSKE KARTICE: CompactFlash tip I i II i MicroDrive

UGRAĐENI BLIC: GN 17 (ISO 100) i pokriva ekvivalentno polje objektivna do 27 mm

BROJ DODATNIH FUNKCIJA: 18

SAMOOKIDAC: 10 sekundi

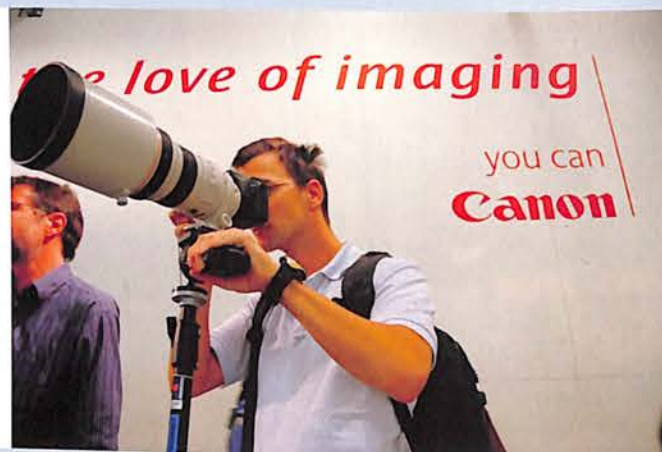
NAPAJANJE: punjiva Li-jon baterija BP-511/511A/512/BP514 i CR2016 za datumar/back up

DIMENZIJE: 144 x 106 x 72 mm

MASA: 685 g (bez baterija)

CENA (MP): oko 125.000 din. (1.700 evra)

INFORMACIJE: PROFIFOTO, Beograd, tel. 011/655-100, www.canon-adria.com

EOS 1DS MARK II

Komercijalnu tehnologiju razvoja CMOS senzora Canon je počeo još 1987. godine koristeći ih za EOS autofokusne sisteme, da bi 2000. godine napravio prvi CMOS senzor za dobijanje slike, koji je ugrađen u SLR fotoaparat EOS D30. Na taj način stvorena je dobra podloga koja je Canonu omogućila brz razvoj i pravljenje senzora sa čak 16,7 efektivnih miliona piksela, koliko ima nov jednooki refleksni (SLR) digitalni fotoaparat EOS 1Ds Mark II namenjen profesionalcima. On je naslednik modela EOS 1Ds koji je Canon predstavio tačno pre dve godine, takođe na Fotokini (Photokina). Kao i njegov prethodnik, ima senzor veličine 36 x 24 mm (identičan formatu filma od 35 mm), pa je i vidni ugao isti. I bez obzira na znatan skok u rezoluciji sa 11,1 na 16,7 miliona piksela, s fotoapartom CanonEOS 1Ds Mark II može se kontinualno fotografisati 32 snimka u JPEG formatu ili 11 snimaka u RAW formatu brzinom od četiri snimka u sekundi. Snimljenu fotografiju moguće je videti na displeju čija je rezolucija viša u odnosu na raniji model i iznosi 230.000 piksela, kao i uvećati je od 1,5 do 10 puta. Identičnog je izgleda i ima isti upravljački meni kao i Canon EOS 1D Mark II sa osam miliona piksela. Ekspozicioni sistem zasnovan je na procenjenom merenju u 21 zoni, povezanom s autofokusnim sistemom. Za objekte koji su osvetljeni drugačije od pozadine možemo koristiti parcijalno merenje koje pokriva 8,5 odsto centralnog dela tražila, na raspolaganju je spot merenje za izabrano autofokusno polje i spot merenje s mogućnošću memorisanja osam različitih očitavanja. Sve memorisane vrednosti označene su na ekspozicionoj skali u tražilu i fotoaparat može da izračuna prosečnu ekspoziciju za očitane vrednosti. Autofokusni sistem identičan je ranijim modelima i ima AF CMOS senzor od 45 autofokusnih polja. Sedam polja

PROFESIONALAC SA 16,7 MILIONA PIKSELA

koncentrisano je u centralnom delu i krstastog su tipa (osetljiv je na horizontalne i vertikalne linije), a ostalih 38 autofokusnih polja horizontalno su linearni. Kompatibilan je svim Canon EF objektivima i EX blicima. Koristi novo E-TTL II merenje koje dobija informaciju o udaljenosti objekta koji fotografiramo prilikom određivanja potrebne snage bljeska. Moguća je i korekcija snage blica, visoka sinhronizacija i memorisanje izmerene blic ekspozicije (FE-Lock). Kao i Nikon D2H i sada najnoviji D2X, poseduje mogućnost priključka eksternog transmeta za bežični prenos snimljenih fotografija po standardu 802,11 b/g. Transmitter nosi oznaku Canon WFT-E1 i ima sopstveno napajanje. Povezuje se uz pomoć Firewire priključka. Ovakav način napajanja i povezivanja bez posebnog priključka za zajedničko napajanje Canon će možda iskoristiti i na ranijim SLR fotoaparatima za koje nije bio predviđen. Za memorisanje snimljenih fotografija može da koristi dva tipa memorijskih kartica - SD i CompactFlash tip I i II. Canon je za napajanje energijom zadržao isti tip punjivih NiMH baterija - NP-E3, koje prema tvrđenju proizvođača omogućavaju da snimimo oko 1.200 fotografija na temperaturi od 20 stepeni Celzijusa.

DVA NOVA OBJEKTIVA S EF-S BAJONETOM I BLIC SPEEDLITE 580EX

Za korisnike jednookih refleksnih digitalnih fotoaparata EOS 300D i novog EOS 20D Canon je izbacio na tržište dva nova objektivna koja imaju EF-S bajonet. Prvi je EF-S 17-85 mm f/4-5,6 IS USM, koji pokriva ekvivalentnu žižnu daljinu od 27 do 136 mm kod formata od 35 mm i ima ugrađen stabilizator slike, a njegova cena je oko 730 evra. Drugi je EF-S 10-22 mm f/3,5-4,5 USM, koji pokriva ekvivalentnu žižnu daljinu 16-35 mm kod formata od 35 mm, a čija

je cena oko 900 evra. Oba objektivna koriste USM motore koji omogućavaju brzo i tiho izoštravanje. Nov Canon blic Speedlite 580EX zamenjen je blicem Speedlite 550EX koji već duže vreme postoji na tržištu. Ima vodeći broj 42 (za ISO 100 i 50 mm), a glava blica pokriva raspon objektivna od 14 do 105 mm, povezana je sa senzorom koji ima fotoaparat. Blic učestvuje u kontroli balansa belog, a njegova cena biće oko 490 evra.

TEHNIČKI PODACI

TIP: jednooki refleksni digitalni s izmenljivim objektivima

PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Canon EF bajonet

UVEĆANJE ŽIŽNE DALJINE: 1 put (nema)

SENZOR: CMOS veličine 36 x 24 mm sa 17,2 miliona piksela (efektivno 16,7 miliona piksela)

VELIČINA SLIKE: 4.992 x 3.328 (LF), 3.600 x 2.400 (M1), 3.072 x 2.048 (M2), 2.496 x 1.664 (S) piksela

NAČIN SNIMANJA SLIKA: RAW, RAW+JPEG, JPEG (EXIF 2.21)

TRAŽILO: pokriva 100 odsto vidnog polja, korekcija dioptrije -3 do +1 m⁻¹

AUTOFOKUS: TTL-AREA-SIR CMOS senzor sa 45 AF polja ručno ili automatski biranih (osetljivost 0 - 18 EV za ISO 100)

DISPLEJ: TFT LCD od 2 inča sa 230.000 piksela

BRZINA ZATVARAČA: 30 s do 1/8.000 s i B

SINHONIZACIJA BLICA: 1/250 s

OSETLJIVOST: ISO 100-1.600 s korakom 1/3EV (može se proširiti na ISO 50 i ISO 3.200 u meniju)

TIPOVI EKSPOZICIJE: program (promenljiv), Av - prioritet otvora blende, Tv - prioritet brzine zatvarača, M - manuelno, A - DEP (program koji uzima u obzir dubinsku oštrinu)

MERENJE: procenjeno merenje u 21 zoni, centralno, parcijalno (8,5 odsto na centralnom delu) i spot

KOMPENZACIJA EKSPOZICIJE: +/-3EV s korakom 1/3 ili 1/2

AUTO BRACKETING: +/- 3EV s korakom 1/2 i 1/3EV

BALANS BELOG: automatski, 6 manuelnih opcija, prethodno izmereni i u kelvinima

BRACKETING BALANS BELOGA: 2 snimka ili 9 snimaka s korakom od 10, 20 ili 30

KONTROLA DUBINSKE OŠTRINE: moguća

PRIKLJUČCI: Firewire IEEE 1394, USB 1.1, video-izlaz (NTSC/PAL) i priključak za daljinski okidač N3 tipa

TIP MEMORIJSKE KARTICE: CompactFlash tip I i II i SD

UGRAĐENI BLIC: nema

SAMOOKIDAC: 2/10 sekundi

NAPAJANJE: punjiva NiMH baterija NP-E3

DIMENZIJE: 156 x 158 x 80 mm

MASA: 1,2 kg

CENA (MP): oko 8.000 evra

INFORMACIJE: PROFIFOTO, Beograd, tel. 011/655-100, 655-257

EOS 300X

Da ne bi u potpunosti zanemarili korisnike filma, Canon je predstavio i nov amaterski jednooki refleksi fotoaparatus Canon EOS 300X, koji je, u stvari, zamena za veoma popularni EOS 300V. Poboľšjan je autofokusni sistem sa sedam autofokusnih polja, mođe da fotografiee brzinom od 3 snimka u sekundi, koristi novo E-TTL II merenje blic ekspozicije. Maksimalna brzina zatvarača je 1/4.000, a snihronizacija za rad s blicem je 1/125 s. Cena ovog modela biće oko 230 evra.

PRIMA SUPER 180 DATA

Drugi analogni fotoaparatus jeste kompaktni Prima Super 180 Data s ugrađenim zum objektivom od 38 do 180 mm. Izoštrava u sedam autofokusnih polja, a koštaće oko 180 evra.

POWERSHOT G6

Canon PowerShot G6 naslednik je veoma uspešnog kompaktnog digitalnog fotoaparatus PowerShot G5. Ima ugrađen CCD senzor s efektivnom rezolucijom od 7,2 miliona piksela. U odnosu na raniji model ima nešto drugačiji dizajn – napravljen je u srebrnoj boji, u kombinaciji metala i plastike. Poboľšjan je ugrađen četvorostruki zum objektiv koji pokriva žižnu daljinu od 35 do 140 mm (ekv. formatu od 35 mm). Ostale izmene odnose se na: monitor većih dimenzija (dva inča), novu bateriju BP-511A od 1.390 mAh koja se puni u eksternom punjaču, brzinu izoštravanja – povećana je za 50 odsto, brzinu spremnosti za rad – veća je za 30 odsto, veću automatsku i manualnu kontrolu rada blica i veću rezoluciju i dužinu trajanja filmskog zapisa. Kod kontinualnog fotografisanja moguće je snimiti 14 snimaka

brzinom od 2,2 snimka u sekundi. Dimenzije i masa nešto su manje, a cena će mu biti oko 680 evra.

POWERSHOT S70

Ako izuzmemo efektivnu rezoluciju od 7,1 miliona piksela, Canon PowerShot S70 praktično je identičan modelu S60. Ima mogućnost podešavanja velikog broja parametara koje poseduje ova Canon serija kompaktnih fotoaparatus. Ugrađeni zum objektiv pokriva žižnu daljinu od 28 do 100 mm (ekv. formatu od 35 mm). Metalno telo napravljeno je u dve kombinacije crne boje i mase 230 g. Za napajanje koristi Li-jon punjivu bateriju, a fotografije memoriše na CompactFlash memorijsku karticu. Očekuje se da će cena ovog modela biti oko 580 evra.

POWERSHOT A400

PowerShot A400 je nova klasa u ponudi Canona s efektivnom rezolucijom od 3,2 miliona piksela. Ima ugrađen zum objektiv koji pokriva žižnu daljinu od 45 do 100 mm (ekv. formatu od 35 mm), a biće raspoloživ u četiri boje: srebrnoj, plavoj, zelenoj i zlatnoj. Za napajanje koristi dve baterije formata AA, a fotografije memoriše na SD memorijsku karticu. Predviđena cena za ovaj model iznosi oko 160

POWERSHOT A95

Canon PowerShot A95 koji poseduje CCD senzor s efektivnom rezolucijom od pet miliona piksela najverovatnije će zameniti model A80. Ima ugrađen trostruki zum objektiv koji pokriva žižnu daljinu od 38 do 114 mm (ekv. formatu od 35 mm), pokretni TFT LCD monitor i veliki broj funkcija za ovu klasu digitalnih fotoaparatus koje je moguće ručno podešavati. Podržava PictBridge standard za direktno štampanje, a za napajanje koristi četiri baterije formata AA. Fotografije memoriše na CompactFlash memorijsku karticu. Cena će mu biti oko 380 evra.

DIGITAL IXUS 30 I DIGITAL IXUS 40

Canon Digital IXUS 40 i Canon Digital IXUS 30 jesu dva nova digitalna fotoaparatus identične konstrukcije kao i ostali modeli iz IXUS porodice. Prvi ima efektivnu rezoluciju od 4, a drugi 3,2 miliona piksela. Glavna novina jeste trostruki zum objektiv koji pokriva žižnu daljinu od 35 do 135 mm (ekv. formatu od 35 mm), čija se konstrukcija sastoji od dva UA sočiva (eng. Ultra-high Refractive Index Glass Moulded (GMO) Aspherical) koja omogućavaju konstrukciju digitalnih fotoaparatus malih dimenzija. Za napajanje koriste Li-jon punjivu bateriju, a fotografije memorišu na SD memorijsku karticu. Očekuje se da će za Ixus 40 cena biti oko 400 evra, a 310 evra za model IXUS 30.

DIGITAL IXUS I5

Canon Digital IXUS i5 jedan je od najmanjih kompaktnih digitalnih fotoaparatus s efektivnom rezolucijom od pet miliona piksela. Ima ugrađen objektiv fiksne žižne daljine od 39 mm (ekv. formatu od 35 mm), svetlosne jačine f/2,8 i digitalni zum od 6,5 puta. Telo mu je napravljeno od metala, a proizvođiće se u četiri boje. Masa mu je svega 100 g. Za memorisanje koristi SD memorijsku karticu, a cena će biti oko 370 evra.

TRI NOVA RAVNA SKENERA

Canon je poboľšjan ranije ravne skenera trima novim modelima – CanonScan 4200F, 8400F i 9950F. CanonScan 4200F ima rezoluciju od 3.200x6.400 dpi. Poseduje adapter za skeniranje filmova i softversku mogućnost koja se zove QARE Level 2, koja omogućava automatsko retuširanje oštećenih i restauraciju starih fotografija. Za vezu s računarnom koristi USB 2.0, a cena će mu biti oko 130 evra.

CanonScan 8400F ima identičnu rezoluciju i format kao njegov prethodnik, ali kako je namenjen naprednijim korisnicima, daje bolji kvalitet skeniranja. Poseduje adapter za skeniranje filmova i softversku mogućnost QARE Level 3 za bolji kvalitet. Veza s računarnom takođe je preko USB 2.0, a njegova cena biće oko 250 evra.

CanonScan 9950F ima rezoluciju od 4.800x9.600 dpi i nov optički sistem nazvan "Super-Toric" koji daje bolji kvalitet skeniranja. Ovo je prvi ravni skener koji omogućava da se prilikom skeniranja s filma u nosač može staviti 30 snimaka ili 12 uramljenih slajdova, a, takođe, može da skenira i filmove većeg formata. S računarnom se povezuje uz pomoć USB 2.0 ili IEEE1394 FireWire veze. U novembru će se pojaviti na tržištu po ceni od oko 450 evra.

SELPHY ŠTAMPAČI

Canon je napravio novu seriju kompaktnih fotoštampača koja omogućava jednostavno i kvalitetno štampanje bez povezivanja s računarnom. Nova serija nosi oznaku SELPHY, što je skraćenica od engleske rečenicice "Do-It-YourSELF Photography" (napravi sam svoju fotografiju). SELPHY CP500 i CP400 jesu sublimacioni štampači koji štampaju fotografije formata 10x15 cm direktno s fotoaparatus ili digitalne video-

kamere. Njihove cene biće 150 i 200 evra. SELPHY DS700 je inkdžet štampač rezolucije 4.800 x 1.200 i formata 10 x 15 cm. Kompaktnih je dimenzija i može da štampa sa svih do sada poznatih memorijskih kartica. Ima i video-izlaz, pa je moguća i kontrola na TV uređaju pre štampanja. Kompatibilan je i IrDA mobilnim telefonima s ugrađenim fotoaparatusom, a cena mu je oko 180 evra. Više informacija možete potražiti na sajtu: www.canon-adria.com.

Casio

EXILIM ZOOM EX-Z50 I EX-Z55

Casio Exilim Zoom EX-Z50 i EX-Z55 jesu dva nova modela u ovoj klasi, identičnog dizajna, s efektivnom rezolucijom od pet

miliona piksela. Ugrađeni trostruki zum objektiv pokriva žižnu daljinu od 35 do 105 mm (ekv. formatu od 35 mm), a glavna razlika jeste u veličini TFT LCD monitora. Model EX-Z50 ima dvojni monitor, a kod modela EX-Z55 on iznosi 2,5 inča. Oba fotoaparata za napajanje koriste punjivu Li-jon bateriju, a za memorisanje snimljenih fotografija osim interne memorije od 9,3 MB, koriste SD ili MMC memorijske kartice. Cena prvog modela iznosiće oko 410, a drugog 460 evra.

EXILIM CARD EX-S100

Casio Exilim Card EX-S100 je prvi digitalni fotoaparat koji koristi novu transparentnu keramičku tehnologiju u proizvodnji sočiva umesto stakla. Ova nova keramička sočiva imaju veći indeks prelamanja i omogućavaju dobijanje objektivu koji je za 20 odsto manjih dimenzija. Zbog toga ovaj model spada među najmanje kompaktno digitalne fotoaparate s optičkim zumom koji pokriva žižnu daljinu od 36 do 102 mm (ekv. formatu od 35 mm). Ugrađeni CCD senzor ima efektivnu rezoluciju od 3,2 miliona piksela, a veličina TFT LCD monitora jeste dva inča. Za napajanje koristi punjivu Li-jon bateriju, a za memorisanje snimljenih fotografija, osim interne memorije od 9,3 MB, koristi SD ili MMC memorijske kartice. Dimenzije su mu 88 x 57 x 17 mm, a masa 113 g. Cena će mu biti oko 400 evra.

EXILIM PRO EX-P700

Casio Exilim Pro EX-P700 je nova verzija modela EX-P600, ali sada s CCD senzorom efektivne rezolucije od 7,2 miliona piksela. Ima ugrađen četverostruki zum objektiv koji pokriva žižnu daljinu od 33 do 132 mm (ekv. formatu od 35 mm), TFT LCD monitor od dva inča, a podržava i PictBridge standard za direktno štampanje. Za napajanje koristi punjivu Li-jon bateriju, a za memorisanje snimljenih fotografija, osim interne memorije od 8,9 MB, koristi SD ili MMC memorijske kartice. Cena će mu biti oko 600 evra.

EXILIM QV-R-61

Casio Exilim QV-R-61 je nov kompaktni digitalni fotoaparat sa šest miliona efektivnih piksela. Ugrađeni trostruki zum objektiv pokriva žižnu daljinu od 39 do 117 mm (ekv. formatu od 35 mm). Dvojni TFT LCD monitor ima tzv. "help" opciju koja objašnjava značenje pojedinih funkcija i pomaže pri fotografisanju. Posедуje i opciju koja omogućava automatsko centriranje tekstualne dokumentacije snimljene pod uglom. Za napajanje koristi punjivu Li-jon bateriju, a za memorisanje snimljenih fotografija, osim interne memorije od 9,7 MB, koristi SD ili MMC memorijske kartice. Cena će mu biti oko 360 evra. Opširnije informacije mogu se naći na sajtu: www.casio-europe.com.

Epson

R-D1

Po definiciji, inovativno i tradicionalno su kontradiktorni. Ali, u slučaju novog nerefleksnog digitalnog fotoaparata Epson R-D1 pomireni su inovativni detalji savremenog digitalnog fotoaparata s elementima klasičnog nerefleksnog fotoaparata nalik na fotoaparat iz Leica M sistema. Ovaj fotoaparat nastao je u saradnji Epsona, koji je već svima poznat po razvoju digitalnih tehnologija, i japanske firme Cosina, koja je nastavila da razvija klasične mehanizme fotoaparata i optiku. Epson R-D1 je digitalni fotoaparat sa senzorom od 6,1 miliona piksela koji koristi sve objektivne bajonetom Leica M (ili L s adapterom). Uoštava se manuelno uz pomoć žute mrlje kroz svetli vizir. Pre okidanja potrebno je nategnuti ručicu jer ovaj fotoaparat nema poseban motor koji bi nategnuo zatvarač. Zatvarač je kod njega veoma tih i u reportažnoj fotografiji omogućava često neophodnu nenametljivost prilikom fotografisanja. Kvalitetan digitalni zapis obavlja se preko CCD čipa veličine APS-C formata (23,7 x 15,6 mm) sa 3.008 x 2.000 piksela na SD memo-

rijske kartice. Litijum-jonska baterija daje energiju dovoljnu za snimanje oko 500 fotografija u maksimalnoj rezoluciji. Ima brojne mogućnosti za podešavanje balansa belog i pored uobičajenog JPEG formata sa Exif II podacima, podržava i RAW format digitalnog zapisa. Kao podrška za to razvijen je i Epson PhotoRAW softver. Ako se odlučite za crno-belu fotografiju, pored normalne opcije moguće je podešavanje efekta zelenog, žutog, narandžastog i crvenog filtra. Izgled podseća na klasične nerefleksne fotoaparate, samo što je na leđima vešto sakriven LCD monitor dijagonale dva inča, koji se može okretati. S gornje strane kućišta od legure magnezijuma nalazi se papučica za blic, prozorčić za blic, a na samom skeneru nalazi se dispej pomoću koga je moguće skeniranje direktno na memorijske kartice bez upotrebe računara. Takođe, moguće je direktno štampanje skenirane fotografije na kompatibilnom Epson fotoštampanju. Skener je predviđen za upotrebu na Windows i Mac platformama preko USB2 ili FireWire protokola. U odnosu na druge negativ skenerne, veoma je malih dimenzija i predviđena cena mu je oko 800 evra u evropskim prodavnicama gde bi trebalo da se pojavi od sredine novembra.

TEHNIČKI PODACI

TIP: digitalni s izmenljivim objektivima i optičkim tražilom

PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Leica M-bajonet

UVEĆANJE ŽIŽNE DALJINE: 1,53 puta

SENZOR: CCD veličine 23,5 x 15,6 mm sa 6,1 milionom piksela (efektivno 6,1 milion piksela)

VELIČINA SLIKE: 3.008 x 2.000 i 2.240 x 1.488 piksela

NAČIN SNIMANJA SLIKA: RAW i JPEG

TRAŽILO: optičko

DISPEJ: TFT LCD od dva inča sa 235.000 piksela

BRZINA ZATVARAČA: 1 s do 1/2.000 s i B

SINHRONIZACIJA BLICA: 1/125 s

OSETLJIVOST: ISO 200/400/800/1.600

TIPOVI EKSPOZICIJE: manuelno i A – automatska s prioritom otvora blende

MERNI SISTEM: selektivno TTL

KOREKCIJA EKSPOZICIJE: +/-3 s korakom 1/3

BALANS BELOG: automatski, 6 manuelnih opcija

TIP MEMORIJSKE KARTICE: SD (Secure Digital)

SAMOOKIDAČ: ima

NAPAJANJE: punjiva Li-jon baterija

DIMENZIJE: 142 x 88,5 x 39,5 mm

MASA: 590 g

CENA (MP): oko 3.000 evra

INFORMACIJE: www.epson.com

F-3200 SKENER

Kako za profesionalce, tako i za foto-amatere Epson je proizveo multifformatni negativ skener koji nosi oznaku F-3200, kojim se mogu kvalitetno skenirati negativi i dijapozitivi od 35 mm do 9 x 12 cm. Ovim skenerom mogu se skenirati i fotografije formata do 10 x 15 cm. Ako su predloži

fizički oštećen, jednostavnim pritiskanjem jednog dugmeta oni se mogu softverski restaurirati još u toku samog skeniranja. Uz pomoć programa Silverfast AI 6 moguće je efikasno odstranjivanje mrlja od prašine i ogrebotina, a i na samom skeneru nalazi se dispej pomoću koga je moguće skeniranje direktno na memorijske kartice bez upotrebe računara. Takođe, moguće je direktno štampanje skenirane fotografije na kompatibilnom Epson fotoštampanju. Skener je predviđen za upotrebu na Windows i Mac platformama preko USB2 ili FireWire protokola. U odnosu na druge negativ skenerne, veoma je malih dimenzija i predviđena cena mu je oko 800 evra u evropskim prodavnicama gde bi trebalo da se pojavi od sredine novembra.

P-2000 PLEJER

U novoj eri multimedija i digitalizacije Epson je proizveo uređaj Epson P-2000 koji je, u stvari, prenosivi hard-disk, čitač CF i SD kartica i multimedijalni plejer ujedno. Na monitoru dijagonale 3,8 inča (oko 95 mm) i rezolucije 212 piksela po inču, moguće je jasno i brzo pregledanje fotografija snimljenih u svim poznatim digitalnim formatima, pa čak i RAW formatu, gledanje filmova, slušanje MP3 muzike i svega drugog što ste stavili na disk od 40 gigabajta koji se nalazi u njemu. Pomoću A/V kabla može se povezati s TV uređajem, putem USB2 protokola s računarima s Windows i Mac platformom, a moguće je i štampanje fotografija direktno iz ovog uređaja kompatibilnim Epson štampanjima. U njega je ugrađen i mono zvučnik, a akumulator daje energije za tri sata neprekidnog rada. U radnjama bi trebalo da se pojavi od novembra po preporučenoj ceni od 499 evra.

Contax

U4R

Još jedan digitalni fotoaparat s senzorom od četiri miliona piksela i zum objektivom Carl Zeiss Vario Tessar T* 5 - 8-17,4 mm f/2,8 - 4,7 (35-115 mm, ekv. formatu od 35 mm) obećava digitalne fotografije vrhunskog kvaliteta. I u njemu je primenjen RTUNE sistem za brzo zapisivanje digitalne fotografije, koji omogućuje snimanje čak 3,3 snimka u sekundi. Ovaj model fotoaparata debljine je svega 19 mm. Fotografije koje se snimaju mogu se videti na velikom LCD displeju dijagonale dva inča, a i kod njega je primenjena Multi AF funkcija koja kontrolise udaljenost na devet tačaka u polju u kom se fotografise. Isporučivaće se, kako kažu, zajedno sa SD karticom kapaciteta 256 MB za nešto više od 500 evra.

I4R

Stilski elegantan, malih dimenzija i jednostavan, Contax digitalni fotoaparat s Carl Zeiss Tessar T 6,5 mm f/2,8 objektivom (ekv. formatu od 35 mm), ugrađenim blicem, LCD displejom dijagonale 1,5 inča koji može da prikaže i video-zapis 640 x 480 piksela i CCD senzorom od 4,1 miliona piksela, naći će se već ovih dana u radnjama po ceni od oko 400 evra. Zahvaljujući RTUNE sistemu za zapisivanje fotografije, moguće je snimanje u serijama od po tri fotografije, a objektiv izuzetnog kvaliteta obezbeđuje uvek oštre fotografije briljantnih boja. Kašnjenje prilikom snimanja iznosi svega 0,07 sekundi, a uključuje se za manje od sekunde. Fotoaparat je dugačak 94 mm, a debljina mu je svega 21 mm. Autofokus mu

je toliko napredan da može da uoštri i na objektima koji se kreću i meri sa 9 tačaka u polju fotografije. Ima osam vrsta automatike za fotografisanje raznih situacija, kao i mogućnost snimanja crno-belih i sepija fotografija. Opširnije informacije mogu se naći na internet adresi: www.contaxcameras.co.uk

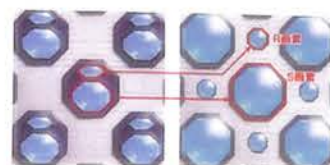
Fujifilm

FINEPIX S3PRO

DIGITALNI FOTOAPARAT SA SENZOROM KOJI IMA DVA TIPA FOTODIODA

Fujifilm je u februaru najavio nov jednooki refleksi digitalni fotoaparatus s izmenljivim objektivima Finepix S3Pro. On bi trebalo da zameni raniji model Finepix S2Pro koji postoji na tržištu nešto više od dve godine. Do sada smo objavili samo deo tehničkih karakteristika i dizajn novog SLR fotoaparata, a osam meseci kasnije imam priliku da vam detaljnije predstavim ovaj fotoaparatus koji bi uskoro trebalo da se pojavi na tržištu.

Ono po čemu se S3Pro najviše razlikuje od ranijeg modela Finepix S2Pro jeste nov SuperCCD SR senzor. Senzor ima 6,45 miliona S i 6,45 miliona R fotodioda koje nam obogaćavaju snimanje u sledećim rezolucijama: 4.256 x 2.848, 3.024 x 2.016, 2.304 x 1.536 i 1.440 x 960 piksela. Glavna prednost ovog senzora jeste da je napravljen tako da simulira prošireni tonski opseg zahvaljujući korišćenju dva tipa fotodioda u strukturi senzora. Normalnu osetljivost kao kod klasičnog CCD senzora imaju S-fotodiode, dok su R-fotodiode manje i imaju nižu osetljivost pa beleže veći broj detalja u tački S-fotodiode. Fotoaparatus može da kombinuje informacije dobijene sa S i R fotodioda dajući veći dinamički opseg, čime se izbegava gubitak detalja naročito u preekspozicioniranim delovima fotografije. Dizajn SuperCCD SR senzora koji je ugrađen u Finepix S3Pro nešto je modifikovan u odnosu na onaj koji koriste Fujifilm kompaktni digitalni fotoaparatus F700, F710 i S20 Pro. Razlika je u položaju R-fotodioda koje se sada nalaze u praznom prostoru između S-fotodioda (videti dijagram). To znači da će Finepix S3Pro imati prilično neobičan raspored mikrosočiva iznad svake fotodiode, pa će biti posebno zanimljivo videti kako će se to odraziti na kvalitet snimljenih fotografija.

Modifikovana struktura novog Super CCD SR senzora gde se R-fotodiode nalaze u praznom prostoru između S-fotodioda

Dimenzije novog senzora ostale su iste, što znači da je za 1,5 puta manji od klasičnog formata od 35 mm, pa se samim tim i žižna daljina uvećava za toliko. Može da koristi sve autofokusne objektivne sa Nikon F-bajonetom, pa i one iz DX serije namenjene prvenstveno digitalnim fotoaparatusima. S manualnim objektivima merenje svetla ne funkcioniše.

Fotografski deo ovog novog modela koji čine merenje svetla, automatsko izoštravanje, zatvarač itd. zasnovan je, takođe, na fotoaparatusu Nikon F80. Nešto je viši od Finepix S2Pro jer poseduje ergonomski oblikovan rukohvat s vertikalnim okidačem, što mu daje ozbiljniji i profesionalniji izgled i omogućava jednostavnije fotografisanje u vertikalnom položaju. Glavni rukohvat takođe je bolje oblikovan i presvučen mekom gumom, a ostavljeno je dovoljno prostora za prste između njega i objektivna. Sve ovo omogućava znatno komfornije držanje, što nije bio slučaj kod ranijeg modela.

Ima i veći LCD monitor od dva inča koji daje jasniju sliku sa više detalja, a nalazi se kao i kod ranijeg modela odmah ispod zadnjeg kontrolnog displeja. Fujifilm isporučuje i potpuno transparentni zaštitni poklopac koji štiti oba displeja. Gornji kontrolni displej prikazuje samo informacije u vezi s fotografskim delom fotoaparata. Za memorisanje snimljenih fotografija može da koristi dva tipa memorijskih kartica: xD-Picture Card, koja bi trebalo od Nove godine da se proizvodi s kapacitetom od 1GB, i CompactFlash tip I i II.

Ovaj model koristi samo jedan tip baterija koje napajaju energijom i fotografski i digitalni deo fotoaparata. To su četiri baterije formata AA koje mogu biti alkalne ili NiMH. Isporučivače se sa četiri alkalne baterije formata AA, kaišem, poklopcima, video, USB i IEEE 1.394 kablovima i pratećim programom (uključujući Photoshop Elements).

TEHNIČKI PODACI

TIP: jednooki refleksi digitalni s izmenljivim objektivima

PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Nikon F-bajonet

UVEĆANJE ŽIŽNE DALJINE: 1,5 puta

SENZOR: Fujifilm Super CCD SR II 23,0x15,5 mm s ukupno 6,45 miliona S-fotodioda i 6,45 miliona R-fotodioda

VELIČINA SLIKE: 4.256 x 2.848, 3.024 x 2.016, 2.304 x 1.536 i 1.440 x 960 piksela

NAČIN SNIMANJA SLIKA: RAW tipa S (12 bit), RAW tipa S+R (24 bit) i JPEG (EXIF 2.2)

TRAŽILO: pokriva 93 odsto vidnog polja, korekcija dioptrije -1,8 do +0,8 D

AUTOFOKUS: Multi-CAM 900 senzor sa pet AF polja ručno ili automatski biranih (osetljivost -1 do +19 EV za ISO 100)

DISPLEJ: TFT LCD od 2 inča sa 235.000 piksela

BRZINA ZATVARAČA: 30 s do 1/4.000 s i B

SINHRONIZACIJA BLICA: 1/180 s

OSETLJIVOST: ISO 100-1.600

TIPOVI EKSPOZICIJE: P - program (promenljiv), A - prioritet otvora blende, S - prioritet brzine zatvarača i M - manualno

MERNI SISTEM: 3D Matrix u 10 segmenata, centralno i spot

KOREKCIJA EKSPOZICIJE: +/-3 s korakom 1/2

AUTO BRACKETING: dva ili tri snimka s korakom 1/2, 1 i 2EV

BALANS BELOG: automatski, 6 manualnih opcija, prethodno izmereni

BRACKETING BALANS BELOGA: nema

KONTROLA DUBINSKE OŠTRINE: moguća

PRIKLJUČCI: USB 2.0, IEEE 1394 Firewire, video-izlaz (NTSC/PAL), mehanički žičani okidač, AC adapter i sinhro priključak za blic

TIP MEMORIJSKE KARTICE: xD-Picture Card, CompactFlash tip I i II i MicroDrive

UGRAĐENI BLIC: GN 12 (ISO100) i pokriva polje objektivna do 28 mm

BROJ DODATNIH FUNKCIJA: 15

SAMOOKIDAČ: 2/5/10/20 sekundi

NAPAJANJE: četiri AA (alkalne ili NiMH)

DIMENZIJE: 148 x 135 x 80 mm

MASA: 935 g

CENA (MP): oko 2.500 evra

INFORMACIJE: MEGAPHOTO, Cara Uroša 71a, Beograd, tel. 011/184-179, www.fujifilm.co.yu

FINEPIX S5500ZOOM

FinePix S5500Zoom naslednik je modela S5000Zoom čiji dizajn podseća na SLR fotoaparatus. Ima deset puta optički zum objektiv koji pokriva žižnu daljinu od 37 do 370 mm (ekv. formatu od 35 mm). Koristi klasičan CCD senzor s efektivnom rezolucijom od četiri miliona piksela, za razliku od ranijeg modela koji je koristio Super CCD HR senzor. Moguće je fotografisanje i u RAW formatu, ima elektronsko tražilo, a osetljivost je moguće podešavati u rasponu od ISO 64 do 400. Za napajanje koristi četiri baterije formata AA. Cena mu je oko 430 evra.

FINEPIX S3500

Drugi model iz S-serije jeste FinePix S3500 koji je zamena za model S3000. Vraćena mu je srebrna boja koju su imali prethodnici, ima efektivnu rezoluciju od četiri miliona piksela, šest puta optički zum objektiv koji pokriva žižnu daljinu od 39 do 234 mm (ekv. formatu od 35 mm). Za napajanje koristi četiri baterije formata AA, a koštaće oko 420 evra.

FINEPIX E500, E510 I E550

Nešto pre Fotokine Fujifilm je predstavio tri nova modela iz nove E-serije. FinePix E500 i E510 jesu dva identična modela karakteristična po širokom zum objektivu s rasponom od 28 do 91 mm (ekv. formatu od 35 mm). Ugrađeni blic se podiže, LCD displej ima veličinu od dva inča, a za napajanje koristi dve baterije formata AA. Jedina razlika jeste što model E500 ima efektivnu rezoluciju od 4,1 miliona piksela i cena će mu biti oko 300 evra, a model E510 od 5,2 miliona piksela i koštaće oko 350 evra. Treći model iz E-serije jeste FinePix E550 sa Super CCD HR senzorom od 6,3 miliona piksela s kojim je moguće dobiti izlaznu rezoluciju od 12,3 miliona piksela. Objektiv pokriva raspon od 32,5 do 130 mm (ekv. formatu od 35 mm). Može da snima i u RAW formatu i poseduje veliki broj opcija za ručno podešavanje. Za napajanje koristi punjivu Li-jon bateriju, a njegova cena biće oko 450 evra.

FINEPIX F810

Fujifilm FinePix F810 je verzija modela Fujifilm FinePix F710 s većim i širim LCD displejom veličine od 2,1 inča i proporcijom od 16:9. U ovoj proporciji moguće je i fotografisati. Koristi Super CCD HR senzor od 6,3 miliona piksela s kojim se dobija izlazna rezolucija od 12,3 miliona piksela. Osetljivost se podešava u rasponu od ISO 80 do 800. Ima veliki broj manualnih opcija za podešavanje, a za napajanje koristi Li-jon punjivu bateriju. Njegova cena je oko 500 evra.

FINEPIX F455 ZOOM

Fujifilm FinePix F455 Zoom je nov kompaktni digitalni fotoaparatus čiji je dizajn inspirisan modelom FinePix F810, s karakteristikama modela FinePix F450. Efektivna rezolucija mu je 5,2 miliona piksela, a poseduje i LCD displej od dva inča. Ima ugrađen 3,8 puta optički zum objektiv, a za napajanje koristi punjivu Li-jon bateriju. Njegova cena još nije poznata. Svi pomenuti fotoaparatusi podržavaju PictBridge standard za direktno štampanje i koriste xD memorijsku karticu.

ANALOGNI FOTOAPARATI

Da ne bi u potpunosti zapostavio analognu fotografiju, Fujifilm je napravio i nekoliko novih modela kompaktnih fotoaparata koji koriste film formata od 35 mm. Fujifilm C-1 Zoom 56u i C1 Zoom 56s jesu fotoaparatusi neobičnog dizajna u plavoj i ružičastoj boji, sa zum objektivom od 28 do 56 mm. Drugi nov model nosi oznaku Zoom 90V i ima ugrađen objektiv od 28 do 90 mm. Cene ovih fotoaparata još nisu poznate. Takođe, predstavljen je model fotoaparata za jednokratnu upotrebu QuickSnap Smart Flash koji će u sebi imati film SUPERIA X-TRA 800 kako bi se poboljšale fotografije snimljene u lošijim svetlosnim uslovima. U prošloj godini prodato je preko 45 miliona ovih fotoaparata, pa je to razlog da se ne odustaje od razvoja i prodaje fotoaparata za jednokratnu upotrebu.

FRONTIER 570

Najnovija mini-laboratorija iz serije Fujifilm Frontier nosi oznaku 570 i sigurno će svojim unapređenim osobinama privući brojne korisnike. U odnosu na prethodne modele, ovaj se može smestiti na još manji prostor, na svega 1,84 kvadratna metra, a brzina izrade fotografija u odnosu na prethodne modele zahvaljujući Fujifilm Archive papiru tipa 2 razvijanom u CP-49E procesu najveća je od svih Frontier mašina – 1.800 fotografija formata 4R na sat. Poseban kvalitet izrađenih fotografija dobija se zahvaljujući tehnologijama iz Fujifilm razvojnog programa, a tu se ubrajaju

procesor, papir i hemikalije. S novim Image Controller programom moguća je izrada iste količine fotografija s digitalnih medija kao i s filma i veća produktivnost čini ovaj model izuzetno profitabilnim. Moguće je izrađivati fotografije maksimalne veličine 30x45 cm. Zbog ubrzanog razvoja digitalne fotografije rasla je i potreba za mašinom koja će za nekoliko minuta biti u stanju da izradi fotografije s digitalnog medija. Mušterija može da preuzme svoje fotografije već posle nekoliko minuta od trenutka predaje medija. I još jedna važna osobina. Zahvaljujući Image Intelligence softveru za prepoznavanje lica omogućena je automatska korekcija crvenih očiju nastalih prilikom fotografisanja s blicem.

MP-100 DIGITALNI ŠTAMPAČ

Fujifilm MP-100 je nov digitalni štampač koji je pre svega namenjen štampanju fotografija s mobilnih telefona u koje je ugrađen fotoapararat. Štampač je malih dimenzija, ne veći od CD-a, a masa mu je svega oko 250 grama. Ne koristi nikakve kablove, već se fotografije štampaju preko infracrvenog porta. Za štampu koristi nov Instax Color Instant film koji se sam razvija i potom postaje lep i elegantan paspartu fotografije koja je veličine uobičajene vizitkarte. Sa dve CR2 litijumske baterije, s kojima radi, može se štampati 130 fotografija, a poseduje i softver za popravljnje pod i preeksponiranih fotografija. Štampač treba da se pojavi od jeseni u prodavnicama, a cenu nismo uspeali da saznamo.

FUJICOLOR PRO 160S I PRO 160C

Nova generacija Fujifilm kolor negativ filmova srednje osetljivosti namenjena je pre svega snimanju portreta i modnih fotografija jer je posebna pažnja posvećena reprodukciji boja kože, naročito lica. Ovi filmovi veoma sitnog zrna izrađeni su na najnovijoj Super Nano tehnologiji koja je, s jedne strane, omogućila smanjenje zrna, što je rezultiralo boljom reprodukcijom detalja ljudskog lica, a s druge, povećanje osetljivosti. I kod ovih filmova zadržan je četvrti sloj emulzije kao i kod ranijih generacija Fujifilm filmova, što je obezbedilo idealan balans sivog, ali i veoma dobru zasićenost boja. Pored ovih, sasvim novih filmova u liniji Pro proizvoda, sada se nalaze i Fujicolor Pro 400H (do sada NPH 400) i Fujicolor Pro 800Z (do sada NPZ 800) koje takođe karakterišu navedena poboljšanja. Novina jeste i ta da su svi filmovi izrađeni tako da njihova digitalizacija putem skenera daje mnogo bolje rezultate nego do sada. Više informacija na potražite na sajtu: www.fujifilm.co.yu

Hasselblad

DIGITALNI H1D

Hasselblad H1D je prvi fotoapararat ovog proizvođača koji je potpuno digitalan. Na njemu je senzor veličine 37x49 mm od 22 miliona piksela. Ima ugrađen i hard-disk dovoljan za 850 fotografija snimljenih u punoj rezoluciji i optičko tražilo koje prikazuje realnu veličinu polja fotografije. Za

ovaj fotoapararat konstruisani su i sasvim novi HC autofokusni objektiv i to HC 2,2/100 mm, HC Macro 4/120 mm i HC 4,5/300 mm, kao i adapter s kojim se mogu koristiti i stari CF objektiv. Cena bi trebalo da iznosi 18.900 evra za kompletan fotoapararat s objektivom HC 80. Više informacija potražite na sajtu: www.hasselblad.com

IMACON FLEXTIGHT RF SKENER

Ovo je prvi zajednički proizvod otkako su se u avgustu ujedinili Imacon i Hasselblad, a i prvi skener na tržištu za rol-filmove od 120 mm. Naravno, njim se mogu skenirati i filmovi od 35 mm, kao i pojedinačni kvadrati i isečena parčad filmova. To je skener koji daje veoma kvalitetne digitalizovane fotografije. Radi sa 3x8.000 optičkim senzorima i kada se skenira u punoj rezoluciji sa 6x6 snimka, dobija se fajl veličine od 600 MB.

Veoma je brz i namenjen je pre svega velikim laboratorijama i štamparijama, ali i zahtevnim profesionalnim fotografima. Kada se na njega postavi odgovarajući držač za film, skener će automatski prepoznati vrstu filma i zapoćeće skeniranje bez dodatnog opsluživanja. U njega je ugrađen kompjuterski kontrolisan sistem za hlađenje, ima automatsko podešavanje fokusa i kalibracije, kao i softversko i hardversko uklanjanje mrlja i prašine. Za računar se vezuje preko FireWire protokola i radi, kako s Windows, tako i s Macintosh operativnim sistemom. U prodaji će se pojaviti krajem godine, a preporučena cena proizvođača iznosi 21.995 evra.

Hewlett-Packard

PHOTOSMART R507

Photosmart R507 osmišljen je kao dopuna nove R-serije, a po izgledu veoma je sličan starijem bratu R707 s prednjim poklopcem od metala na kojem je izvajan rukohvat i sa sličnim upravljačkim menijem. Efektivna rezolucija ovog fotoaparata je 4,1 milion piksela, a ugrađeni trostruki zum objektiv koji pokriva žižnu daljinu od 35 do 105 mm (ekv. formatu od 35 mm) napravila je firma Pantax. Za napajanje koristi punjivu Li-jon bateriju, a fotografije memororiše na SD memorijsku karticu. Cena će mu biti oko 310 evra.

PHOTOSMART M307 I M407

Photosmart M307 je fotoapararat iz nove serije izuzetno kompaktnih dimenzija koja po izgledu podseća na razvučene modele R707 i R507. Njegove dimenzije su 10,9x2,5x5,3 cm, i masa 140 g, a cena će mu biti oko 230 evra. Ugrađeni CCD senzor ima efektivnu rezoluciju od 3,2 miliona piksela, trostruki zum objektiv pokriva raspon od 35 do 105 mm (ekv. formatu od 35 mm). Prednji poklopac je od aluminijuma, a zadnji od plastike, gde se nalazi i TFT LCD monitor veličine 1,8 inča. Snimljene fotografije ili kratke zvučne filmove memoriše na ugrađenu memoriju od 16 MB ili na SD memorijsku karticu. Cena ovog modela iznosiće oko 180 evra.

Drugi model iz ove serije jeste HP Photosmart M407, veoma sličan modelu M307, ali ima efektivnu rezoluciju od četiri miliona piksela, a cena će mu biti oko 230 evra.

SCANJET 4070 PHOTOSMART

Scanjet 4070 Photosmart je ravni skener namenjen, pre svega, skeniranju fotografija. U poklopcu skenera nalaze se vrata koja služe za skeniranje filmova (film od 35 mm mora biti isečen po četiri snimka), a mogu biti iskorišćena i za skeniranje fotografija

formata 10x15 cm. Rezolucija mu je 2.400 dpi. Veoma je brz, a negativ film formata od 35 mm može da skenira brzinom od oko 2 minuta u maksimalnoj rezoluciji. Cena će mu biti oko 130 evra.

NOVA PALETA PHOTOSMART ŠTAMPAČA

Hewlett-Packard je predstavio čak četiri nova inkdžet štampača iz ove serije.

Prenosni štampač malih dimenzija **HP photosmart 325** namenjen je štampa fotografija dimenzija 10x15 cm bez margina direktno s različitih tipova memorijskih kartica. Podržava PictBridge standard za direktno štampanje, a ako se dodatno kupi adapter za Bluetooth, moguće je i bežično slati fotografije za štampanje s mobilnog telefona, PDA uređaja ili prenosnog računara. Na njemu se nalazi i LCD displej veličine 3,8 cm. Koštaće oko 180 evra.

Photosmart 375 je naprednija verzija modela 325. Ima već ugrađeni Bluetooth i LCD displej veći od 6,4 cm. Cena će biti oko 250 evra.

Photosmart 7450 namenjen je početnicima u

digitalnoj fotografiji koji žele da štampaju svoje fotografije kod kuće do formata A4. Za štampanje fotografija koristi šest boja, ekonomičan je i jednostavan za upotrebu. Može da štampa direktno sa svih do sada poznatih memorijskih kartica i, što je najvažnije, koštaće samo 100 evra.

Photosmart 8150 je nešto napredniji štampač koji koristi novu generaciju kertridža sa šest boja koji omogućavaju da odštampane fotografije budu dugotrajne i s vernim bojama. Maksimalan format za štampanje jeste

A4, a može da štampa i panoramski format od 10x30 cm. Može direktno da štampa i s memorijskih kartica, a kao opcije na raspolaganju su: Bluetooth, adapter za bežično štampanje i adapter za automatsko okretanje prilikom obostranog štampanja. Cena će biti oko 200 evra.

I na kraju, najbolji u ovoj klasi **HP photosmart 8450** namenjen je ozbiljnijim amaterskim i profesionalnim fotografima i predstavlja dobar izbor za sopstvenu digitalnu laboratoriju. Za štampanje koristi dva nova kertridža sa osam boja (cijan, magenta, žuta, svetlocijan, svetlomagenta, svetlosiva, srednjesiva i crna) koji omogućavaju kvalitetno odštampane crno-bele i kolor fotografije. Takođe, ova mastila imaju povećanu otpornost od bleđenja, pogotovo kada se koristi HP Premium Plus fotopapir. Može da štampa direktno s memorijskih kartica, a podržava i PictBridge standard za direktno štampanje. Cena će mu biti oko 350 evra. Više informacija potražite na sajtu: www.hp.co.yu.

Kodak

EASYSHARE DX7590

Nov model iz Kodak EasyShare linije ima desetostruki zum objektiv 1:2,8 – 3,7 izrađen u Schneider-Kreuznachu ekvivalenta 38–380 mm, a digitalni zapis obavlja se preko senzora od pet miliona piksela na SD i MMC memorijske kartice ili pak u internu memoriju od 32 MB. Zahvaljujući inovativnim tehnologijama Kodaka, zapis je bogat detaljima i vernih je boja, a veoma dobar sistem autofokusa omogućuje precizno i brzo uoštravanje i u lošim svetlosnim uslovima. Za tačno eksponiranje i potpunu kreativnost postoji mogućnost postavljanja na potpunu automatiku, programe za određene motive (ima ih 16), kao i potpuno manuelno podešavanje. S kašnjenjem od svega 0,2 sekunde i uz pomoć raznih raznih funkcija za serije fotografija (2,5 fotografija u sekundi, 5 u seriji) može se upotrebiti i za fotografisanje sporta ili drugih situacija gde je bitna brzina. Sledeća karakteristika ovog fotoaparata jeste nov Indoor/Outdoor LCD ekran dijagonale 2,2 inča i rezolucije 311.000 piksela na kome se jasno vidi slika i na jakom svetlu.

Fotoaparat ima i elektronsko tražilo na kome je moguće postaviti dioptriju. Kao dodatni pribor predviđeni su: 0,7 puta konverter za širokougaoni objektiv (ekv. 26,6 mm), neutralni ND filter i cirkularni polarizacioni filter. U zemljama zapadne Evrope već može da se nabavi po ceni koju je preporučio Kodak – 529 evra.

ELITE FILMOVI

Od ove jeseni na tržištu su se pojavili i novi Elite kolor negativ i dijapozitiv filmovi koji su namenjeni naprednim foto-entuzijastima i odlikuju se briljantnim bojama, sitnim zrnom i dobro razrađenim detaljima. To su: Kodak Professional Elite Color 200 i 400 kolor negativ filmovi koji zamenjuju dosadašnje Kodak Professional Royal Supra filmove. Zatim, Elite Chrome dijapozitiv filmovi od 100, 200 i 400 ASA, kao i ranije predstavljeni Kodak BW400CN crno-beli film koji se razvija u C-41 procesu i čija je emulzija prilagođena skeniranju u savremenim negativ skenerima. Svi oni mogu se naći kao filmovi od 35 i 120 mm, u pojedinačnim pakovanjima ili u pakovanju od po pet komada.

EASYSHARE PLUS ŠTAMPAČ

Sve ubrzaniji razvoj tržišta mobilnih telefona s ugrađenim fotoaparatom Kodak prati veoma aktivno proizvodima koji odgovaraju potrebama klijentele koja diktira razvoj tog tržišta. Tako je od ove jeseni na tržištu nov štampač, ili još preciznije, "stanica za štampanje" Kodak EasyShare Plus, pomoću koje se veoma jednostavno mogu štampati fotografije snimljene mobilnim telefonom na format 10x15 cm ili manji. Kako su dimenzije ovog štampača svega 18,8x8,3x33,4 cm i teži nešto više od 1 kg, lako se može nositi na putovanje, u kancelariju ili bilo gde. Radi na termosublimacionom polutonskom principu i fotografije koje je odštampao briljantnih su boja i oštih kontura. Softver mu automatski popravljiva podeksponirane snimke, a veza s telefonom uspostavlja se putem infracrvenog ili Bluetooth protokola,

dok se s fotoaparatom, čitačem kartica ili računaru povezuje uz pomoć USB kablja. Podržava PictBridge sistem. Napaja se iz akumulatora ili preko ispravljača iz električne mreže. Preporučena cena mu je 249,99 evra.

PROFESSIONAL INKJET PHOTO PAPIR

Nov Kodak Professional Inkjet Photo papir predstavljen na Fotokini namenjen je profesionalnim korisnicima i naprednim amaterima i može se upotrebiti u svim inkdžet printerima koji se danas koriste. Osnova papira je na pravom fotokartonu od 255 grama, a sloj za boju zasnovan je na novoj mikroporoznoj tehnologiji koja omogućuje veoma brzo sušenje boja. Rezultat svega toga jesu fotografije s veoma dobro razrađenim detaljima, kako u svetlim, tako i u tamnim partijama slike, i briljantne boje. U prodaji će se pojaviti u novembru u sjajnoj i polumat verziji, a na Internetu: www.kodak.com/go/prininkjet, mogu se skinuti drajveri za štampače.

KonicaMinolta

DIMAGE A200

Od momenta kada su se dve firme Konica i Minolta ujedinile, primetna je njihova povećana ekspanzija na tržištu digitalnih fotoaparata. Nov model kompaktnog digitalnog fotoaparata u A-klasi nosi oznaku DIMAGE A200. Konstrukcija je zasnovana na modelu DIMAGE A2, ali dizajn novog modela, napravljenog od legura magnezijuma, ima više zaobljene linije, manjih je dimenzija i lakši. Upravljački meni nešto je izmenjen, a LCD monitor veličine od 1,8 inča pomičan je u svim pravcima. Ima efektivnu rezoluciju od osam miliona piksela, 7 puta zum objektiv pokriva raspon od 28 do 200 mm (ekv. formatu od 35 mm). Kao i raniji model, poseduje sistem za stabilizaciju slike. Za napajanje koristi novu Li-jon bateriju NP-800, a fotografije memoriše na CompactFlash memorijsku karticu tipa I ili II. Njegova cena biće 900 evra.

R2 SUPER DIGITAL

Nova mini-laboratorija KonicaMinolta R2 SUPER Digital je poboljšana verzija ranijeg modela R1. Ulazna jedinica za skeniranje koristi nezavisni B/G/R linearni fotometrijski trolinijski CCD senzor s LED diodama, a za osvetljavanje novu generaciju osvetlivača S.E.A.D (Solid-state Electro-optic shutter Array Device) s rezolucijom od 400 dpi. Proizvodiće se u dve verzije i sa dva različita kapaciteta. Prva verzija R2 SUPER Digital 1000 s kapacitetom od 1.000 fotografija na sat (formata 127x89 mm) i R2 SUPER Digital 700 s kapacitetom od 700 fotografija na sat (formata 127x89 mm) imaće ulazni deo (radnu stanicu) i izlazni deo (printer i procesor) odvojene. Druga verzija, s identičnom cenom i identičnim kapacitetima, nosiće oznaku COMPACT, a kod nje će biti integrisan ulazni i izlazni deo mini-laboratorije. Ova integrisana mašina biće pogodna pogotovo onim fotografskim radnjama koje nemaju dovoljno prostora. Prihvataju sve vrste filmova i digitalnih medija, poseduju softver za redukciju crvenih očiju, a širina osvetljavanja papira povećana je na 254 mm u odnosu na raniji model. Više informacija potražite na sajtu www.konicaminolta.com i kod distributera za Srbiju i Crnu Goru – PowerCom Imaging d.o.o.

AF 17-35 mm f2,8-4 (D) AF 28-75 mm f2,8 (D)

KonicaMinolta predstavila je i dva nova objektivna koja su specijalno dizajnirana za nov fotoaparat Dynax 7D. Objektiv AF 17-35 mm f2,8 – f4,0 (D) sastavljen je od 14 sočiva raspoređenih u 11 grupa. Minimalna daljina izoštavanja je 0,33 m, a koristi filtre prečnika 77 mm. Konstrukcija objektivna AF 28 – 75 f2,8 (D) sastoji se od 16 sočiva raspoređenih u 14 grupa. Minimalna daljina izoštavanja je 0,33 m, a koristi filtre prečnika 67 mm. Cene ovih objektivna još nisu poznate.

DYNAX 7D

JEDINSTVENI SISTEM ZA REDUKCIJU VIBRACIJA

KonicaMinolta konačno je objavila detaljne tehničke podatke za svoj prvi jednooki refleksi digitalni fotoaparati koji je najavila početkom ove godine. Njegova pojava sigurno će obradovati mnoge korisnike analognih fotoaparata koji već imaju bogatu kolekciju Minolta objektivima. Kao što se može primetiti, dizajn je zasnovan na odličnom analognom fotoaparatu Dynax 7. Napravljen je od legure magnezijuma s ergonomskim rukohvatom presvučenim gumom. Na zadnjem delu nalazi se veliki LCD displej od 2,5 inča i najveći broj dugmadi za kontrolu digitalnog dela fotoaparata.

Ono po čemu se jednooki refleksi digitalni fotoaparati Dynax 7D izdvajaju od sličnih jeste ugrađeni sistem za redukciju vibracija zasnovan na pomeranju CCD senzora, a ne na pomeranju grupe sočiva u objektivu. Na ovaj način funkcioniše podjednako dobro sa svim Minolta objektivima i nije potrebno razvijati posebne objektivne koji u sebi imaju stabilizator slike i znatno su skuplji u odnosu na slične objektivne. Ovaj sistem stabilizacije slike postoji kod KonicaMinolta kompaktnih digitalnih fotoaparata A i Z serije. Sistem za redukciju vibracija kompenzuje trešenje fotoaparata i omogućava bezbedno fotografisanje s brzinama zatvarača koje su za tri stepena duže ili sa osam puta manjim brzinama. Na primer, ako je s objektivom od 200 mm potrebno koristiti brzinu zatvarača od 1/200 s, sa uključenim stabilizatorom slike možemo fotografisati brzinom zatvarača od 1/25 s bez straha da će snimljena fotografija biti neoštra usled trešenja fotoaparata. Ugrađeni CCD senzor ima efektivnu rezoluciju od 6,1 miliona piksela, a fotografije je moguće snimati u sirovom RAW ili u JPEG formatu u tri različita stepena kompresije. Dimenzije senzora manje su za 1,5 puta od klasičnog formata od 35 mm, pa se i žižna daljina uvećava za toliko. Kod kontinualnog fotografisanja moguće je napraviti 9 snimaka u RAW i 12 u JPEG formatu brzinom od 3 snimka u sekundi. Ugrađeni CxProcess II – procesor za obradu fotografija – treba da

omogućiti dobijanje fotografija s prirodnim bojama. Autofokusni sistem za izoštravanje koristi linearni CCD senzor sa devet autofokusnih polja, dok za merenje svetla koristi tri načina merenja: četnaestosegmentno u obliku sača, merenje s naglaskom na centralni deo kadra i spot merenje (centralno od tri odsto). Za napajanje koristi punjivu Li-jon bateriju NP-4000, a poseduje i vertikalni rukohvat s nosačem baterija VC-7D u koji se mogu staviti dve baterije NP-4000 ili šest baterija formata AA.

TEHNIČKI PODACI

TIP: jednooki refleksi digitalni s izmenljivim objektivima

PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Minolta bajonet tipa A

UVEĆANJE ŽIŽNE DALJINE: 1,5 puta

SENZOR: CCD veličine 23,5 x 15,7 mm sa 6,31 milionom piksela (efektivno 6,1 milion piksela)

VELIČINA SLIKE: 3.008 x 2.000, 2.256 x 1.496 i 1.504 x 1.000 piksela

NAČIN SNIMANJA SLIKA: RAW, RAW+JPEG (Fine), JPEG (EXIF 2.21)

TRAŽILO: pokriva 95 odsto vidnog polja, korekcija dioptrije -3 do +1 m⁻¹

AUTOFOKUS: linearni CCD senzor sa devet AF polja ručno ili automatski biranih (osetljivost -1 do +18 EV za ISO 100)

LCD EKRAK: TFT LCD od 2,5 inča sa 207.000 piksela

BRZINA ZATVARAČA: 30 s do 1/4.000 s i B

SINHRONIZACIJA BLICA: 1/160 s s isključenim ili 1/125 s s uključenim stabilizatorom

OSETLJIVOST: automatska i ručno ISO 100/200/400/800/1.600/3.200

TIPOVI EKSPOZICIJE: auto, P – program, A – prioritet otvora blede, S – prioritet brzine zatvarača i M – manualno

MERNI SISTEM: merenje u 14 segmenata (sača), centralno i spot

KOREKCIJA EKSPOZICIJE: +/-3 EV s korakom 1/2 EV ili +/-2 EV s korakom 1/3 EV

KOREKCIJA BLIC EKSPOZICIJE: +/-2 EV s korakom 1/2

AUTO BRACKETING: tri snimka ili pet snimaka s korakom 1/3 ili 1/2 EV

BALANS BELOG: automatski, 6 manualnih opcija, prethodno izmereni i u kelvinima

KONTROLA DUBINSKE OŠTRINE: moguća

PRIKLJUČCI: USB 2.0, video-izlaz (NTSC/PAL) i daljinski okidač

TIP MEMORIJSKE KARTICE: CompactFlash tip I i II i MicroDrive

UGRAĐENI BLIC: GN 12 (ISO 100) i pokriva ekvivalentno polje objektivna do 24 mm

SAMOOKIDAČ: 2/10 sekundi

NAPAJANJE: punjiva Li-jon baterija NP-4000

DIMENZIJE: 150 x 106 x 78 mm

MASA: 760 g (bez baterija)

CENA (MP): oko 1.600 evra

INFORMACIJE: Powercom imaging, tel. 311-4322, lok: 276, www.konicaminolta.com

Leica

DIGITAL MODUL R

Konstruktor Leica modela jednookog refleksnog fotoaparata R 8 i kasnije R 9 sredinom devedesetih godina prošlog veka kao da je predvideo mogućnost postavljanja digitalnog dodatka i vezu s elektronikom ispod prozorčeta za osvetljavanje filma. To je omogućilo da se protokol za digitalni datak uradi tako da se čitav uređaj postavi u vratanica, odnosno leđa fotoaparata. Dodavanjem napajanja dovoljno da opskrbi potrebe digitalnog zapisa s senzora od deset miliona piksela na SD karticu dobijen je kompletan digitalni fotoaparati. Razvoj digitalnog modula R započeo je u proleće 2003. godine zajedno s Kodakom i poznatim danskim proizvođačem skenera i digitalnih modula za fotoaparate srednjeg i velikog formata – Imacon. Već posle godinu dana, u aprilu ove godine napravljen je prototip koji je usavršen za ovu Fotokinu. Planira se da serijska proizvodnja započne u decembru, a predviđeno je da cena ovog dodatka bude oko 4.500 evra. Digitalni zapis može se snimiti u RAW, TIFF i JPEG formatima i to maksimalno dve fotografije u sekundi i s mogućnošću snimanja deset snimaka u seriji. Putem Firewire protokola moguće je povezivanje s računarom. Veličina senzora u odnosu na format negativna ima faktor 1,37, što znači da je i žižna daljina objektivna veća za toliko puta. Tako zum objektiv 28 – 90 mm postaje objektiv oko 38 – 123 mm. Ako je potrebna primena ekstremno širokougano objektivna, uvek je moguće vratiti fotoaparati u analogni modus i snimati na film. Umetanjem specijalne mat šajbne, tačno se vidi izrez koji će biti zabeležen na čipu. Ta šajbna može da ostane u fotoaparatu i pri snimanju na film. Osetljivost se može podesti u vrednostima između ISO 100 i ISO 1.600. Sva podešavanja obavljaju se preko veoma pristupačnog dugmeta za navigaciju. Senzor je sačinjen na bazi arhitekture piksela veličine 6,8 mikrometara, koja se primenjuje i kod digitalnih leđa za fotoaparate srednjeg formata. Senzor je, specijalno za primenu u modulu, prekriven slojem stakla koji omogućava da se iskoriste sve karakteristike

objektivna kao i kod filma. Pretvaranje fotoaparata s analognog u digitalni i obratno traje manje od minuta. Potrebno je samo zaključiti digitalni modul, pri čemu se senzor zatvara s poklopcem, i zatim skinuti napajanje. U kompaniji Leica kažu da ne nameravaju da konstruišu specijalne objektivne za digitalno fotografisanje, a za sada je moguća upotreba svih objektivna iz palete za refleksne Leica fotoaparate koji su proizvedeni od 1965.

Leica M-System

TEHNIČKI PODACI

TIP: jednooki refleksi digitalni s izmenljivim objektivima

PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Leica R-bajonet

UVEĆANJE ŽIŽNE DALJINE: 1,37 puta

SENZOR: CCD veličine 26,4 x 17,6 mm sa 10 miliona piksela

VELIČINA SLIKE: 3.872 x 2.576 piksela

NAČIN SNIMANJA SLIKA: RAW, TIFF i JPEG

TRAŽILO: pokriva 93 odsto vidnog polja, korekcija dioptrije +/-3 m⁻¹

DISPLEJ: TFT LCD od 1,8 inča sa 130.338 piksela

BRZINA ZATVARAČA: 16 s do 1/8.000 s i B

SINHRONIZACIJA BLICA: 1/250 s, visoka sinhronizacija moguća do 1/8.000 s kada se koristi Metz SCA 3052 adapter

OSETLJIVOST: od ISO 100 do ISO 1.600

TIPOVI EKSPOZICIJE: P – program, T – prioritet brzine zatvarača, A – prioritet otvora blende, M – manualno i F – selektivno TTL merenje blic ekspozicije pre stvarne ekspozicije

MERNI SISTEM: merenje u 6 segmenata, centralno i selektivno merenje

KOREKCIJA EKSPOZICIJE: +/-3 s korakom 1/3

KOREKCIJA BLIC EKSPOZICIJE: +/-3 EV s korakom 1/2

BALANS BELOG: automatski, 6 manualnih opcija, prethodno izmereni i u kelvinima

KONTROLA DUBINSKE OŠTRINE: moguća

PRIKLJUČCI: FireWire (IEEE1394)

SIP MEMORIJSKE KARTICE: SD (Secure Digital)

SAMOOKIDAČ: 2/12 sekundi

NAPAJANJE: punjiva Li-jon baterija od 7,4 V i 1.800 mAh

DIMENZIJE: 158 x 142 x 76 mm

MASA: 1.320 g (s Leica R9)

CENA (MP): telo R9 – 2.600 evra, a Digital Modul R – 4.500 evra

INFORMACIJE: www.leica-camera.com

DIGITALNA LEICA M

S istim partnerima s kojima je proizveden i Digital Modul R Leica izrađuje se i digitalni fotoaparati Leica M-sistema i očekuje se da će se on pojaviti 2006. godine i da će zadržati sve karakteristike analognih fotoaparata M-serije.

TEHNIKA

Mamiya

ZD I DIGITALNA LEĐA

Još od 1940. godine Mamiya se dokazuje proizvodnjom fotoaparata koji se odlikuju veoma dobrim kvalitetom, izdržljivošću i lakim rukovanjem. Tako su sada napravili nov model Mamiya ZD, prvi digitalni refleksi fotoaparat srednjeg formata s izmenjivom optikom i Mamiya ZD Back digitalnim leđima. Leđa se mogu skinuti i kompatibilna su ranijim modelima Mamiya 645AFD i Mamiya RZ67Pro-11D

fotoaparata. U njima je CCD čip od 22 miliona piksela veličine 36x48 mm. Ako se poveže s računom na kome je instaliran "Mamiya Digital PhotoStudio" softver, preko FireWire protokola, mnoge funkcije mogu se kontrolisati i s računara. Snima u RAW i JPEG formatima na CompactFlash ili SD memorijske kartice ili direktno u računar. Osetljivost se može podesiti u rasponu od ISO 50 do 400. Ima

programsku automatiku, zatim automatiku s prioritetom blende ili ekspozicije, a može da se koristi i potpuno manualno podešavanje. Balans belog podešava se na deset načina, a ima LCD displej sa 130.000 piksela za kontrolu fotografije koja se snima. Na Mamiya ZD fotoaparatu mogu se koristiti svi objektiv od Mamiya 645 modela. Ceo fotoaparat je mase 1,2 kg, a tačna cena nije još poznata, međutim, pretpostavlja se da će koštati oko 10.000 evra, ceo fotoaparat, ili 9.000 evra samo leđa. Detaljnije informacije mogu se naći na internet adresi: www.mamiya.com.

Metz

44MZ-2 54AF-1

Mecablitz 44MZ-2 je nov blic namenjen kompaktnim digitalnim i SLR fotoaparatima (Canon, KonicaMinolta, Leica, Nikon, Olympus, Pentax, Panasonic i Sony). Ima vodeći broj 44 za ISO 100 i 105 mm, za napajanje koristi četiri baterije formata AA. Cena će mu biti oko 190 evra, dok će verzija Mecablitz 44 AF-1 za Nikon i-TTL merenje (koje koristi D70) koštati oko 200 evra. Mecablitz 54 AF-1 ima maksimalni vodeći broj 540 za ISO 100 i 105 mm, a biće u potpunosti kompatibilan svim Canon, KonicaMinolta i Nikon digitalnim i analognim SLR fotoaparatima. Za napajanje koristi četiri baterije formata AA, a njegova cena biće oko 280 evra.

28CS-2 28AF-3

Mecablitz 28CS-2 i 28AF-3 jesu blicevi izuzetno kompaktnih dimenzija i s vodećim brojem 28 za ISO 100 i 85 mm. Posebno je zanimljiv model 28CS-2 koji ima nosač za montažu na kompaktnu digitalnu fotoaparatu, a aktivira se bljeskom ugrađenog blica jer poseduje fotočeliju. Za napajanje koriste dve baterije formata AAA, a cena će im biti oko 130 evra. Više informacija potražite na sajtu: www.metz.de.

Minox

DC 4211 DC 6311

Ova firma je u prošlosti, a i danas, poznata samo po minijaturnim fotoaparatima. Međutim, u današnje digitalno doba predstavila je dva nova kompaktna digitalna fotoaparata. Model DC 4211 ima rezoluciju od četiri miliona piksela, trostruki zum

objektiv i displej veličine dva inča. Najveći broj opcija podešava se automatski. Drugi je DC 6311 koji ima šest miliona piksela, trostruki zum objektiv i displej od

dva inča. Kompaktne je konstrukcije, s telom napravljenim od metala. Za razliku od prethodnog modela, veći broj parametara moguće je i ručno podesiti. Cene ovih fotoaparata još nisu poznate. Više informacija na adresi: www.minox.com

PRAKTICA

Made in Germany Memorijske kartice, digitalni i kompaktni foto aparati

Repro Market

www.repromarket.co.yu

hama

Technotape
Taking Pictures to Print

Konica

Metz

Multiblitz

Nikon

NIKON F6

TRADICIJA SE NASTAVLJA

Da ovogodišnji najveći "vašar" fotoaparata – Fotokina 2004 – ne bi prošao bez promocije ijednog novog profesionalnog analognog fotoaparata pobrinuo se Nikon predstavivši F6. On bi trebalo da udahne nov život analognoj fotografiji koja je prema svemu onom što se videlo, u blagom izumiranju. Nikon F6 je šesti u nizu iz F-serije, koja je počela da se proizvodi 1959. godine. Ona se postepeno razvijala, pa su tako Nikon F pratili: F2 (1971), F3 (1980), F4 (1988) i, po kritičarima neprevaziđen, F5 iz 1996. godine. Međutim, kako su digitalni fotoaparati napredovali i zadobijali sve veći broj pristalica, dalji razvoj analognih fotoaparata bio je u krizi. Bez obzira na sve to, Nikon je odlučio da nastavi tradiciju i tržištu je ponudio F6 koji sadrži određene elemente svojih prethodnika, uključujući i Nikon F-bajonet. Takođe, nudi i nova tehnička rešenja koja će zadovoljiti različite profesionalne potrebe.

Telo je napravljeno od legure aluminijuma, dok su spoljni poklopci od legure magnezijuma, a rukohvati su presvučeni gumom. Osim toga, F6 donosi raznovrsne kontrolne opcije kao što su: dugme kojim možemo zadati različite korisničke funkcije, ugrađeni datumar, memorisanje elemenata koji su korišćeni za fotografisanje, kao i mogućnost njihovog ispisa između dva snimka. Korisnici takođe mogu uživati u mogućnostima koje pruža četrdeset jedna dodatna funkcija za prilagođavanje fotoaparata individualnim potrebama fotografa. Dodatne funkcije sada je lakše birati jer se njihov detaljan opis može videti na zadnjem kontrolnom displeju. Zavesice zatvarača napravljene su od specijalne legure aluminijuma (DuPont™ KEVLAR®) koja omogućava preciznost zatvarača do 1/8.000 s. Autofokusni sistem isti je kao i kod modela D2H i koristi Multi CAM 2000 senzor sa jedanaest autofokusnih polja. Autofokusni režim rada nudi izbor između četiri opcije: pojedinačni izbor jednog od jedanaest polja uz pomoć džojstika na leđima, dinamički autofocus koji u slučaju pomeranja prvobitno izoštrenog objekta

izvan označenog polja automatski prebacuje na neko drugo, da bi se, prvobitno izoštreni objekat, zadržao u fokusu čak i ako je privremeno zaklonjen drugim objektom, kao i dinamički autofocus s prioritonom na bliži objekat i grupni dinamički autofocus koji grupiše u pet grupa po četiri polja i koristi ono polje iz izabrane grupe koje zahvata bliži deo objekta. U kombinaciji s novim SB-800 i SB-600, autofokusni osvetljavač funkcioniše sa svim autofokusnim poljima. Ekspozicijski sistem nešto je unapređen, za fotografisanje s blicem koristi nov i-TTL sistem koji omogućava bolju kontrolu blic ekspozicije i visoku sinhronizaciju. Za napajanje koristi četiri baterije formata AA, dok sa MS-41 držačem baterija može da koristi i dve litijumske CR-123A baterije. Vertikalni držač baterija MB-40 koristi osam baterija formata AA ili punjivu Li-jon bateriju EN-EL4, koja se koristi i kod digitalnih fotoaparata D2H i D2X. Nikon F6 je oličjenje snage, čvrstine i pouzdanosti i sigurno će zadovoljiti standarde današnje generacije profesionalnih fotografa koji još uvek koriste film.

TEHNIČKI PODACI

TIP FOTOAPARATA: autofokusni SLR formata od 35 mm

PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Nikon F-bajonet

TRAZILO: pokriva 100 odsto vidnog polja, korekcija dioptrije -2 do +1 m⁻¹

IZOŠTRAVANJE: Nikon Multi-CAM2000 senzor sa jedanaest AF polja automatski ili ručno biranih (osetljivost -1 do +19 EV za ISO 100)

MERNI SISTEM: 3D Color Matrix, merenje s naglaskom na centar i spot

TIPOVI EKSPOZICIJE: P – standardni program, A – prioritet otvora blende, S – prioritet brzine zatvarača, M – manuelno

BRZINA ZATVARAČA: 30 s – 1/8.000 s i B

SINHRONIZACIJA BLICA: 1/250 s

UGRAĐENI BLIC: nema

KOREKCIJA EKSPOZICIJE: +/-5 EV s korakom 1/2

AUTO BRACKETING: 2 – 7 snimka s korakom +/-0,3, 0,5 ili 1

RASPON OSETLJIVOSTI FILMA: 25 – 5.000 (DX) i 6 – 6.400 s korakom 1/3 (ručno)

KONTROLA DUBINSKE OŠTRINE: moguća

TRANSPORT FILMA: automatsko premotavanje filma maksimalnom brzinom od 8 snimaka u sekundi

BRJ DODATNIH FUNKCIJA: 41

SAMOOKIDAČ: 2/5/10/20 sekundi

NAPAJANJE: 4 puta AA ili 2 puta 123A baterije

DIMENZIJE: 157 x 119 x 78,5 mm

MASA: 975 g (bez baterija)

CENA (MB): oko 2.000 evra

INFORMACIJE: REFOT B, Beograd, Pčinjska 17, tel. 011/2456-151, www.refot.com

store your world in ours

ovo je kartica koja se stavlja u kameru i beleži trenutke koji će nam, možda već sutra, biti zamućeni

Predstavljamo vam fleš memoriju koju koristi sve veći broj ljudi. Ova savršena kartica odgovara zaista svakom uređaju – od mobilnog telefona, preko digitalnog fotoaparata, do PDA i MP3 plejera. Zašto da arhiviranje vašeg života ne bude isto tako uzbudljivo kao i sam život?

WWW.SANDISK.COM
WWW.SANDISK.CO.YU

REFOT B - Ekskluzivni uvoznik i distributer
tel. 011 308 7004, 2456 151, fax. 011 446 0234

San Disk, SanDisk logo i CompactFlash su zaštitni znaci korporacije SanDisk, registrovane u SAD i drugim zemljama. Store Your World in Ours je zaštitni znak SanDisk korporacije. © 2004 SanDisk Corporation. Sva prava zadržana.

TEHNIKA

D2X

NOV LJUBIMAC PROFESIONALNIH FOTOGRAFA

Ovogodišnji sajam u Kelnu – Fotokina, Nikon je iskoristio da promovise dugo očekivani profesionalni jednooki refleksi digitalni fotoaparati D2X s rezolucijom od 12,4 miliona piksela. Ovaj potez očekivan je odmah nakon pojave fotoaparata D2H, jer je Nikon i pre toga imao dva modela: D1X s većom i D1H s manjom rezolucijom, ali znatno brži. Ovo je prvi Nikon digitalni fotoaparati koji koristi CMOS senzor. Njegova efektivna rezolucija iznosi 12,4 miliona piksela, a zadržana je Nikon DX veličina senzora koja je za 1,5 puta manja od klasičnog formata od 35 mm. Najzanimljivija novina jeste ta da se za čitanje podataka sa senzora koriste četiri kanala. To znači da se informacije o boji dobijene sa R, Gr, B i Gb piksela ne mešaju i odvojeno obrađuju u A/D* (analogno-digitalnom) pretvaraču. Ovim je postignuto minimalno odstupanje boje pre konverzije u A/D pretvaraču i povećana brzina obrade informacija u novom AISC* procesoru. U maksimalnoj rezoluciji možemo snimati kontinualno 21 fotografiju u JPEG formatu ili 15 u RAW (NEF) brzinom od pet snimaka u sekundi. Međutim, fotoaparati poseduje i brzi režim rada koji omogućava kontinualno fotografisanje brzinom od osam snimaka u sekundi, ali u rezoluciji od 6,8 miliona piksela. U tom slučaju iseca se centralna površina senzora koja tada daje dva puta manji vidni ugao u odnosu na klasičan format od 35 mm. Tako će objektiv od 300 mm imati vidni ugao identičan objektivu od 600 mm. U tražili fotoaparata imaćemo označen tačan prostor koji se trenutno koristi. Ovo će posebno biti zanimljiva mogućnost za sportske fotoreportere i sve one kojima su potrebni teleobjektivi i velika brzina fotografisanja. Pored uobičajenih sRGB i Adobe RGB profila, poseduje i sYCC koji se može naći kod većine novijih štampača i omogućava dobijanje visokokvalitetnih fotografija. Kao što se može primetiti, konstrukcija mu je robustna i napravljena od legure magnezijuma. Sistem za izoštravanje sa jedanaest autofokusnih polja, punjiva

Li-jonska baterija EN-EL4, i-TTL kontrola rada s blicem i upravljački meni identični su modelu D2H. Unapređen je sistem za merenje svetla nazvan "Advanced 3D-Color Matrix Metering II", koji je napravljen tako da sprečava pojavu preekspozicionih delova na fotografiji i gubitak detalja u senkama. Novi algoritam omogućava dobijanje tačne ekspozicije u najrazličitijim uslovima fotografisanja. Moguće je fotografisati s višestrukom ekspozicijom do deset puta, a prilikom pregledanja snimljenih fotografija na LCD monitoru od 2,5 inča pored uobičajenih elemenata možemo videti RGB histogram. Podržava prethodni model transmitera za daljinski prenos snimljenih fotografija WT-1A koji koristi standard 802.11b, a nov transmitser WT-2A osim bežičnog prenosa snimljenih fotografija po standardu 802.11b/g omogućava i daljinsku kontrolu rada kada se koristi u kombinaciji s programom Nikon Capture 4.2. Kao i model D1X, podržava i povezivanje s GPS uređajem čime dobijamo, osim uobičajenih podataka, i koordinate položaja s kojeg fotografisemo. Takođe, zanimljiva funkcija jeste sigurnosna veza između fotoaparata i memorijske kartice koja može da onemogući pristup fotografijama na fotoaparatu ili računaru korisnicima koji ne znaju prethodno definisanu lozinku za pristup. Za sada je ova funkcija moguća samo na fotoaparatu D2X i s određenim Lexar memorijskim karticama. Nezvanična cena ovog novog profesionalnog jednookog refleksnog digitalnog fotoaparata biće oko 5.000 evra, a u prodaji bi trebalo da se pojavi u januaru 2005. godine.

*A/D conversion (skraćena za Analogue-Digital Conversion) – analogno-digitalni pretvarač koji se koristi za pretvaranje analognog signala u binarni kod.
*ASIC (skraćena za Application Specific Integrated Circuit) – integrisano kolo za određenu primenu, namensko integrisano kolo. Koristi se kod digitalnih fotoaparata za brzu obradu snimljenih fotografija.

TEHNIČKI PODACI

TIP: jednooki refleksi digitalni s izmenljivim objektivima
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Nikon F-bajonet
UVEĆANJE ŽIŽNE DALJINE: 1,5 puta (u brzom režimu rada 2 puta)
SENZOR: CMOS veličine 23,7 x 15,7 mm sa 12,84 miliona piksela (efektivno 12,4 miliona piksela)
VELIČINA SLIKE: (L) 4,288 x 2,848 / (M) 3,216 x 2,136 / (S) 3,144 x 1,424 piksela
NAČIN SNIMANJA SLIKA: RAW, RAW+JPEG, TIFF, JPEG (EXIF 2.21)
TRAŽILJKO: pokriva 100 odsto vidnog polja, korekcija dioptrije 3 do +1 m⁻¹
AUTOFOKUS: Nikon Multi-CAM2000 senzor sa jedanaest AF polja automatski ili ručno biranih (osetljivost -1 do +19 EV za ISO 100)
DISPLEJ: TFT LCD od 2,5 inča sa 235.000 piksela
BRZINA ZATVARAČA: 30 s do 1/8.000 s i B
SINHRONIZACIJA BLICA: 1/250 s
OSETLJIVOST: ISO 100–800 s korakom 1/3, 1/2 ili 1EV
TIPOVI EKSPOZICIJE: P – program (promenljivi), A – prioritet otvora blede, S – prioritet brzine zatvarača i M – manualno
MERNI SISTEM: 3D Color Matrix II u 1.005 piksela, merenje s naglaskom na centar i spot
KOREKCIJA EKSPOZICIJE: +/-5 s korakom 1/3
AUTO BRACKETING: od 2 snimka do 9 snimaka s koracima +/-1/3, 1/2, 2/3 ili 1EV
BALANS BELOG: automatski, 6 manualnih opcija, prethodno izmereni i u kelvinima
BRACKETING BALANS BELOGA: 2 snimka ili 9 snimaka s korakom od 10, 20 ili 30
KONTROLA DUBINSKE OŠTRINE: moguća
PRIKLJUČCI: USB 2.0, video-izlaz (NTSC/PAL), priključak za daljinski okidač
TIP MEMORIJSKE KARTICE: CompactFlash tip II i MicroDrive
UGRAĐENI BLIC: nema
SAMOOKIDAČ: 2/5/10/20 sekundi
NAPAJANJE: punjiva Li-jon baterija EN-EL 4
DIMENZIJE: 157,5 x 149,5 x 85,5 mm
MASA: 1.070 g
CENA (MP): oko 5.000 evra
INFORMACIJE: REFOT B, Beograd, Pčinjska 17. tel. 011/ 2456-151, www.refot.com

COOLPIX 8800

Nikon je odlučio da pojača ponudu i bude konkurentniji u visokoj klasi kompaktnih ultrazum digitalnih fotoaparata novim modelom koji nosi oznaku Coolpix 8800. Telo mu je napravljeno od legure magnezijuma, a u osnovi je sličnog dizajna kao i raniji modeli 5700 i 8700. Ugrađeni CCD senzor ima efektivnu rezoluciju od osam miliona piksela, a 10 puta optički zum objektiv pokriva žižnu daljinu od 35 do 350 mm (ekv. formatu od 35 mm). Najveća novina

jeste optički stabilizator slike koji je za ultrazum klasu neophodan. Unapređen je sistem za automatsko izoštravanje i i-TTL kontrolu rada s blicima SB-600 i SB-800. Kao i kod njegovih prethodnika, moguće je podešavanje velikog broja parametara, a predviđena je i mnogobrojna dodatna oprema. Za napajanje koristi novu punjivu Li-jon bateriju EN-EL7, a fotografije memoriše na CompactFlash memorijsku karticu. Njegova cena biće oko 1.095 evra.

COOLPIX 8400

Drugi model Coolpix 8400 takođe pripada višoj klasi kompaktnih digitalnih fotoaparata s ugrađenim CCD senzorom od osam miliona efektivnih piksela. Namenjen je korisnicima kojima je potrebno da ugrađeni objektiv pokriva širi vidni ugao, u ovom slučaju to je žižna daljina od 24 do 85 mm (ekv. formatu od 35 mm), a koju nema nijedan digitalni fotoaparati u ovoj klasi. Objektiv omogućava i makrofotografisanje do 3 cm. Telo ovog fotoaparata takođe je napravljeno od legure magnezijuma, a njegov dizajn kreirao je poznati italijanski industrijski dizajner Giorgetto Giugiaro. Kao i kod modela Coolpix 8800, unapređen je sistem za izoštravanje i podržava i-TTL kontrolu rada s blicima SB-600 i SB-800. Za napajanje koristi novu punjivu Li-jon bateriju EN-EL7, a fotografije memoriše na CompactFlash memorijsku karticu. Njegova cena biće oko 988 evra.

NIKKOR AF-S VR 300 mm

Za profesionalne korisnike, pogotovo za one koje snimaju sportsku i akcionu fotografiju, Nikon je ponudio nov telefoto objektiv AF-S VR Nikkor 300 mm f/2,8 G IF-ED. On poseduje tri ED sočiva (eng. Extra-low Dispersion – vrlo niska disperzija). Specijalni zaštitni sloj prednje grupe sočiva od materijala pod nazivom "Nano Crystal" sprečava pojavu refleksa pogotovo kada se fotografise po sunčanom danu ili pod jakim reflektorima, a takođe je smanjena unutrašnja refleksija nastala kao posledica refleksije od senzora kod digitalnih fotoaparata. Osim toga, poseduje stabilizator slike, a pripada i G-seriji, što znači da nema prsten za ručno podešavanje blende, koji nije ni potreban novijoj generaciji Nikonovih analognih i digitalnih fotoaparata. Masa mu je 2,85 kg, a cena ovoga objektivu još nije poznata.

TELEKONVERTER TC-E3PF

Uporedo s ova dva kompaktna digitalna fotoaparata predstavljen je i nov telekonverter TC-E3PF koji uvećava žižnu daljinu za tri puta. Njegova glavna odlika jesu izuzetno kompaktna dimenzije koje su postignute korišćenjem Phase Fresnel (Fray-nell) sočiva koja na svojoj površini imaju izgravirane koncentrične krugove. Na ovaj način novi telekonverter je za 33 odsto lakši i manji od ranijeg modela TC-E3ED.

COOLPIX 4800

Coolpix 4800 je Nikonov prvenac kada je u pitanju srednja ultrazum klasa gde nikada nije imao svog predstavnika. Objektiv s uvećanjem od 8,3 puta pokriva žižnu daljinu od 36 do 300 mm (ekv. formatu od 35 mm), s mogućnošću makrofotografisanja do 1 cm. Za napajanje koristi punjivu Li-jon bateriju EN-EL1 ili litijumsku 2CR5, a snimljene fotografije memoriše na internu memoriju od 13,5 MB ili SD memorijsku karticu. U Evropi će se na tržištu pojaviti u novembru, a cena će mu biti oko 486 evra.

Noritsu

QSS-32 SERIJA

Serijska QSS-32 potpuno digitalnih mini-laboratorija donosi mnoge novine u poboljšanju kvaliteta i povećanju produktivnosti, tj. ispunjavaju sve ono što zahteva savremena digitalna era. Prva zanimljivost koja nam je privukla pažnju jeste mogućnost izrade panoramskog formata 305x914 mm. Modeli s oznakom DLS (QSS-3211/3212/3213DLS) imaju ugrađen istoimeni Kodakov softver za poboljšanje kvaliteta fotografija. Osnovne osobine ovih mašina jesu: poboljšani softver za korekciju nedostataka i grešaka prilikom

fotografisanja i Digital ICE za odstranjivanje mrlja i tačaka od prašine na filmu. U te osobine ubraja se i korekcija JPEG grešaka, aberacije objektiva, hromatske aberacije, velikog zrna kod podeksponiranih fotografija

i osvetljenosti uglova i ivica. Rukovanje ovim mašinama sasvim je jednostavno i početnici mogu da ih opslužuju. Skener s LED diodama daje veoma kvalitetne skenove i postoje nosači za najrazličitije formate filma. Umesto standardnih duplih, kod ovih modela primenjeni su trostruki magacini za istovremenu upotrebu tri vrste papira. Kapacitet im je 1.620 fotografija veličine razglednice i to svejedno da li se rade s filma ili digitalnog medija. Moguće ih je povezati u kompjutersku mrežu, što još više povećava produktivnost jer se CD, na primer, može narezivati i na drugom računaru.

Olympus

C-70 ZOOM

Olympus C-70 Zoom predstavnici je novostanovljene klase kompaktnih digitalnih fotoaparata koji imaju efektivnu rezoluciju CCD senzora od 7,1 miliona piksela. Telo je metalne konstrukcije u titanijum boji, s LCD monitorom od 2 inča. Ugrađeni petostruki zum objektiv pokriva raspon od 38 do 190 mm (ekv. formatu od 35 mm) i omogućava fotografisanje u makrorežimu rada do 2 cm. Fotografije je moguće snimiti u JPEG, RAW ili TIFF formatima, a poseduje i veliki broj opcija za ručno podešavanje. Za napajanje koristi Li-jon bateriju, fotografije memoriše na xD memorijsku karticu. U prodaji će se pojaviti u oktobru, a cena će mu biti oko 660 evra.

μ mini

Olympus μ mini je nov model kompaktnog digitalnog fotoaparata iz μ-serije. Ima neobičan i moderan dizajn sa zaobljenim ivicama i telom napravljenim od metala u šest različitih boja. Efektivna rezolucija ugrađenog CCD senzora je četiri miliona piksela, ima dvostruki zum objektiv koji pokriva raspon od 35 do 70 mm (ekv. formatu od 35 mm). Za napajanje koristi Li-jon bateriju, a fotografije memoriše na xD memorijsku karticu. Dimenzije su mu 95 x 55,5 x 27,5 mm, masa 115 g, a koštaće oko 350 evra.

AZ-2

Olympus AZ-2 naslednik je modela AZ-1 napravljenog u minimalističkom stilu i debljine je svega 2 cm. U njemu se nalazi CCD senzor s efektivnom rezolucijom od četiri miliona piksela i 2,8 puta optičkim zum objektivom. Optičko tražilo nema, ali u zadnjem delu dominira veliki LCD displej od 2,5 inča. Ima trinaest programa sa scenama, a za napajanje koristi Li-jon punjivu bateriju. Cena će mu biti oko 360 evra.

C-470 ZOOM I C-370 ZOOM

Olympus C-470 Zoom je nov digitalni fotoaparati s efektivnom rezolucijom od četiri miliona piksela i trostrukim zum objektivom koji pokriva raspon od 35 do 105 mm (ekv. formatu od 35 mm). Nema optičko tražilo, prekidač za uključivanje nalazi se na prednjem delu fotoaparata, a poseduje i osam programa sa scenama. Za napajanje koristi Li-jon bateriju, a fotografije

memoriše na xD memorijsku karticu. Za korisnike koji žele kompaktni digitalni fotoaparati jednostavan za rukovanje Olympus je predstavio nov kompaktni digitalni fotoaparati C-370 Zoom s efektivnom rezolucijom od tri miliona piksela i trostrukim zum objektivom koji pokriva raspon od 38 do 114 mm (ekv. formatu od 35 mm). U super makrorežimu rada moguće je fotografisati do 2 cm. Za napajanje

koristi dve baterije formata AA, a snimljene fotografije memoriše na internu memoriju od 12 MB ili xD memorijsku karticu. Cene modela C-470 i C370 još nisu poznate. Svi pomenuti fotoaparati podržavaju PictBridge standard za direktno štampanje.

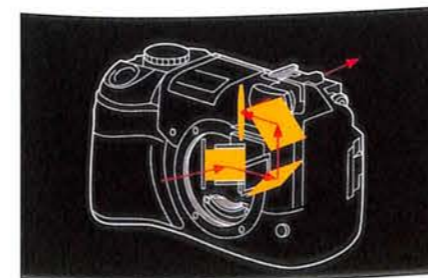
Olympus je takođe najavio da će se konačno u prodaji od početka sledeće godine naći i xD memorijske kartice kapaciteta 1 GB.

E-300

Olympus E-300 je još jedan nov refleksi digitalni fotoaparati s izmenljivom optikom i cenom od oko 1.000 evra. Od prošle godine, kada je zvanično i promovisan E-sistem, to je drugi fotoaparati namenjen pre svega amaterima.

Kao što se vidi na fotografiji, ima neobičan dizajn za SLR fotoaparate jer je umesto pentaprizme korišćeno TTL optičko "Porro" tražilo. Kretanje ogledala je horizontalno i njegov okular pomeren je na levu stranu. Međutim, i pored neobičajne konstrukcije, poseduje sve mogućnosti jednog SLR fotoaparata. Telo je kompaktno i napravljeno je od kombinacije metala i plastike, a rukohvat i prostor za palac presvučeni su gumom. Nema poseban kontrolni displej i sve funkcije podešavaju se preko LCD monitora veličine od 1,8 inča (4,6 cm). Ugrađeni Full Frame Transfer CCD senzor 4/3 tipa ima efektivnu rezoluciju od osam miliona piksela, a fotografije je moguće snimati u sirovom RAW formatu, nekompresovanom TIFF ili kompresovanom JPEG formatu u različitim stepenima kompresije. Dimenzije senzora dva puta su manje od klasičnog formata od 35 mm, pa se vidni ugao duplo smanjuje, odnosno koeficijent uvećanja žižne daljine iznosi dva puta. Prilikom kontinualnog fotografisanja moguće je snimiti četiri fotografije u TIFF ili RAW formatima brzinom od 2,5 snimaka u sekundi. Za obradu snimljenih fotografija koristi TruePic TURBO procesor poslednje generacije, a poseduje i još nekoliko tehnoloških novina koje treba da omoguće verniju reprodukciju boja, manji šum u senkama i filter za povećanje kontrasta i tonskog opsega.

NOV PREDSTAVNIK E-SISTEMA

Kao i E-1, poseduje originalni sistem (Supersonic Wave Filter), čijim se aktiviranjem stvaraju ultrazvučne vibracije koje posle nekoliko sekundi otklanjaju prašinu s površine filtra senzora, a ona pada na lepljivu podlogu u unutrašnjosti fotoaparata. Za automatsko izostravanje koristi veoma sličan sistem sa tri autofokusna polja kao i njegov stariji brat E-1, s tim da je kod njega označeno ono polje koje je aktivno. Ekspozicijski sistem, pored digitalnog ESP merenja koje meri svetlost na čitavoj površini i određuje prosečnu ekspoziciju, ima na raspolaganju centralno i spot merenje koje pokriva dva odstotka centralnog dela tražila. Za memorisanje snimljenih fotografija koristi samo CompactFlash tip I i II ili MicroDrive, a napaja se uz pomoć punjive Li-jon baterije. Može da koristi sve objektivne i bliceve E-sistema, a od dodatne opreme za njega su predviđeni vertikalni rukohvat s nosačem baterija HLD-3 i podvodno kućište PT-E01 koje će se pojaviti na proleće 2005. godine. U osnovnom paketu s ovim digitalnim fotoaparatom dobijaju se: punjiva Li-jon baterija BLM-1 i punjač BCM-2, kaiš, USB kabl, video-kabl i CD-ROM s Olympus Master CD-ROM. U prodaji će biti u kompletu sa ZUIKO DIGITAL objektivom 14-45 mm f/3,5-5,6. Predviđeno je da se na tržištu pojavi do kraja godine.

TEHNIČKI PODACI

TIP: jednooki refleksi digitalni s izmenljivim objektivima

PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: ZUIKO DIGITAL bajonet

UVEĆANJE ŽIŽNE DALJINE: 2 puta

SENZOR: Full Frame Transfer CCD 4/3 tipa veličine 17,3 x 13 mm sa 8,89 miliona piksela (efektivno 8 miliona piksela)

VELIČINA SLIKE: 3.264 x 2.448, 3.200 x 2.400, 2.560 x 1.920, 1.600 x 1.200, 1.280 x 960, 1.024 x 768 i 640 x 480 piksela

NAČIN SNIMANJA SLIKA: RAW, TIFF, JPEG (EXIF 2.2)

TRAŽILO: pokriva 94 odstotka vidnog polja, korekcija dioptrije -3 do +1 m⁻¹

AUTOFOKUS: sistem sa tri AF polja ručno ili automatski biranih (osetljivost od 3 do 17 EV za ISO 100)

DISPLEJ: LCD od 1,8 inča (4,6 cm) sa 134.000 piksela

BRZINA ZATVARAČA: 60 s do 1/4.000 s i B (8 min)

SINHRONIZACIJA BLICA: 1/180 s

OSETLJIVOST: automatska ISO 100/200/400 i ručno ISO 100/200/400 (može biti povećana na ISO 800/ISO 1.600)

TIPOVI EKSPOZICIJE: P - program, A - prioritet otvora blede, S - prioritet brzine zatvarača, M - ručno i 14 programa sa scenama

MERNI SISTEM: procenjeno Digital ESP, centralno i spot (2 odstotka)

KOREKCIJA EKSPOZICIJE: +/- 5 EV s korakom 1/3, 1/2 ili 1 EV

KOREKCIJA BLIC EKSPOZICIJE: tri snimka s korakom +/- 1/3, 1/2 ili 1 EV

AUTO BRACKETING: +/- 2 EV s korakom +/- 1/3 ili 1/2 EV

BALANS BELOG: automatski, 8 manualnih opcija, prethodno izmereni

BRACKETING BALANS BELOG: 3 snimka s koracima od 2, 4 i 6

KONTROLA DUBINSKE OŠTRINE: moguća

PRIKLJUČCI: USB 2.0, video-izlaz (NTSC/PAL)

TIP MEMORIJSKE KARTICE: CompactFlash tip I i II i MicroDrive

UGRAĐENI BLIC: oko GN 11 (ISO 100) pokriva ekvivalentno polje objektivna do 14 mm

SAMOOKIDAČ: 2/12 sekundi

NAPAJANJE: punjiva Li-jon baterija BLM-1

DIMENZIJE: 146,5 x 85 x 64 mm

MASA: 580 g (bez baterija)

CENA (MP): oko 1.000 evra

INFORMACIJE: Olympus, Mekenzijska 57, tel. 01 17 34-04-138, www.olympus.co.yu

TEHNIKA

TRI NOVA OBJEKTIVA I BLIC ZA E-SISTEM

Olympus polako nadograđuje svoju kolekciju objektiv za E-sistem, pa je predstavio tri nova objektiva.

ZUIKO DIGITAL ED 7-14 mm f/4,0 pokrivaće vidni ugao ekvivalentan žižnoj daljini od 14 do 28 mm kod formata od 35 mm.

Minimalna daljina izoštravanja iznosi 0,1 m, a u prodaji će se pojaviti u proleće 2005. godine.

Druga dva objektiva kompaktne su konstrukcije i namenjena su amaterima, pa samim tim i cena će biti prihvatljivija.

ZUIKO DIGITAL ED 14-45 mm f/3,5-5,6 pokriva vidni ugao ekvivalentan žižnoj daljini od 28 do 90 mm kod formata od 35 mm.

Minimalna daljina izoštravanja je 0,28 m, masa mu je 285 g, koristi filter prečnika 58 mm, a isporučivaće se i u kompletu s novim E-300.

DIGITAL ED 40-150 mm f/3,5-4,5 je telefoto zum objektiv koji pokriva vidni ugao ekvivalentan žižnoj daljini od 80 do 300 mm kod formata od 35 mm. Minimalna daljina izoštravanja iznosi 1,5 m, masa mu je 425 g, a koristi filter prečnika 58 mm.

Blic FL-36 ima neke preuzete tehničke mogućnosti blica FL-50, ali je manje snage i dimenzija i, naravno, jeftiniji. Ima vodeći broj 36 za žižnu daljinu od 42 mm, tj. 85 mm (ekv. kod formata od 35 mm) za ISO 100. Glava blica je pomična, a za napajanje koristi dve baterije formata AA ili jednu litijumsku LB-01 bateriju. Više informacija potražite na sajtu: www.olympus.co.yu.

Panasonic

LUMIX DMC-FX7 I DMC-FX2

Lumix DMC-FX7 i DMC-FX2 jesu dva digitalna fotoaparata kompaktne konstrukcije s ugrađenim optičkim stabilizatorom slike. Trostruki zum objektiv pokriva raspon od 35 do 105 mm (ekv. formatu od 35 mm). Za napajanje koriste punjive Li-jon baterije, a fotografije snimaju na SD ili MMC memorijske kartice. Prvi model ima efektivnu rezoluciju od pet miliona piksela i LCD displej veličine 2,5 inča, a prodavaće se po ceni od oko 450 evra. Drugi model ima efektivnu rezoluciju od četiri miliona piksela i LCD displej veličine dva inča, a cena će mu biti oko 400 evra.

LUMIX FZ3

Lumix FZ3 je još jedan fotoaparat u seriji ovoga proizvođača sa zum objektivom velikog raspona i optičkim stabilizatorom slike. Objektiv pokriva raspon od 35 do 420 mm (ekv. formatu od 35 mm) s maksimalnim otvorom blende f/2,8. Njegova efektivna rezolucija je tri miliona piksela. U kontinualnom režimu rada moguće je fotografisati brzinom od četiri snimka u sekundi, a za memorisanje koristi SD ili MMC memorijske kartice. U pitanju je nešto jeftinija verzija fotoaparata čija bi cena trebalo da bude oko 420 evra.

LUMIX DCM-LC80

Digitalni fotoaparat Lumix DMC-LC80 jednostavan je za rukovanje i kompaktne je konstrukcije. Ima efektivnu rezoluciju od pet miliona piksela i ugrađen zum objektiv koji pokriva žižnu daljinu od 35 do 105 mm (ekv. formatu od 35 mm). Za napajanje koristi dve baterije formata AA, a fotografije memoriše na SD ili MMC memorijske kartice. Cena će mu biti oko 330 evra.

LUMIX FZ20

Drugi model Lumix FZ20 takođe pripada ultrazum klasi s rasponom objektiv od 36 do 432 mm (ekv. formatu od 35 mm), konstantnim otvorom blende f/2,8 i optičkim stabilizatorom slike. Ima ugrađen CCD senzor s efektivnom rezolucijom od pet miliona piksela, a poseduje i veliki broj manuelnih podešavanja. Snimljene fotografije memorišu se na SD ili MMC memorijske kartice. Njegova cena biće oko 650 evra. Oba pomenuta fotoaparata za napajanje koriste punjivu Li-jon bateriju. Informacije na adresi: www.panasonic.co.yu.

Let's make things better.

PHILIPS

Direct Link

www.dl.co.yu

011/ 321 51 51, Beograd, Mike Alasa 9

Pentax

*istDs

NAJMANJI SLR DIGITALAC

Dve nedelje pre ovogodišnjeg sajma Fotokina, Pentax je predstavio svoj nov, drugi po redu, jednooki refleksi digitalni fotoaparatus *istDs. Novi Pentax *istDs biće više prilagođen amaterima, a i cena ispod 1.000 evra znatno je niža od one po kojoj se prodaje Pentax*istD. Nastavljena je tradicija prethodnika, pa je on ostao najmanji i najlakši jednooki refleksi digitalni fotoaparatus na tržištu. Dizajn se ne razlikuje puno u odnosu na Pentax*istD. Razlika je u obliku rukohvata i ležišta za palac na zadnjem delu, a promenjen je i pojednostavljen način postavljanja funkcija. Dvoinčni LCD displej takođe je veći i zauzima najveći deo zadnjeg dela fotoaparatusa. Kvalitet tela je dobar, iako je plastične konstrukcije, a gumirani rukohvat i mesto za palac omogućavaju udobno držanje ovako malog i laganog fotoaparatusa čak i korisnicima s većim šakama. Za korisnike s manjim fotografskim znanjem tu je i sedam ekspozicijskih režima rada sa scenama.

Ugrađeni CCD senzor ima efektivnu rezoluciju od 6,1 miliona piksela, a fotografije je moguće snimati u sirovom RAW ili JPEG formatu u tri različita stepena kompresije. Dimenzije senzora ostale su iste, što znači da je za 1,5 puta manji od klasičnog formata od 35 mm, pa se i žižna daljina uvećava za toliko. Pri kontinualnom fotografisanju moguće je snimiti osam fotografija brzinom od 2,8 snimaka u sekundi. Snimljenu fotografiju moguće je uvećati do dvanaest puta, videti njen histogram, elemente koji su korišćeni da fotografisanje i okrenuti vertikalno snimljene fotografije.

Ugrađeni blic aktivira se automatski kada nema dovoljno svetla u "AUTO PICT" režimu rada i u nekim programima sa scenama, dok se u ostalim ekspozicijskim režimima rada aktivira pritiskom malog dugmeta na zadnjem delu iza točkica za izbor ekspozicijskih režima rada. Moguće je isključiti automatsko aktiviranje ugrađenog blica. Maksimalna brzina zatvarača s kojom je moguća sinhronizacija jeste 1/180 s. Može da koristi Pentax eksterne bliceve, a maksimalna kompatibilnost postignuta je s blicem AF360FGZ.

Za izoštravanje koristi napredniji fazno-detektujući sistem sa 11 autofokusnih

polja, od kojih je devet krstastog tipa, pa omogućavaju izoštravanje horizontalno i vertikalno orijentisanih objekata, a ostala dva su linearna. Polja su raspoređena po horizontalnoj formaciji 3-5-3. Možemo da biramo između automatskog i ručnog izbora autofokusnog polja. Autofokusni sistem je brz i omogućava izoštravanje u težim svetlosnim situacijama, a poseduje i pomoćno svetlo za izoštravanje koje koristi stroboskopsko osvetljenje ugrađenog blica. Pentax *istDs specifičan je po tome što je prvi digitalni SLR fotoaparatus koji za memorisanje snimljenih fotografija koristi isključivo SD memorijsku karticu, koja se sada s kapacitetima, brzinom zapisa i cenom približava CompactFlash memorijskim karticama. Možda će se jedino razočarati potencijalni kupci koji već imaju CompactFlash memorijske kartice. Za napajanje koristi četiri alkalne ili punjive NiMH baterije formata AA, a, takođe, može da koristi i dve litijumske od 3V CR-V3. Poseduje priključak za žičani elektronski daljinski okidač i prijemnik za bežični okidač. Uz fotoaparatus isporučuju se: kaiš, poklopac za telo, video-kabl, USB kabl i prateći program.

TEHNIČKI PODACI

TIP: jednooki refleksi digitalni s izmenljivim objektivima

PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Pentax KAF2, KAF, KA bajonet

UVEĆANJE ŽIŽNE DALJINE: 1,5 puta

SENZOR: CCD veličine 23,5 x 15,7 mm sa 6,1 milionom piksela (efektivno 6,1 milion piksela)

VELIČINA SLIKE: 3.008 x 2.000 (Large), 2.544 x 1.696 (Middle) i 1.540 x 1.000 (Small) piksela

NAČIN SNIMANJA SLIKA: RAW, JPEG (EXIF 2.21)

TRAŽILO: pokriva 95 odsto vidnog polja, korekcija dioptrije -2,5 do +1,5 m⁻¹

AUTOFOKUS: fazno-detektujući sistem sa 11 AF polja ručno ili automatski biranih (osetljivost od 0 do +19 EV za ISO 100)

DISPLEJ: TFT LCD od 2 inča sa 210.000 piksela

BRZINA ZATVARAČA: od 30 s do 1/4.000 s i B

SINHRONIZACIJA BLICA: 1/180 s

OSETLJIVOST: ISO 200/400/800/1.600/3.200

TIPOVI EKSPOZICIJE: AUTO PICT, standardni program, TV - prioritet brzine zatvarača, AV - prioritet otvora blende, M - manualno i sedam programa sa scenama

MERNI SISTEM: Procenjeno u 16 zona, centralno i spot

KOREKCIJA EKSPOZICIJE: od -2 do +4 EV s korakom 1/2 ili +/-2 EV s korakom 1/3

KOREKCIJA BLIC EKSPOZICIJE: od -2 do +1,0 EV

AUTO BRACKETING: tri snimka s korakom +/-0,3, 0,5 ili 1

BALANS BELOG: automatski, 6 manualnih opcija, prethodno izmereni i u kelvinima

KONTROLA DUBINSKE OŠTRINE: moguća

PRIKLJUČCI: USB 2.0, video-izlaz (NTSC/PAL), daljinski okidač i AC adapter

TIP MEMORIJSKE KARTICE: SD (Secure Digital)

UGRAĐENI BLIC: GN 15,6 (ISO 200) i pokriva ekvivalentno polje objektivna do 28 mm

BRJ DODATNIH FUNKCIJA: 18

SAMOOKIDAČ: 12/2 sekunde

NAPAJANJE: 4 puta AA (alkalne ili NiMH) ili 2 puta CR-V3

DIMENZIJE: 125 x 93 x 66 mm

MASA: 505 g (bez baterija)

CENA (MP): oko 1.000 evra u kompletu s objektivom DA18-55 mm f/3,5-5,6

INFORMACIJE: BTI Company, Beograd, Požeška 83a, tel. 3540-940, www.pentax.com

OPTIO 750Z

Pentax se takođe pridružio porodici kompaktnih digitalnih fotoaparatusa od sedam miliona piksela modelom Pentax Optio 750Z. Identične je veličine kao i model Optio 550, s TFT LCD monitorom od 1,8 inča, telom od legure aluminijuma, velikim brojem ručnih podešavanja i deset programa sa scenama. Ugrađeni objektiv pokriva žižnu daljinu od 37,5 do 187,5 mm (ekv. formatu od 35 mm). Za napajanje koristi Li-jon bateriju, a fotografije memoriše na SD memorijsku karticu. Cena će mu biti oko 680 evra.

OPTIO S51

Pentax Optio S51 je poboljšana verzija modela S4i, s ugrađenim CCD senzorom od efektivnih pet miliona piksela. Poseduje veliki broj programa sa scenama, pa je idealan za početnike u fotografiji. Teleskopska konstrukcija mehanizma objektivna omogućava širinu fotoaparatusa od svega 21 mm. Inače, trostruki zum objektiv pokriva žižnu daljinu od 35,6 do 107 mm (ekv. formatu od 35 mm). Snimljene fotografije memoriše u internu memoriju od 10 MB, a može da koristi i SD ili MMC memorijske kartice. Za napajanje koristi punjive Li-jon baterije, a cena će mu biti oko 420 evra.

OPTIO S50

Pentax Optio S50 još jedan je kompaktni digitalni fotoaparatus u rangu od pet miliona piksela. Ciljna grupa jesu korisnici koji žele digitalni fotoaparatus s jednostavnim rukovanjem, a to je postignuto korišćenjem točkica za izbor režima rada. Ugrađeni trostruki zum objektiv pokriva raspon od 35,6 do 107 mm (ekv. formatu od 35 mm). Novine kod ovog modela jesu digitalni filtri koji omogućavaju da već snimljenu fotografiju konvertujemo u crno-belu ili druge tonove. Za napajanje koristi dve baterije formata AA, a fotografije memoriše u internu memoriju od 11 MB ili na SD memorijsku karticu. Cena će mu biti oko 320 evra.

OPTIO SV

Pentax Optio SV pripada rangu od pet miliona piksela sa sličnim mogućnostima koje ima S-serija, ali sada s petostrukim zum objektivom koji pokriva žižnu daljinu 36-180 mm (ekv. formatu od 35 mm). Cena još nije poznata, a u prodaji će se pojaviti krajem oktobra.

OPTIO MX4

Pentax Optio MX4 predstavlja reinkarnaciju ranijeg modela Optio MX, neobično koncipiranog digitalnog fotoaparatusa s mogućnošću kvalitetnijeg filmskog zapisa. Nova verzija ima ugrađen CCD senzor s efektivnom rezolucijom od četiri miliona piksela, 10 puta optički zum objektiv 37-370 mm, ekv. formatu od 35 mm, pomični LCD monitor veličine 1,8 inča i ugrađeni blic koji se podiže, pa je smanjena mogućnost pojave efekta crvenih očiju. Cena još nije poznata, a u prodaji će se pojaviti krajem oktobra.

OPTIO X

Pentax Optio X je prvi Pentaxov kompaktni digitalni fotoaparatus s dvodelnim telom koje se okreće slično nekim ranijim Nikonovim modelima. Napravljen je od legure aluminijuma, a ima ugrađen CCD senzor koji daje efektivnih pet miliona piksela. Širok je svega 18 mm, a ugrađeni trostruki zum objektiv pokriva raspon od 35 do 107 mm (ekv. formatu od 35 mm). Za napajanje koristi punjivu Li-jon bateriju. Snimljene fotografije memoriše u internu memoriju od 14 MB, a može da koristi SD ili MMC memorijske kartice. Na tržištu bi trebalo da se pojavi u oktobru, a njegova cena biće oko 450 evra.

ČETIRI NOVA OBJEKTIVA

Pentax je ponudio tržištu i četiri nova objektivna. Pentax smc DA 18-55 mm f/3,5-5,6 AL namenjen je digitalnim fotoaparatusima. Pokriva raspon od 18 do 55 mm, što odgovara vidnom uglu od 27 do 82,5 mm kod formata od 35 mm. Masa mu je 225 grama, minimalna daljina izoštravanja 25 cm, a koristi filtre prečnika 52 mm. Prodavače se i u kompletu s fotoaparatusom Pentax *istDs. Uz najmanji SLR digitalni fotoaparatus,

naravno, odgovarao bi i mali objektiv kao što je Pentax smc DA 40 mm f/2,8. Veoma je kompaktni i namenjen je samo digitalnim SLR fotoaparatusima. Žižna daljina odgovara vidnom uglu od 60 mm kod formata od 35 mm. Koristi filtre prečnika 49 mm. Druga dva objektivna Pentax smc D FA Macro 50 mm f/2,8 i smc D FA Macro 100 mm f/2,8 predviđena su za makrosnimanje. Koriste filtre prečnika 49 mm.

Samsung

SPH-S3200

Ugrađeni digitalni fotoaparati ili kamera u mobilni telefon polako postaje standard. Ali zbog nemogućnosti da se napravi dovoljno kvalitetan minijaturan objektiv, kvalitet snimljenih fotografija s integrisanim digitalnim fotoaparatom nije na zavidnom nivou i ne može se porediti sa samostalnim digitalnim fotoaparatom. Južnokorejska firma Samsung odlučila je da zameni ulogu i da u digitalni fotoaparati ugradi telefon, pa je tako nastao SPH-S3200. Ima ugrađen trostruki Pentax zum objektiv s automatskim izoštravanjem i identičan je objektivima koji se ugrađuju u Pentax digitalne fotoaparate Optio S3, S4

i S4i. Njim možemo snimiti fotografije u maksimalnoj rezoluciji od 2.048 x 1.536 piksela, a poseduje i ugrađeni blic, veliki broj automatskih i ručnih podešavanja, koje imaju samostalni digitalni fotoaparati. Fotografije memoriše na SD ili MMC memorijske kartice. Da bi dokazao da ima ozbiljne namere na polju digitalne fotografije, Samsung je na ovogodišnjem sajmu predstavio čak sedam novih modela V, UC-A i A serija.

DIGIMAX V70

Digimax V70 je naslednik modela Digimax V50. Ima efektivnu rezoluciju od sedam miliona piksela i tri puta optički Schneider Kreuznach zum objektiv koji pokriva žižnu daljinu od 38 do 114 mm (ekv. formatu od 35 mm). Telo je napravljeno od metala, LCD displej veličine dva inča je pokretan i moguće je snimati video-zapis u MPEG-4 formatu. Za napajanje koristi punjivu Li-jon bateriju i fotografije memoriše na SD ili MMC memorijske kartice.

DIGIMAX V6, DIGIMAX U-CA501/505 I DIGIMAX U-CA 4

Naslednik modela Digimax V4 i V5 je Digimax V6 s efektivnom rezolucijom od šest miliona piksela i Schneider Kreuznach trostrukim zum objektivom, dok novi modeli Digimax U-CA501/505 imaju rezoluciju od pet miliona piksela. Imaju objektiv fiksne žižne daljine, LCD displej od dva inča, a nemaju optičko tražilo. Treći model iz ove serije, dizajniran za mlađe generacije, jeste Digimax U-CA 4 s efektivnom

rezolucijom od četiri miliona piksela i trostrukim zum objektivom, a za filmski zapis koristi MPEG-4 format.

DIGIMAX A6, A5 I A400

Na kraju, da pomenemo tri modela nove A-serije – Digimax A6, A5 i A400. Efektivne rezolucije ovih modela iznose 6, 5 i 4 miliona piksela i imaju trostruki zum objektiv. Svi pomenuti fotoaparati podržavaju PictBridge standard za direktno štampanje fotografija, a njihove cene još nismo uspeali da saznamo. Više informacija potražite na sajtu: www.samsung.com.

Sandisk

PHOTO ALBUM (SPA)

SanDisk Photo Album (SPA) je uređaj koji omogućava korisnicima da svoje fotografije prikažu, snime i naprave prezentaciju na TV uređaju potpuno nezavisno od kompjutera i digitalnog fotoaparata. Uz ovaj uređaj koristi se višefunkcionalni daljinski upravljač. Takođe, predstavljeno je i nekoliko novih univerzalnih čitača memorijskih kartica koji mogu da čitaju pet i dvanaest vrsta kartica.

RUŠI BARIJERE KAD SU CENE U PITANJU

ULTRA II

Predstavljena je i memorijska kartica Compact Flash Type I karticom Ultra II, kapaciteta 8 GB, čija je brzina snimanja 9 MB u sekundi i minimalna brzina čitanja 10 MB/s.

SHOOT & STORE

Kompanija SanDisk s novom linijom memorijskih kartica Shoot & Store (snimi i sačuvaj) pomerila je poslednje prepreke kada je u pitanju cena memorijskih kartica. Na konferenciji održanoj za štampu, Eli Harari, generalni direktor SanDisk korporacije, istakao je: "Dostigavši cenu manju od 10 evra bez žrtvovanja u količini smeštenih fotografija, ovo je prekretnica i uspeh koji je SanDisk uradio da bi povećao tržište memorijskih kartica. Takođe, održali smo našu najavu strategije da povećamo potrošačko tržište memorijskih kartica." Cena memorijske kartice (CompactFlash, SD, xD i MS) na koju može da stane 50 fotografija (32 MB) snižena je na 10 evra, a

ona na koju staje 100 fotografija (64 MB) na 15 evra. Shoot & Store kartice omogućavaju korisnicima da snime fotografiju, obrišu neželjenu i odmah snime najbolje fotografije na karticu. Korisnici mogu odneti karticu u radnju i odštampati fotografije za manje od jednog sata i zadržati fotografije kao "negativ" na memorijskoj kartici. "Cilj ovoga jeste da korisnici počnu usvajati memorijske kartice kao "potrošačke" korisničke obrasce, što je slično kao kada su ljudi koristili negativ filmove formata od 35 mm pre nastanka i razvoja digitalnih fotoaparata i računara", istakao je Wes Brewer, potpredsednik Odeljenja za prodaju proizvoda. Informacije na adresi: www.sandisk.com.

EXTREME III

Takođe, predstavljena je i nova linija memorijskih kartica SanDisk Extreme III (Compact Flash, SD i Memory Stick PRO) koje će imati brzinu zapisa i čitanja podataka od 20 MB u sekundi i mogućnost rada na temperaturama od -25 do +85°C. SanDisk Extreme III kartica za sada će se proizvoditi u kapacitetima između 1 i 4 GB, a biće duplo brža od prethodne SanDisk Extreme linije.

Sigma

APO MACRO 150 mm F2,8 EX DG HSM

Sigma je na ovogodišnjem sajmu predstavila tri nova objektivna namenjena analognim i digitalnim fotoaparatom. Prvi je APO Macro 150 mm F2,8 EX DG HSM koji je izuzetno kompaktnih dimenzija i male mase za ovu klasu objektivna. Ugrađeni HSM motor (eng. Hyper Sonic Motor) omogućava tiho i brzo izoštravanje. Minimalna daljina uoštravanja jeste 38 cm i omogućava makrofotografisanje s maksimalnim uvećanjem od 1:1. Na sebi ima ugrađen nosač za stativ i koristi filtre prečnika 72 mm.

24-70 mm F2,8 EX DG MACRO

Objektiv 24-70 mm F2,8 EX DG MACRO ima u svojoj konstrukciji dva SLD (Special Low Dispersion) sočiva s malom disperzijom. Minimalna daljina izoštravanja je 40 cm i ona omogućava makrofotografisanje s maksimalnim uvećanjem od 1:3,8. Koristi filtre prečnika 82 mm, a masa mu je 715 g.

28-70 mm F2,8 EX DG

Treći je standardni zum objektiv 28-70 mm F2,8 EX DG kompaktnih dimenzija i s velikim maksimalnim otvorom blende od f/2,8. Minimalna daljina izoštravanja je 33 cm, masa mu je 510 g, a koristi filtre prečnika 67 mm. Svi objektivni proizvođači se za Sigma, Canon, Nikon D, Pentax i Minolta D fotoaparate.

18-125 mm F/3,5-5,6 DC

Sigma je napravila nov objektiv 18-125 mm f/3,5-5,6 DC za digitalni 4/3 sistem. Pokriva žižnu daljinu od 18 do 125 mm, koja za ovaj sistem odgovara vidnom uglu od 36 do 250 mm kod formata od 35 mm. U konstrukciji poseduje sočiva s malom disperzijom i dva asferična sočiva. Minimalna daljina izoštravanja je 50 cm, koristi filtre prečnika 62 mm i masa mu je 405 grama.

EM-140 DG

Osim ovih objektivna, Sigma je napravila i nov makroblic EM-140 DG koji je kompatibilan većini digitalnih i analognih TTL blic sistema kao što su: Canon E-TTL, Nikon D-TTL & i-TTL, Pentax P-TTL i Sigma S-TTL. Njegov vodeći broj je: GN14 (ISO 100), a za napajanje koristi četiri baterije formata AA. Nažalost, cene ovih novih Sigma proizvoda još nisu poznate. Više informacija potražite na sajtu: www.sigma-photo.com.

Sony

CYBER-SHOT DSC-V3

Sony Cyber-shot DSC-V3 naslednik je fotoaparata DSC-V1. Ima senzor od 7,1 miliona efektivnih piksela i četverostruki zum objektiv koji pokriva žižnu daljinu od 34 do 136 mm (ekv. formatu od 35 mm). Telo je crne boje i nešto je većih dimenzija, s jasno izraženim rukohvatom koji njegov prethodnik nije imao. Ostala poboljšanja jesu: mogućnost fotografisanja u RAW formatu, veći TFT LCD displej od 2,5 inča, podržava PictBridge standard za direktno štampanje i mogućnost da, osim Memory Stick, koristi i CompactFlash memorijsku karticu. Za napajanje koristi Li-jon bateriju NP-FR1 koja ima kapacitet od 1.222 mAh, a njegova cena biće oko 700 evra.

CYBER-SHOT DSC-T3

Sony Cyber-shot DSC-T3 pripada T-seriji digitalnih fotoaparata koji su izuzetno tanki. Nov DSC-T3 ima ugrađen CCD senzor s efektivnom rezolucijom od 5,1 miliona piksela, trostruki zum objektiv koji pokriva žižnu daljinu od 38 do 114 mm (ekv. formatu od 35 mm) i TFT LCD displej veličine 2,5 inča. Napaja se pomoću punjive Li-jon baterije. Za memorisanje snimljenih fotografija koristi Memory Stick Duo, čije su dimenzije duplo manje od klasične Memory Stick memorijske kartice. Cena će mu biti oko 550 evra.

CYBER-SHOT DSC-M1

Sony Cyber-shot DSC-M1 ima rezoluciju od pet miliona piksela i trostruki optički zum objektiv. Ovo je prvi digitalni fotoaparati ove firme koji može da snima filmski zapis u MPEG-4 formatu. Format MPEG-4 daje znatno bolji kvalitet, a zauzima manje mesta na memorijskoj kartici. Neobičnog je dizajna i dvodelne konstrukcije, s pokretnim displejom veličine 2,5 inča. U prodaji će se pojaviti u decembru, a cena će mu biti oko 600 evra.

Sony će od novembra ponuditi tržištu i memorijsku karticu Memory Stick PRO (High Speed) kapaciteta 2 GB, čija će cena biti oko 700 evra.

DPP-FP30

Sony DPP-FP30 je sublimacioni štampač koji omogućava štampanje fotografija formata 10x15 cm u rezoluciji 300 dpi. Brzina štampanja je oko 90 sekundi, a podržava PictBridge standard za direktno štampanje. Sony HDPS-M1 je pokretni hard-disk kapaciteta 40 GB. Podržava MemoryStick, CompactFlash i MicroDrive memorijske kartice. Za napajanje koristi Li-jon punjivu bateriju, a povezuje se s računarnom pomoću USB 2,0 veze. Cenu nismo uspjeli da saznamo. Informacije na adresi: www.sony.com.

CYBER-SHOT DSC-L1

Sony Cyber-shot DSC-L1 je digitalni fotoaparati malih dimenzija koji po izgledu podseća na raniju U-seriju, ali s većim TFT LCD displejom od 1,5 inča. Ima efektivnu rezoluciju od 4,1 miliona piksela i trostruki zum objektiv koji pokriva žižnu daljinu od 32 do 96 mm (ekv. formatu od 35 mm). Za napajanje koristi punjivu Li-jon bateriju. Fotografije se memorišu na Memory Stick ili Memory Stick Pro memorijske kartice. Masa mu je 122 grama i proizvodiće se u četiri boje, a cena će mu biti oko 350 evra.

Tamron

TAMRON JE UPOTPUNIO SVOJU KOLEKCIJU SA TRI NOVA OBJEKTIVA

SP AF 11-18 mm F/4,5-5,6 Di-II LD ASPHERICAL (IF)

Tamron SP AF 11-18 mm f/4,5-5,6 Di-II LD Aspherical (IF) jeste širokougaoni zum objektiv namenjen digitalnim fotoaparatom sa APS-C veličinom senzora (Canon AF-D, Minolta AF-D i Nikon AF-D) i pokriva vidni ugao od 103 do 75 stepeni. Masa mu je 375 g, a koristi filtre prečnika 77 mm.

AF 18-200 mm F/3,5-6,3 XR Di-II ASPHERICAL (IF) MCRO

Drugi objektiv AF 18-200 mm f/3,5-6,3 XR Di-II Aspherical (IF) MCRO takođe je namenjen digitalnim fotoaparatom sa APS-C veličinom senzora i odlikuje se ekstermnim rasponom žižne daljine. Ovaj objektiv ima kompaktnu konstrukciju i trebalo bi da bude pandan objektivu 28-300 mm. Masa mu je 423 g, minimalna daljina izoštravanja 0,45 m, a koristiće filtre prečnika 62 mm. Proizvođaće se s bajonetom za Canon, Minolta, Nikon i Pentax digitalne fotoaparate.

AF 28-300 mm F/3,5-6,3 XR Di-II ASPHERICAL (IF) MCRO

Objektiv AF 28-300 mm f/3,5-6,3 XR Di-II Aspherical (IF) MCRO mogu koristiti i analogni i digitalni fotoaparati. Predstavlja poboljšanu verziju ranijeg objektivista iste žižne daljine. Kod njega je konstrukcija više prilagođena digitalnim fotoaparatom nego ranije verzije, što mu i oznaka Di (eng. Digitally Integrated Design) u nazivu označava. Kompaktnih je dimenzija, masa mu je 420 g, minimalna daljina izoštravanja je 0,49 m, a koristi filtre prečnika 62 mm. Cena ovog objektivista biće oko 450 evra, dok za druga dva cene još nisu poznate.

Više informacija potražite na sajtu: www.tamron-europe.com.

Zeiss Ikon

NEREFLEKSNI DIV

Iako je Zeiss Ikon, koji je osnovao legendarni Carl Zeiss još 1972. godine, prestao da proizvodi fotoaparate i usredsredio se na proizvodnju objektivista i elemenata za fotoaparate drugih proizvođača, ove godine, na sajmu u Kelnu, pojavio se s modelom nerefleksnog analognog fotoaparata koji su jednostavno nazvali "Zeiss Ikon", pod sloganom: "Mi smo ponovo tu. I to sa strašću". Nalik je fotoaparatu Leica M, s veoma svetlim tražilom u kome se vide žuta mrlja i oznake za paralaksu, vertikalnom metalnom zavesicom i ekspozicijama od 1 do 1/2.000 s (s blic sinhronizacijom na 1/125 s), TTL svetlomermom i Leica M-bajonetom za objektiviste. Pored manuelnog podešavanja ima i AE položaj za automatsku ekspoziciju s prioritom blende. Kućište je srebrne boje i izrađeno je od legure aluminijuma i delom magnezijuma. Fotoaparati ima dimenzije 138x78x32 mm, a masa mu je 500 grama (samo kućište). Svetlometer i automatika napajaju se iz dve LR44

baterije od 1,5 V. Za sada su proizvedena četiri veoma kvalitetna objektivista za njega: Biogon T 2,8/25 mm ZM, Biogon T 2,8/28 mm ZM, Biogon T 2/35 mm ZM i Planar T 2/50 mm ZM, a radi se na proizvodnji Distagon T 2,8/15 mm ZM, zatim Biogon T 2,8/21 mm ZM i Sonnar T 2/85 mm ZM, koji su na sajmu bili izloženi samo kao prototipi. Tačnu cenu nisu mogli da nam saopšte, ali se predviđa da za kućište bude između 1.500 i 1.800 evra, dok će cena objektivista biti u visini od oko 2/3 cene Leica objektivista sličnih karakteristika.

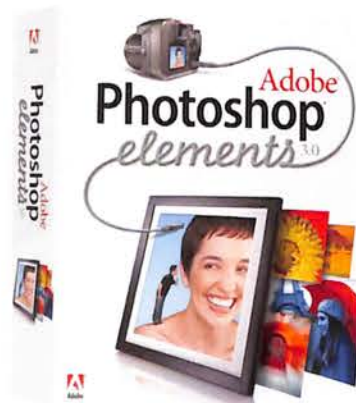
RAZNO

ADOBE® PHOTOSHOP® ELEMENTS 3.0

Nova verzija Adobe® Photoshop® Elements 3.0 softvera prava je alatka za one fotografe koji ne nameravaju da se udubljuju u rad s nekim profesionalnijim programom kao što je, na primer, Photoshop istog proizvođača. Program ima veoma jednostavne funkcije koje omogućuju razmenu, sređivanje i obradu snimljenih fotografija. Pomoću ovog programa mogu se upoređivati fotografije, napraviti dijamantne kopije i sopstvene kreacije kao što su kalendari ili čestitke. Pri tom, za početnike je toliko sve pojednostavljeno da je dovoljno kliknuti na jedno dugme i fotografija će se srediti sama, dok napredniji korisnici mogu da koriste razne alatke programa. Nova Smart-Fix funkcija analizira digitalnu fotografiju automatski i potom sofisticiranim alatkom popravlja kvalitet

iste fotografije samo jednim potezom miša. I automatska eliminacija "crvenih očiju" nije više karakteristika mnogo skupljeg i komplikovanijeg Photoshop CS programa, nego i ovog jednostavnog. Program podržava i RAW formate svih poznatijih proizvođača digitalnih fotoaparata, kao i šesnaestobitne boje. Ovo je i odlična alatka za sređivanje i pretraživanje arhive digitalnih fotografija na računaru. Novina je i

mogućnost jednostavnog slanja fotografija putem e-pošte s tzv. Foto-mail funkcijom. Može da se instalira na Windows 2000 ili XP operativnim sistemima, i u verziji za Macintosh sa sistemima sličnog nivoa. Cena mu je oko 100 evra i može se kupiti i preko Interneta s adrese: www.eurostore.adobe.com.

NOVI ACDSEE 7

Korisnicima računara na našim prostorima uglavnom je poznata neka od verzija popularnog programa za pregledanje

fotografija, koja je jedna od najrasprostranjenijih i u svetu. S najnovijom verzijom 7 moguće je pregledanje više od 50 različitih formata digitalnih fotografija, pretraživanje arhive po više kriterijuma, i kao novost, tu je alatka za upoređivanje do četiri slične fotografije kako bi se odabrala najbolja. Podržava RAW formate većine poznatih proizvođača uključujući Canon, Nikon, Fujifilm, Olympus, Kodak i Minolta, sirovi zapis i njome je moguća i kontrola preostalog prostora na kartici u fotoaparatu, kao i laka manipulacija fotografijama direktno s kartice iz fotoaparata. S ovim programom moguće je narezivanje fotografija na CD ili DVD, slanje putem e-pošte, pravljenje prezentacija i kreiranje PDF fajlova. Program radi u svim Windows okruženjima od 98 pa na više, ali su potrebni procesor Pentium III s najmanje 500 MHz, minimum 128 MB ram-memorije i barem 100 MB slobodnog prostora na hard-disku. Cena osnovnog programa je 49,99 američkih dolara, a s internet adrese: www.acdsystem.com može se skinuti probna verzija koja će raditi 30 dana.

COLORVISION SPYDER2

Sa ColorVision Spyder2 uređajem i softverom za kalibraciju monitora uveden je nov standard u toj oblasti. Dostora, ovakvi uređaji bili su nepristupačni običnim korisnicima, što zbog previsoke cene, što zbog komplikovanog načina opsluživanja. Sada je to prošlost. U odnosu na ColorVision Spyder, nova verzija označena brojem 2 još više je olakšala kalibraciju, unela nove funkcije i znatno joj je snižena cena. Njome se mogu kalibrirati svi kvalitetniji monitori s najmanje 1.024 x 768 tačaka, bilo da su CRT ili LCD. U hardver su ugrađeni novi fotosenzori koji su pet puta osetljiviji i precizniji od dosadašnjih, što omogućuje sigurnije podešavanje boja i sivih nijansi na monitorima. Rukovanje je krajnje jednostavno. Nakon instalacije softvera, na računaru s operativnim sistemom Win 2000 ili XP ili Mac OsX10.2 i Adobe Photoshop 5.5 kod Windows i Mac platformi, postavi se hardver na za to predviđeno i označeno mesto i sve ostalo odvija se samo po sebi. Za naprednije i zahtevnije korisnike tu je Pro verzija koja omogućuje dodatna podešavanja uz pomoć programa koji su u paketu. Cene su od 99 evra za uprošćenu verziju (ima je samo za Windows), 199 evra za standardnu i 299 evra za Pro verziju. Za korisnike u Evropi preporučuje se internet adresa: www.colorvision.ch za dodatne informacije i eventualno naručivanje.

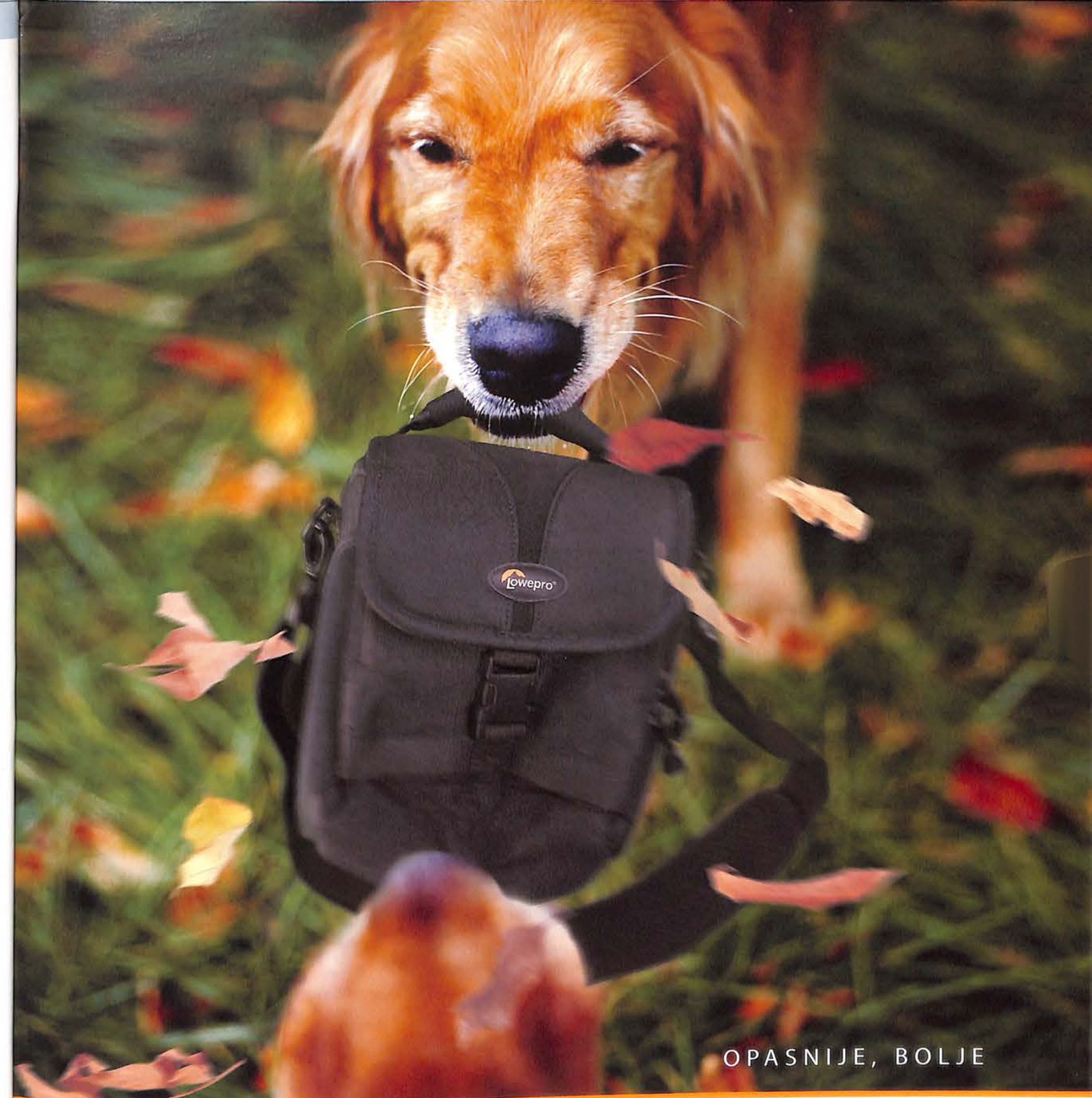

DELKIN DVD PISAČ

Delkin, poznati proizvođač memorijskih kartica i raznih inovativnih proizvoda za potrebe digitalnih fotografa, sada se pojavio na tržištu s veoma zanimljivim DVD pisačem BurnAway koji u sebi ima čitač za CompactFlash (I i II), MicroDrive, SD, MMC, SmartMedia, MemoryStick i MS Pro kartice s kojih se može direktno narezivati na DVD ili CD medije. Pored toga, ovaj uređaj može da posluži i kao DVD ili CD plejer s kojim se mogu praviti projekcije snimljenih fotografija na TV ekranu i može da bude standardni

DVD, MP3, ili audio CD plejer. Kada se preko brzog USB 2.0 protokola poveže s računaru, uređaj može da obavlja funkciju čitača navedenih vrsta memorijskih kartica. Isporučuje se u elegantnoj torbici za nošenje na put u kome se nalaze S-kabl (video), USB kabl, RCA kabl, ispravljač za struju, akumulatorska baterija, uputstvo za upotrebu i daljinski upravljač pomoću koga se mogu čak i okretati ili zumirati fotografije kada se prikazuju. Cena svega toga treba da bude 399 američkih dolara, a ako se neko odluči umesto DVD/CD pisača samo za CDRW pisač, onda je ona za 100 dolara manja. Više informacija potražite na sajtu: www.delkin.com.

OPASNije, BOLJE

Mekana unutrašnjost štiti LCD displeje od grebotina

Vodootporni spoljni materijal obezbeđuje da je oprema uvek suva

Unutrašnji džepovi specijalno su dizajnirani za memorijske kartice

Odeljci sa rajsferšlusom bezbedno čuvaju dodatnu opremu kao što su baterije, kablovi i memorijske kartice

Dizajnirano za
digitalne
fotoaparate

www.lowepro.com

RAZNO

GODIŠNJA NAGRADA EISA

European Imaging and Sound Association (EISA) je organizacija koju čini pedeset časopisa iz oblasti fotografije, reprodukcije zvuka i videa iz dvadeset zemalja. Glasanjem, izabrani su najznačajniji proizvodi iz ove grane u toku prethodne godine. Dodeljeno je ukupno 48 nagrada, a mi objavujemo dvanaest nagrađenih iz oblasti fotografije po sledećim kategorijama:

- Najbolji SLR fotoaparati: KonicaMinolta Dynax 60;
  - Najbolji objektiv: Sigma AF 12-24 mm/4,5 - 5,6 EX DG;
  - Najbolji profesionalni SLR fotoaparati: Canon EOS 1D Mark II;
  - Najbolji digitalni SLR fotoaparati: Nikon D70;
  - Najbolji digitalni fotoaparati: Olympus Camedia C-8080;
  - Najbolji kompaktni digitalni fotoaparati (za napredne korisnike): Casio Exilim Pro EX-P600;
  - Najbolji džepni digitalni fotoaparati: Sony Cyber-Shot DSC-T1;
  - Najbolji fotoštampanje: BubbleJet Printer i9950 Photo;
  - Najbolji mini-štampanje: HP Photosmart 245;
  - Najbolji skener: Epson Perfection 4870 Photo;
  - Najbolja memorijska kartica: SanDisk Ultra II;
  - Najbolja foto-inovacija: Minolta "Anti-shake" sistem za stabilizaciju slike.
- Više informacija možete potražiti na sajtu: www.eisa-awards.com

MICROSOFT

Microsoft je u saradnji s vodećim proizvođačima digitalnih fotoaparata predstavio dve nove tehnologije koje će biti kompatibilne Windows XP operativnom sistemu i učiniće veliko olakšanje korisnicima digitalnih fotoaparata. Prva tehnologija sadrži Media Transfer Protocol (MTP) koji treba da uprosti i poboljša komunikaciju između digitalnog fotoaparata i računara, a druga Windows Connect Now (WCN) uprošćuje i pomoći prilikom podešavanja parametara na uređajima za bežični prenos i bežičnim mrežama. Za sada, ovaj protokol podržavaju dva profesionalna digitalna fotoaparata: Canon EOS 1Ds Mark II i Nikon D2X. Takođe, Microsoft je predstavio nov program Digital Image Suite 10 ili Foto Designer Pro PLUS 10, kako će se zvati za nemačko tržište. On je kombinacija dva programa: Microsoft Digital Image Library 10, koji je namenjen organizaciji snimljenih fotografija, i Microsoft Digital Image Pro 10, namenjen praviljenju panorama i sitnim obradama snimljenih fotografija, s velikim brojem potpuno automatskih alata. Više informacija možete naći na sajtu: www.microsoft.com.

NOKIA – PRVI PUT NA FOTOKINI

Budući da je razvoj mobilnih telefona s ugrađenim fotoaparatom sve ubrzaniiji i da iz dana u dan raste broj njihovih korisnika, Nokia se ove godine prvi put odlučila da svoje proizvode predstavi na sajmu u Kelnu trima novim modelima mobilnih telefona u koje je ugrađen i CCD čip od milion piksela. To su modeli: 6670, 7610 i 6630. Pored telefona, izložen je i čitav niz pomagala i pribora od elektronskog "rama" za fotografije, preko Nokia Mediateke, kao i predstavljena direktna veza s Hewlett-Packard i Kodak štampačima. Takođe, prezentovan je i elektronski multimedijalni dnevnik koji je u tim telefonima – Nokia Lifeblog, kao i softver za razmenu i obradu fotografija i video klipova još u samom telefonu. Cena ovih telefona je između 450 i 550 evra. Informacije na adresi: www.nokia.com.

SONY ERICSSON S700I

Odavno se očekivalo da će saradnja japanske firme Sony, poznate, između ostalog, i po proizvodnji digitalnih fotoaparata i DV kamera, i švedskog proizvođača mobilnih telefona Ericsson rezultirati proizvodnjom mobilnog telefona koji će moći da fotografiše dovoljno kvalitetno za potrebe beleženja porodičnih događaja i svega drugog što će poslužiti kao uspomena. To se sada i

obistnilo izbacivanjem na tržište novog modela mobilnog telefona, multimedijalnog plejera i fotoaparata u jednom uređaju nazvanom Sony Ericsson S700i. Zahvaljujući iskustvu firme Sony, proizveden je CCD čip od 1,3 miliona piksela specijalno namenjen ugradnji u mobilne telefone. Takav čip može da snimi fotografije dovoljne rezolucije za izradu veoma kvalitetne fotografije veličine dopisnice. Telefon je konstruisan iz dva dela koji se lepezasto pokreću i može se upotrebljavati kao fotoaparati, kao uređaj za multimediju i kada je otvorena tastatura, za pisanje poruka. U njemu ima 32 MB prostora za fotografije, muziku i druge zapise, a za dalje skladištenje podataka koristi MemoryStick Duo karticu. Na njemu je veliki TFT displej dijagonale 5,8 cm i prikazuje 262.144 boje, što garantuje dobru kontrolu fotografija pre fotografisanja, ali i njihovo pregledanje. Kada se upotrebljava kao multimedijalni uređaj, može se koristiti muzički plejer za MP3 ili AAC muziku, a podaci se mogu razmenjivati sa drugim uređajima preko infracrvenog ili Blue Tooth porta. Cena ovog telefona iznosi oko 700 evra.

LE LOUCHE DIFUZORI

Među profesionalnim fotografima u svetu, kao i među filmskim snimateljima, California Sunbounce veoma je poznata firma koja proizvodi razna pomagala: reflektore, difuzore, stativne i drugi pribor za svetlosne efekte, rasvetljavanje i potpuno kreativno iskorišćenje sunčeve svetlosti. Ove godine prikazali su i novitet, difuzor Le Louche kojim se mogu simulirati razne atmosfere, na primer, senka maslinovog drveta i razne druge. Difuzori su veoma laki i postavljaju se za svega nekoliko minuta. Detaljnije informacije i cene mogu se naći na internet adresi: www.sunbounce.com.

LASTOLITE EAZY-BALANCE

Rastom popularnosti digitalne fotografije sve je više onih koji uviđaju da je za digitalno fotografisanje, pored tačne ekspozicije, veoma bitno i određivanje balansa boje. Lastolite je s Eazybalance "Point and Shoot" savitljivom "sivom kartom", tačnije savitljivim sivim platnom od 18 odsto doprineo da se u svakom trenutku lako odredi tačna ekspozicija, kao i precizan balans belog na veoma jednostavan način. Dovoljno je postaviti Eazybalance u središte polja fotografije, pritisnuti do pola okidač bilo kojeg digitalnog fotoaparata, skloniti Eazybalance i napraviti snimak. Rezultat će biti idealno ekspoziciona i u bojama izbalansirana fotografija. Poledina ovog pomagala je bela i služi za tradicionalno određivanje balansa belog, a moguće je primenjivati ga i tako da se jednostavno, u uslovima u kojima se fotografiše (modnoj reviji na primer), napravi jedan snimak Eazybalance pomagalom i snima onako kako fotoaparati kaže, a potom u računaru, u Photoshopu ili drugom programu, pomoću tog snimka odredi ispravna korekcija boja. Ima ga u tri dimenzije, 30, 50 i 75 cm. Na Fotokini su onaj najmanji i po nama najprimerniji prodavali za 28 evra srećnicima koji su se odmah, prvog dana odlučili za kupovinu. Kasnije je mogao samo da se naruči. Na adresi: www.lastolite.com mogu se videti spisak dilera i uslovi kupovine.

LEXAR NOVITETI

Lexar ne samo da je promenio vizuelni identitet nego nastavlja da nas iznenađuje i inovacijama koje će obradovati pre svega profesionalne fotografe koji rade digitalnim fotoaparatom. Za obe vrste memorijskih kartica, profesionalne i one druge, za široko tržište, kao i nove čitače, razvili su novu, revolucionarnu tehnologiju koja će uskoro biti primenjena i u digitalnim fotoaparatom (neki proizvođači su već prihvatili ovu novinu) koja je nazvana Active Memory System (AMS). Ona će ubrzati produktivnost onih fotografa koji su do sada morali da provode sate i sate upisujući sve što je potrebno u digitalno zapisane fotografije pre nego što se arhiviraju. U pitanju je mogućnost automatskog upisivanja unapred zadatih podataka u IPTC fajl digitalnog fotoškopskog zapisa u svaki snimak. Za upisivanje samo imena, autorske zaštite i drugih uobičajenih podataka o autoru, do sada je bilo potrebno mnogo vremena. Pored ovoga, razvijen je i novi softverski sistem zaštite podataka na karticama nazvan LockTight, kojim se pomoću lozinke zaključavaju kartice i mogu ih koristiti samo oni koji znaju tu lozinku. Interesantno je i to da kartice ostaju zaključane i posle formatiranja pošto se ključ nalazi izvan DOS područja fleš-memorije. Kao podrška ovim novostima predstavljeni su i novi čitači kartica koji rade, kako preko USB 2.0 protokola, tako i s FireWire protokolom. Više informacija na adresi: www.lexar.com.

WACOM INTUOS 3 GRAFIČKE TABLE

Grafičke table pojavile su se početkom devedesetih godina prošlog veka i bile su veoma koristan alat grafičkim umetnicima, dizajnerima i fotografima za obradu fotografija. Na početku razvoja nisu bile toliko precizne, a cene su im bile previsoke. Firma Wacom svrstava se u red najpoznatijih proizvođača grafičkih tabli, a na ovogodišnjem sajmu predstavila je novu tablu koja nosi naziv Intuos 3. Ona je poboljšana verzija ranijeg modela Intuos 2, a proizvodiće se u tri veličine 100 x 150, 150 x 200 i 225 x 300 mm, s duplo većom rezolucijom (5.080 linija po inču). Takođe, imaće nov softver, olovku i miš. Na bočnoj strani table dodata su dugmad osetljiva na dodir pomoću kojih se mogu zadati različite funkcije. S računarnom se povezuje samo uz pomoć USB priključka, a isporučivaće se sa softverima Adobe Photoshop Elements 2, Corel Painter Essentials 2 i ink Color Efex Pro

2 IE. Cene ovih tabli biće, zavisno od veličine, 200, 300 i 400 evra. Više informacija možete potražiti na sajtu: www.wacom-europa.com.

ProFoto

www.profoto.co.yu

DIGITALNI FOTOAPARATI

preko 100 modela renomiranih svetskih proizvođača

DODATNA OPREMA

memorijske kartice svih vrsta čitači memorijskih kartica

razne vrste kablova

IZRADA FOTOGRAFIJA SA SVIH MEDIJA

fotografije svih formata

Terazije 36
011 361.09.09
011 687.454
info@profoto.co.yu

RAZNO

GITZO TRAVELER STATIV

Ovaj nov Gitzo stativ svakako je najmanji kvalitetan Carbon-fiber stativ i namenjen je onima koji puno putuju. Zahvaljujući novom načinu sklapanja nogara, mogu se okretati za čitavih 180 stepeni i time se postiglo da ovaj stativ bude za 25 odsto kraći od sličnih stativa. Izuzetno je lak i koncipiran je na principu sklopivog kišobrana. U savim rasklopljenom položaju veoma je čvrst i stabilan. Na sajmu su bili tajanstveni s cenom, ali smo načuli da će ona biti oko 350 evra.

DIGITAL XTREME POWER

Panasonic je predstavio i nov tip baterija za jednokratnu upotrebu koje nose oznaku Digital Xtreme Power. One omogućavaju dva puta duži vek trajanja nego što imaju klasične alkalne baterije. Nova tehnologija zasnovana je na novom sastavu i unapređenom procesu proizvodnje. Ovu kategoriju baterija nazvao je Oxyride, a na evropskom tržištu pojavice se naredne godine. Više informacija potražite na sajtu www.panasonic-europe.com.

UNIVERZALNI USB KABL

Hama je pored mnogih sitnica potrebnih za digitalne fotografe proizvela i univerzalni USB kabl s adapterima za sve vrste USB priključaka koji se danas koriste u kompjuterskom svetu. S njim više nećete morati da se nervirate što ne možete da pronađete pravi kabl za neki eksterni USB uređaj, kameru ili fotoaparatus. Ima ga u dve verzije. Jedan je dužine 1,8 metara i proizvođač je predvideo da se prodaje za 29,99 evra, a drugi kabl od tri metra koštaće 34,99 evra. Oba podržavaju USB 2.0 protokol.

ENERGIJA

Upravo završena, ovogodišnja Fotokina označila je definitivni kraj fotoaparata konstruisanih na osnovu "mehanike". Sem nekoliko velikofornatnih fotoaparata (proizvedenih u malim serijama) i beznačajnih "plastikanera", sve ostalo što smo videli ne živi i ne radi bez elektronike i, naravno, električne energije potrebne za funkcionisanje nove generacije fotoaparata i odgovarajućeg pribora.

Ovakva nova situacija bila je veliki izazov proizvođačima "sredstava" koja omogućavaju stvaranje, čuvanje i korišćenje te energije kada je ona potrebna, a zatreba svaki čas i to u ogromnim količinama. Velike apetite za električnom energijom uspeali su da podmiri proizvođači baterija, ponovo punjivih – akumulatora i punjača baterija. Proizvođači, poznati s prethodnog sajma, prikazali su akumulatora većeg kapaciteta i sofisticiranije i brže punjače. Nova imena, kojih na prošlogodišnjem sajmu nije bilo, sada stoje rame uz rame s najpoznatijim brendovima iz ove oblasti.

Kada su u pitanju baterije za jednokratnu upotrebu, možemo reći da velikih noviteta nema. Jedini izuzetak jeste Energizer s litijumskom baterijom AA tipa, koja daje sedam puta više energije od odgovarajuće alkalne baterije, barem je dva puta lakša i zamislite, rok trajanja joj ističe 2019. godine. Dragi bože, ko će to da dočeka? Ali, šalu na stranu, nastavljamo sasvim ozbiljno. Nov standard za ponovo punjive baterije AA veličine (a one su neko merilo i za ostale tipove baterija) jeste 2.500 mAh. Više proizvođača nudi ovaj kapacitet: Ansmann, Mah Limited, Sanyo, GP, Uniross, Varta, Powerbase, STI, Supreme Power, Energizer i Camellion, dok su nešto skromniji Digital Power sa 2.400, zatim španski Laik, Tecxus i Varta (15 min) sa 2.300 mAh.

PUNJAČI BATERIJA

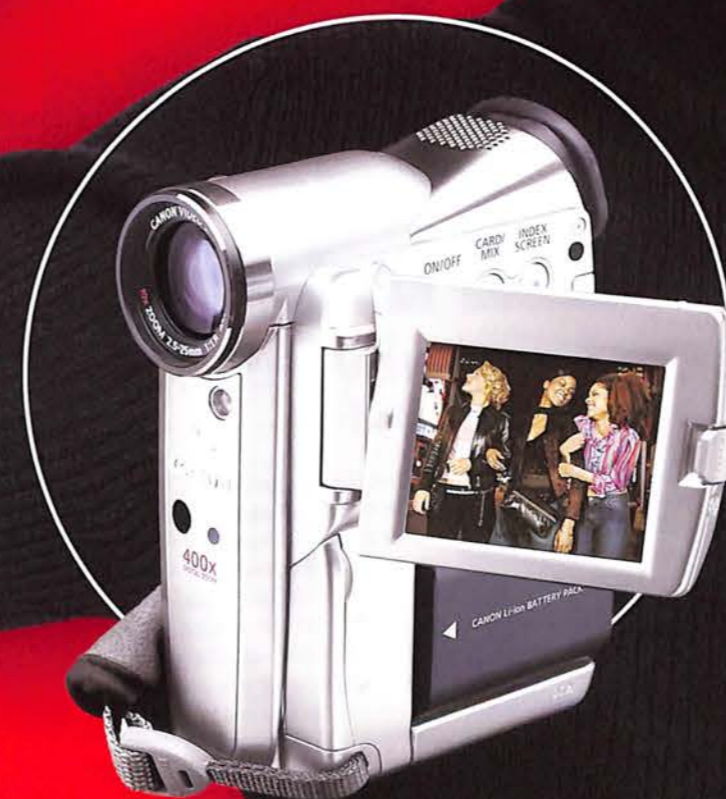
Gotovo sve firme koje nude baterije, imaju i punjače sa svojim imenom. To su uglavnom savremeni punjači s relativno kratkim vremenom punjenja, lepo su dizajnirani i cena im je pristupačna, sve u svemu – ne izdvajaju se od proseka. Ali, dva punjača ipak se izdvajaju. To su: Uniross Sprint LCD od petnaest inča, neobičnog dizajna i s LCD pokazateljem punjenja, koji odgovarajuće Uniross baterije puni za 15 minuta, a ostale, bez obzira na marku i tip samo za sat, i Vartin novi (15 min) punjač s istim osobinama kao pomenuti Uniross, ali bez LC displeja. Nekoliko firmi prikazalo je i univerzalne punjače za lon-litijumske ili lon-polimer baterije koje koriste digitalni fotoaparatus i kamkoderi. Vrlo zanimljiv takav punjač videli smo kod Anssmana koji svoju univerzalnost zasniva na adapterima za veliki broj različitih tipova punjivih baterija. Kako gotovo svi koji rade s baterijama često imaju problema s testiranjem njihovog kapaciteta, želimo da, na kraju ovog izveštaja s Fotokine, pomenemo mali uređaj koji veoma precizno pokazuje kapacitet baterije (u procentima), a zove se ZTS Pulse Load Multi Battery Tester. Toliko za sada, o detaljima drugom prilikom.

MIROSLAV NIKOLJAČIĆ

IN FOCUS

MV6 iMC
DV Camcorder
& Camera
1024x768 pix

MV700
DV Camcorder
& Camera
18x optical
360x digital zoom

Neverovatne nove, niže cene!

BEOGRAD, TEL: 011/655 100, 655 257

PROFI FOTO official distributor

you can
Canon

GODIŠNJA NAGRADA TIPA

Technical Image Press Association (TIPA) je neprofitabilna organizacija osnovana 1991. godine. Čine je predstavnici 31 fotografskog časopisa iz 11 evropskih zemalja i mogla bi se nazvati evropskim Oskarom iz oblasti fotografske industrije. Urednici ovih časopisa glasanjem su izabrali najbolje proizvode iz ove oblasti u protekloj godini. Dodeljeno je 26 priznanja, a nagrade su uručene na ovogodišnjem sajmu Fotokina. Nagrade su dodeljene sledećim proizvodima:

- Najbolji profesionalni digitalni SLR fotoaparat: Canon EOS 1D Mark II;
- Najbolji digitalni SLR fotoaparat: Nikon D70;
- Najbolji kompaktni fotoaparat (za naprednije korisnike): KonicaMinolta Dimage A2;
- Najbolji kompaktni digitalni fotoaparat: Olympus Camedia C-310 Zoom;
- Najbolji džepni digitalni fotoaparat: Sony Cyber-Shot DSC-T1;
- Najbolja digitalna leđa: Sinar S4 M;
- Najbolja memorijska kartica: SanDisk Ultra II;
- Najbolji digitalni pribor: Lexar JumpDrive prenosna memorija;
- Najbolji film skener: Nikon Coolscan V ED;
- Najbolji ravni skener: Epson Perfection 4870 Photo;
- Najbolji sublimacioni štampač: Kodak Photo printer 6800;
- Najbolja profesionalna kamera: Sony DSR-PD170;
- Najbolji profesionalni proizvod: Imacon Flextight 949 film skener;
- Najbolji SLR fotoaparat od 35 mm: Canon EOS 30V data/33V;
- Najbolji objektiv: Sigma 17–35 mm f/2,8 – 4 EX DC Aspherical;
- Najbolji objektiv visoke tehnologije: Olympus Zuiko Digital ED 150 mm f/2,8;
- Najbolja tehnologija: Canon komplet za verifikaciju podataka DVK-E;
- Priznanje za najbolji prodor na tržištu: Canon EOS 300D;
- Zlatna medalja za pedesetogodišnje postojanje na tržištu: film Kodak Tri-X;
- Najbolji program za obradu fotografija: Photoshop CS;
- Nagrada za napredni dizajn: Panasonic kompaktni digitalni fotoaparat SV-AV50 D-Snap;
- Najbolji kompaktni analogni fotoaparat: Olympus μ (mju) μ11 80;
- Najbolji profesionalni film: Kodak Professional BW 400CN.

Više informacija možete potražiti na sajtu: www.tipa.com.

TETENAL RA-4 HEMIKALIJE

Danas, kada je pritisak tržišta na tradicionalnu izradu fotografija veoma velik, bitno je troškove oko rada mini-laboratorija svesti na najmanju moguću meru. Zato je Tetenal smislilo sistem dopune RA-4 hemikalija za d-1 i d-2 generaciju mini-laboratorija pod oznakom «Type 110» u jednostavnim i jeftinim kartonskim držačima koji se veoma lako postavljaju u mašine. Pored svega, uspelo se i u tome da ove hemikalije ne šire nikakav miris i skoro da ne zagađuju okolinu. Što je takođe jedan od bitnih elemenata razvoja proizvodnje u Tetenu. One su dovoljne za razvijanje 110 m² fotopapira, a način ovakvih pakovanja olakšava lagerovanje koje sada zahteva mnogo manje prostora. Nova Tetenal tehnologija u potpunosti sprečava bilo kakvu mikrobiološku promenu u mašinama, a to znači da ni alge ne mogu više da se razvijaju u tankovima, pa je znatno redukovana i potreba čestih pranja mašina.

HENSEL RINGBLIC

Hensel Studioteknik predstavio je nov ringblitz koji je u potpunosti prilagođen savremenim potrebama i zahtevima digitalne tehnologije i veoma je lak u odnosu na slične proizvode – masa mu je svega 1,8 kg. Budući da ima i ergonomsku ručku, moguće je upotrebljavati ga i za snimanje iz ruke, bez stativa, a konstruisan je tako da fotoaparat može da stoji i vertikalno i horizontalno. Promer za objektiv je 107 mm tako da može da se stavi i na teleobjektive i na objektivne fotoaparata srednjeg formata. Ima ga u dve verzije: od 3.000 J i dvadesetpolnim priključkom za Hensel generatore ili od 1.500 J za priključivanje na Hensel Porty generatore. Naravno, s adapterom ili prelemijanjem može da se prilagodi i upotrebi s generatorima drugih proizvođača. Cena je 995 evra za prvi model i 895 evra za drugi. Kao dodatak, za 445 evra može da se kupi kišobran – senilo oktagonalnog oblika s difuzorom koji je specijalno napravljen za ovaj blic.

TETENAL SPECTRA-JET INKĐŽET PAPIRI

U fotografskom svetu već odavno su Tetenal inkđžet papiri na dobrom glasu i zato je ova kuća, i za ovu jesen, izbacila na tržište tri nove vrste papira namenjenih pre svega štampanju fotografija s fotoštampačima raznih proizvođača. To su Glossy 170 g, Premium Glossy 255 g i Satin 255 g. Odluku se brzim sušenjem, izuzetno preciznom reprodukcijom fotorealističnih boja i ne krive se posle sušenja. Kažu da će cenom biti i te kako konkurentni sličnim proizvodima. Ovih papira biće u pakovanjima od 20 i 50 listova u A4 formatu i 50 listova u A6 formatu. Više informacija potražite na sajtu: www.repromarket.co.yu.

NOVOFLEX PRO-SHIFT+

Poznati nemački proizvođač fotografskog pribora Novoflex došao je na zanimljivu ideju kako da privuče i one koji fotografišu digitalno da bi kupili njihov proizvod koji je doskora bio namenjen isključivo onima koji rade analognim fotoaparatima. Napravili su ProShift+, dodatak za Novoflex meh uz pomoć koga se paralelnim pomeranjem, refleksnim digitalnim fotoaparatom mogu snimiti dve ili tri fotografije delova objekta koji se ne pomeru (arhitektura, mrtva priroda, enterijeri...) i sve to kasnije sastaviti kompjuterskim programom za sastavljanje panorama kao što je Photomerge opcija Photoshopa CS. Tako se dobija do dva ili tri puta veći digitalni zapis (na primer, fotoaparatom koji ima čip od šest miliona piksela može se dobiti fajl od 90 MB koji će biti dovoljan za štampanje čak i postera velikog formata). Ovaj adapter omogućuje, kako horizontalno, tako i vertikalno pomeranje do 25 mm, a Novoflex sistem omogućuje da kasnije, ako se odlučite za promenu sistema fotoaparata, ne morate da kupujete ceo uređaj, nego samo adapter za taj sistem. Preporučena cena ProShift+ dodatka iznosi 299 evra. Više informacija potražite na sajtu: www.novoflex.com.

FOTO-BERZA U MILHAJMU (KELN)

Fotokina je najveći sajam fotografije na svetu. Ako pođemo od onog "prema svetu i tropar", jasno je da je i foto-berza, koja se tradicionalno održava povodom svake Fotokine, u predgrađu Kelna pod imenom Milhaim, ogromna i višestruko veća od ostalih foto-berzi koje smo imali prilike da vidimo.

GRADSKA HALA MILHAJMA

Da, berza je upravo ovde, a to je nekih 800 metara od železničke stanice Keln Milhaim i vrlo lako može da se nađe. Ima oko 250 stolova (zakupnina 35 evra). Berza je, naravno, nedeljom. Izlagači mogu da uđu od 9 sati, a posetiocje puštaju od 11 uz 5 evra za ulaz. Karte ne postoje, a ako neko hoće da izađe na vazduh, udare mu pečat na ruku i on ga pokaže na izlazu. Berza radi do 16 sati po podne, ali već posle 15 sati počinje pakovanje.

ŠTA SVE IMA?

Bolje da smo rekli "šta sve nema" – izbor je zaista ogroman. Pojedini "izlagači" imaju po tri ili četiri stola, na njih postavljaju metalne rešetkaste police, i eva mesta za tri ili četiri stotine fotoaparata, a police su ujedno i zaštita od "dugačkih prstiju". Pored vrednih

fotoaparata (Alpa, Hasselblad, Contax i Leica), mogu se naći modeli Altix i Werra iz bivšeg DDR, kao što ima i dosta fotoaparata iz bivšeg SSSR-a. Pomalo groteskno deluju "pozlaćeni" modeli fotoaparata Zorkij ili FED s ugraviranim amblemima Vermahta, podsećajući, na prvi pogled, na originalni model Leica. Ali ovu "čaku" već svi znaju i to više niko ne kupuje. Suprotno ovome, videli smo Leica modele od pre Drugog svetskog rata koji izgledaju kao da su juče izašli iz radnje, i uz to stoje i u originalnoj kutiji.

ŠTA SE NAJBOLJE PRODAJE?

Najbolje idu Leica fotoaparati. Cena koja se može postići zavisi od očuvanosti pojedinog modela. Isto tako, na ceni su Zeiss fotoaparati (Contax, Nettax, Tenax, Contaflex, Super Ikonta), zatim retki minijturni fotoaparati (Compass, Sola, Minox) itd. Napomenimo na kraju da se na svakoj berzi pojavljuje i firma Micro Tools koja prodaje specijalizovane mikroalate pogodne za opravku fotoaparata, ali su cene ovih alata izuzetno visoke, tako da nismo videli mnogo mušterija na njihovom "standu". To bi, ukratko, bilo sve. Do viđenja, do sledeće foto-berze u Milhajmu.

DIGITALNA LEĐA CRO LEAF APTUS

Za profesionalne korisnike Cleo je promovisao poslednju generaciju digitalnih leđa Leaf Aptus 17 i Leaf Aptus 22. Prva imaju rezoluciju od 17, a druga od 22 miliona piksela. Na zadnjem delu nalazi se dodirni (touch-screen) LCD monitor veličine 6 x 7 cm koji omogućava da odmah vidimo snimljenu fotografiju, a za napajanje koristi punjive Li-jon baterije. Fotografije se memorišu na CompactFlash memorijsku karticu ili na promenljivo digitalno skladište kapaciteta 20 GB. Može da se koristi na različitim srednjeformatnim fotoaparatima kao što su: Hasselblad H i V serije, Mamiya 645AFD, RZ67 i RB67, Contax 645AFD, Fuji GX680 i Bronica SQA/ETRS, kao i na velikiformatnim fotoaparatima firmi: Sinar, Toyo, Cambo, Linhof, Horseman i drugi. Cena ovih digitalnih leđa za Leaf Aptus 22 iznosi 25.000 evra, a za Leaf Aptus 17.000 evra. Detaljnije informacije potražite na sajtu: www.creo.com/leaf.

COKIN KONVERTERI I NOSAČI FILTRA S MAGNETNIM PRSTENOM

Pominjali smo već na stranicama našeg časopisa Cokin širokougone i telekonvertere koji se postavljaju na objektiv digitalnog fotoaparata uz pomoć magnetnog prstena. Međutim, Cokin svoj patent stalno usavršava, pa je tako napravio i magnetni nosač filtra koji može da koristi 180 različitih filtera iz A-serije. Takođe, napravio je i magnetne konvertere za mobilne telefone s ugrađenim fotoaparatom. Više informacija možete naći na sajtu: www.cokin.com.

PRIPREMILI: IMRE SZABÓ, MIROSLAV NIKOLJAČIĆ I BORIS BJELICA

IDEALNO ZA DIGITALNE I ANALOGNE APARATE NOVA GENERACIJA BLICEVA

**BLICEVI ZA APARATE SVIH SVETSKIH PROIZVOĐAČA
SVE INFORMACIJE MOŽETE DOBITI KOD
DISTRIBUTERA ZA SCG I REPUBLIKU SRPSKU
Tel/Fax:+381 11 176 33 36, E-mail:fototehna@beotel.yu**

**FOTOTEHNA
PROFESIONAL**

GORAN MALIĆ, predavač istorije fotografije na Akademiji umetnosti BK u Beogradu

S tari fotografi imali su običaj da svaku diskusiju o vrednosti fotografija preseku, kao kralj Solomon Gordijev čvor, ovim rečima: "Postoje samo dobre i loše fotografije"! Trebalo bi ih dopuniti jednom nijansom: postoje i "svoje" fotografije. Razjasniću to ovako: početnici treba da se trude da naprave dobru sliku, a kad postanu iskusni znalci fotografije, stekli su uslove za novi korak, tj. da potraže svoju fotografiju. Takozvana "dobra fotografija" nastaje kao rezultat naučenog umetničkog zanata, to je neka vrsta tzv. akademizma, a njega može da savlada svaki vredan đak. Tako dobijena fotografija treba da ispunjava sve formalne kriterijume, tehničke, kao i estetske, ali i dalje ostaje na nivou umetničkog zanata. "Svoja fotografija" je nešto sasvim lično, i ne samo da ispunjava sve uslove za "dobru fotografiju" nego daje više, nešto što se ne da ni ponoviti, a često ni objasniti. Neki to nazivaju autorskom fotografijom. U ovoj rubrici možemo vam ukazati na mogućnosti koje će vas usmeriti ka dobijanju "dobre fotografije". Ali kad je reč o vašoj fotografiji, tu smo nemoćni. "Svoju fotografiju" morate potražiti sami.

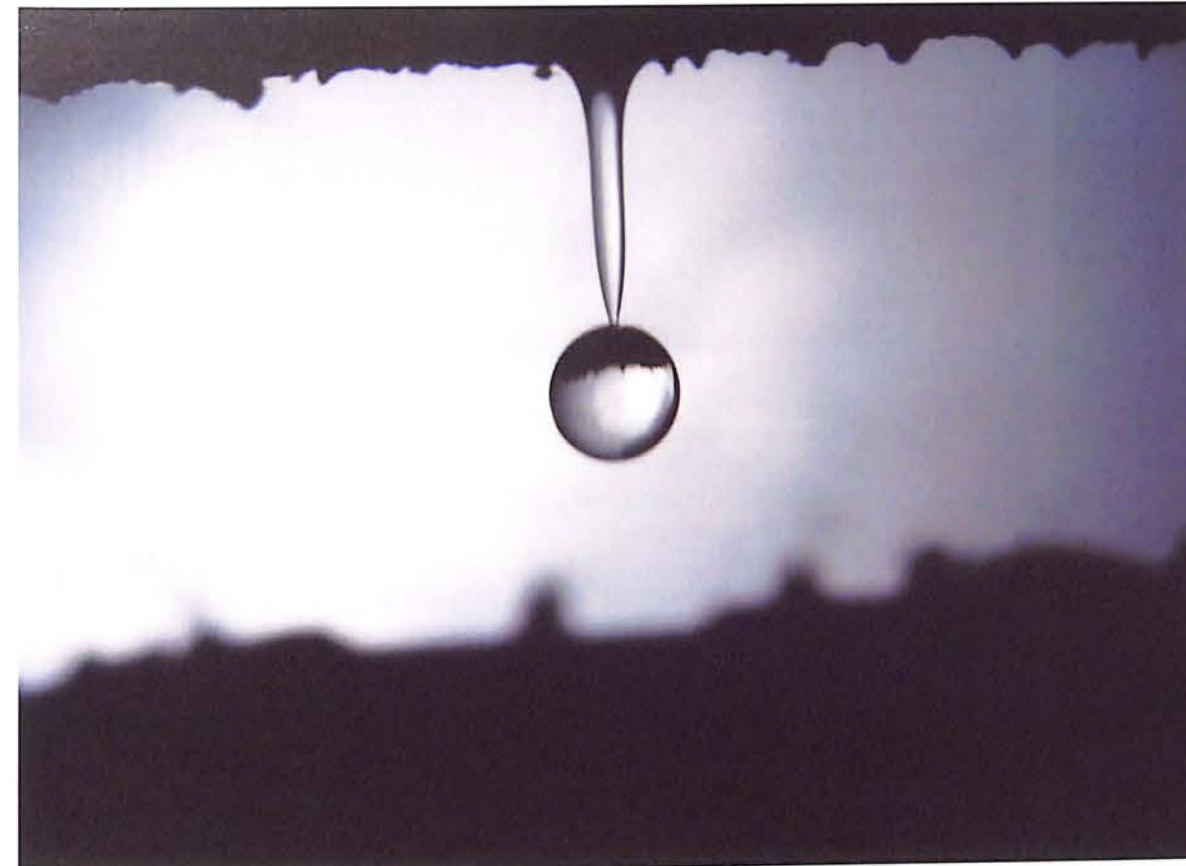

▲ LUKA Koprivica

LUKA Koprivica iz Beograda sklon je fotografisanju posebnih atmosfera i prirode. Iz informacija koje nam je uputio uz opise fotografija, uočava se da dobro poznaje svoj fotoapararat Canon Powershot A60. Većina snimaka načinjena je uz automatsku ekspoziciju, što se pokazuje korisnim jer fotografu dopušta da svu pažnju usmeri na kreativnost. Međutim, automatika nije svemoguća, na primer, ne može da savlada isuviše veliki kontrast. Snimatelj mora imati na umu da je raspon filma (baš kao i senzor u digitalnom fotoaparatu) ograničenih moći, pri čemu se mora ponešto žrtvovati ili pak predvideti kakav će se efekat, ili greška, postići. Na fotografiji koju objavljujemo tri tačke su dominantne: jedna je sunce, druga njegov odsjaj u vodi (na tim mestima površine su sasvim "izgorele", do beline papira), a treća zapravo i nije tačka

nego velika tamna površina desno. Ako bi baš trebalo po svaku cenu od ovog snimka napraviti prihvatljivu fotografiju, onda bismo posegnuli za makazama! Odbacili bismo deo fotografije gore i desno. Naravno, ni tada se ne bismo mnogo usrećili s obzirom na to da je refleks u vodi i dalje presvetla površina, bez detalja. U priloženom pismu Luka pominje da je nekim fotografijama korigovao bojene vrednosti. Ako već ume da izvodi takve zahvate, trebalo bi da smanji i zasićenost beline u prednjem planu na neku prihvatljiviju meru.

ALEKSANDAR radovanović ▲

ALEKSANDAR Radovanović iz Beograda čita naš časopis od juna ove godine. Bila je to, kako nam piše, "ljubav na prvi pogled". Eto, obaramo s nogu! Budući da nam je čitalac gladan znanja, a vlasnik je digitalnog fotoaparata Canon, red je da mu skrenemo pažnju na vrline i neke mane njegovih fotografija. Svih osam fotografija predstavljaju varijetete jednog modela – pčelice i bubice, pužići i kapljice – što bi se, sveukupno,

Geographic) često su vrlo pomno isplanirane, baš zato da bi izgledale što spontanije. Naravno, katkad se dogode i čuda – pa dobre fotografije same upadaju u objektiv, ali se na to ne treba oslanjati. Sve u svemu, podržavam ideju da se istražuje makrosvet; biće u tom polju mnogo zanimljivih prizora, ali se to mora znatno pažljivije raditi. (O ovoj oblasti pisao je Milan Živković u brojevima 10 i 11 iz 2002. godine.)

"Svoja" fotografija

MIROSLAV popov ▼

KAD sam pre tridesetak godina odneo u Fotoklub "Beograd" moje prve "zalaskesunce", neke iskusne kolege rekly su mi da sam uzalud arčio film jer takvi motivi ne prolaze na izložbama. Zaista, nisu prolazili. Pa ipak, fotomonografije, turistički prospekti, kao i razglednice, prepuni su baš takvih fotografija. Dakle, neki to vole.

A kad već ima publike, onda ima razloga da se i takvi motivi fotografišu. Da li se nebo i zalazak sunca mogu nazvati pejzažem pita i sebe i nas Miroslav Popov iz Novog Sada. Strogo gledano, ako nema ni mrvice vidljivog tla, verovatno ne može. Pa ipak, u nekoj kategorizaciji motiva takve fotografije biće uvrštene među pejzaže. Uostalom, čuveni Rojsdalovi pejzaži katkad sadrže četiri peti-

ne neba, a tek tanka prizemna linija svedoči da je tu predstavljen i prizor neke morske luke ili šumovitog predela. Fotografija "Zraci" ima sve potrebne elemente (tlo je vidljivo). Ali, ako ista smeta, onda to nije crveno nebo i "zalazak sunca snimljen već hiljadama puta s Petrovaradinske tvrđave", nego usredsređenost akcenata oko centra. Fotografija je ionako ravnomerno komponovana od, takoreći, dve ili tri boje, koje prolaze sleva udesno, ili obrnuto, a zatim su se oko sredine smestili svi važni momenti – zgrada s dizalcom (što je samo po sebi kao silueta zanimljivo) i okruglina sunca. Uz malo strpljenja, i čekanja da sve "legne" na svoje mesto, mogla se snimiti zanimljivija fotografija, s većim opravdanjem. Od ostalih fotografija, dva crno-bela portreta jesu korektni u tonu i izrazu, ali previše izveštajući zbog unete ruke. Međutim, vrlo atraktivni jesu snimci s rok koncerta i zaslužuju da ih sačuvamo za neku drugu priliku.

▲ DEJAN đurašević

FOTOGRAFISANJE umetničkih dela jeste posebna grana fotografije. U stvari, to je neka vrsta produženog fotografisanja mrtve prirode, ali je kreativnost ipak svedena na dobar zanat, što nadalje nužno podrazumeva dva glavna elementa: poznavanje kompozicionih struktura (tj. raspoređivanja likovnih elemenata) i poznavanje učinka osvetljavanja. Dejan Đurašević iz Obrenovca pristupio je svom motivu uz poštovanje jedne od tih odrednica. Svetlost je lepo izabrana, ne samo što je umereno meka (s obzirom na karakter skulpture) pa fino oblikuje volumen nego uzrokuje i reljefnost plastike (podsećamo da plastika nije samo polivini-hlorid, tzv.

plastična masa, nego je i naziv za umetničku formu u vajarstvu!). Dobrom utisku doprinosi i srećno izabrana jednolično tamna pozadina koja ističe figuru. Drugi momenat, kompozicija, ovde nema sasvim jasno opravdanje. Zatim, ne vidi se razlog za redukciju donjeg dela figure. Nadalje, gornji deo tela ima dve iskošene linije – ruke i dve obline – glava i telo krčaga, što nudi izvesnu pozitivnu napetost i trebalo bi te oblike bolje iskoristiti. Na primer, možda je figura mogla da se sagleda iz nešto drugačijeg ugla, možda da se blago iskosi, nagne. Treba razmisliti i da li mora biti snimljena samo frontalno (kao ovde) ili bi neki drugi ugao bolje otkrio njen karakter.

2004/06/04

JOVANA crevar

JOVANA Crevar iz Pančeva uočila je zanimljive prizore – gradsku scenu, jata ptica u letu i jednu stranu ulice u tipično vojvodanskom naselju (Pančevo?). Nijedna fotografija u pošiljci nije dovoljno oštra (fotoaparat je Mustek Gsmart). Jedna od njih, pod nazivom "Monotonija", lepo je komponovana, s istaknutom perspektivom postignutom i dijagonalnim linijama, ali i gradacijom svetlosti i senki (to drugo sredstvo za postizanje perspektive fotografi su pozajmili od Leonarda da Vinčija), ali je tehnički dosta neuredna (kod nje je oštrina na kritičnoj tački jer je očito rezolucija bila suviše niska za povećanje 13x18 cm). Uz to, fotografija u uglu ima utisnut datum snimanja. To možda doprinosi njenoj dokumentarnosti, ali svakako ne doprinosi vizuelnoj čistoći celine. Naravno, drugi put će Jovana taj podatak izbeći ili ukloniti. Još jedna njena fotografija zanimljiva je kao motiv, mada nije najsrećnije rešena. Na snimku se ptice pretvaraju u sopstvene siluete na fonu svetlog neba. Fotografija je monohromna, ali je načinjena na papiru za fotografiju u boji i ima čokoladnosmed ton. Toniranje može biti zanimljivo, naročito kod povišeno kontrastnih motiva, jer tada fotografija deluje toplije. Na pomenutoj fotografiji, međutim, izabrani ton nema neku jasnije izraženu funkciju.

DRAGANA malić

JEDNOM su novinari zapitali mađarskog Jevrejina Roberta Kapu (pravo ime Endre Fridman) koje uslove treba ispuniti da bi se stekla laskava titula najboljeg ratnog fotoreportera na svetu (koja mu je pripisana posle 1945). On je odgovorio: "Najpre, treba da budete Mađar!" Ako bih varirao na sličnu temu, rekao bih kolegici Dragani Malić iz Brčkog: "Kad se već tako prezivate, bićete dobar fotograf!" Naravno, ovo bi trebalo shvatiti kao šalu, a istina je da Dragana, sudeći po duhu koji izbija iz njenih radova, deluje kao smiren snimatelj, kadrovi su joj čisti, kompozicija nije daleko od korektna, mada je odabira instinktivno, akcenat je gotovo uvek na pravom mestu, kao na ovom lirskom prizoru ("U dvoje") koji objavljujemo. Doduše, tu i tamo ima viška na fotografiji, katkad bi se ponešto moglo odstraniti (npr. drvo s leve strane, ili čak i druga klupa) ili izbeći prilikom snimanja. Od ostalih fotografija dobre su pecarošnja. Od ostalih fotografija dobre su pecarošnja, naročito jedan usamljenik s baterijom od 6 do 7 štapova. Ponegde je kadar kriv, pada u

stranu, sadržaj fotografije preta da "iscuri". Dakle, treba voditi računa o geometriji kadra, a i o liniji horizonta. Nekad se dogodi da u fotografiji ima više linija u raznim smerovima, pa je u prvi mah nemoguće uspostaviti geometriju. U takvoj situaciji izabere se jedna linija, vodoravna ili uspra-

vna, koja se nameće kao dominantna, i uspostavi se njena paralela s ivicom kvadrata. Razume se, to je pravilo iz fotografske tradicije, a ko bi hteo da po svaku cenu bude moderan, neka krivi šta mu je volja, ali uz rizik da, umesto skladu, doprinosi haosu na fotografiji.

MILOŠ šulajkovski

MILOŠ Šulajkovski iz Beograda piše da još raste (sa 25 godina), a kad poraste biće – fotoreporter! Zaista, nikad nije kasno. Za jednu od četiri poslate fotografije sâm kaže da je zanimljiva. Nju i objavljujemo. Najpre, za fotoreportera treba imati dar za uočavanje suštine u naoko nezanimljivim, svakodnevnim prizorima. Tu osobinu Miloš već delimično pokazuje. Dalje, bilo bi korisno da fotoreporter ima osećaj (ili, ako nema, da ga razvije) za prostornu organizaciju fotografije. Jer ako glavnom motivu, npr. prošnjaku na ulici, konkurše ravno trideset tačaka – telefonska govornica, dva automobila, tri saobraćajna znaka, dvadesetak pokrenutih (a ne sasvim jasnih) ljudskih figura, ritam stepeništa i prozorčića, a konačno i jedna flaša piva nepoznate marke, onda je teško govoriti o izdvojenoj suštini prizora. U isto vreme tu je i tehnička mana – nedovoljno oštar snimak. Priznajemo, ima u pošiljci i vrlo oštih fotografija, a neke su jednostavnije izvedene i stoga znatno izražajnije nego prethodna. (A naš cilj jeste da kroz opštije primere ukažemo na probleme koji se javljaju u radovima većeg broja čitalaca.) Što se tiče ostalih Miloševih radova, pa... čovek i automobil, a oba donekle zaklonjeni lišćem, lepo je komponovana i duhovita celina; cepelin nad soliterom sjajno je uočen prizor i svakako valjan podsticaj na putu ka diplomu budućeg fotoreportera, dok bi postrojenja pivare, uz minimalne ispravke, mogla biti sasvim korektna beogradska razglednica. Eto, ni to nije malo!

Aleksandar šestan

ALEKSANDAR Šestan iz Novog Sada ume da se poigra s Photoshop filtrimi proizvodeći zanimljive efekte. Međutim, još uvek je u traženju sebe, budući da fotografiše vrlo različite teme i motive – portrete, životinje, ptice, urbane predele, sumrake... Kad god se suočim s radovima mlađih fotografa koji pokazuju naglašenu radoznalost u izboru motiva, prvo što učinim jeste da potražim makar kakvu dominantnu crtu. Jer, čak ni Pikaso u slikarstvu, a ni Hemingvej u književnosti, nisu u svemu što su radili bili

uspešni. Kako god da se okrene, uspeh se najpre postiže u onoj oblasti kojoj se najviše posvetite. Dobro, to je opšte mesto, ali da vidimo detalje. Na fotografiji koju smo izabrali prikazan je dečak na po-

niju. Zabeležen je živahan trenutak, čak se i mali oblak prašine diže ispod kopita, a figura konja na ivici je da se stropošta ulevo! A zašto je to tako, videćete ako obratite pažnju na liniju puta koja, takođe ulevo, uveliko "curi" iz fotografije. Istina je da ponekad fotoreporteri radi što životnijeg sadržaja zapostavljaju geometriju fotografije. Katkada to ima opravdanja, jer je sadržaj dovoljno "jak", a trenutak dovoljno dokumentarno važan, da ni njih a ni nas, gledaoce, nije briga za geometriju! Ali, fotografija našeg čitaoca ne čini se toliko sudbinskom za našu planetu da bismo joj progledali kroz prste očevidnu devijaciju. Pre nego što namerno nagnete svoj kadar, prisetite se da gledaoci vaše fotografije imaju uredno "kalibrisan" centar za ravnotežu. Takvu fotografiju doživljavaju kao iskrivljenu. Uostalom, probajte da u ovu fotografiju uvedete sasvim novu, pravilnu geometriju, da ivica puta u pozadini postane paralelna s gornjom ivicom kvadrata. Videćete da se doživljaj znatno menja, sve postaje prirodnije, a da jahač i konj ipak nisu izgubili na dinamičnosti.

ŽELJKO pejović

ŽELJKO Pejović iz Podgorice snalazi se vrlo dobro s fotoaparatom. Sve fotografije u pošiljci (a bilo ih je sedam) zaslužuju pažnju. Neki motivi komponovani su tako dobro da im se nema šta dodati niti oduzeti (npr. dve fotografije Svetog Stefana). Fotografije sutona, takođe atraktivne, ipak imaju nešto više tamnih površina bez detalja, ali su zato siluete drveća živopisne studije prirode, kao i detalji s reke, čunovi, zaleđena voda (npr. "Jutro na jezeru", koju objavljujemo). Ono što bismo ipak primetili kao karakteristiku svih motiva jeste da su nekako svakodnevniji, uobičajeni. To jesu lepe fotografije, ali su u isto vreme i već viđeni prizori. Dakle, uz sve pohvale autoru za dobro izabrane motive pretočene u zanimljive fotografije, skrećemo mu pažnju da objektiv usmeri i na neočekivane prizore. Gledaoca treba iznenaditi ne samo lepoto nego i sopstvenim stavom. Željko je na putu da sasvim dobro savlada one korake koji bi se mogli nazvati učenjem zanata. Možda je već vreme da se pripremi za naredni korak, za traženje "svojih fotografija".

ČOVEK I PEJZAŽ

1. NAGRADA – Živislav Antonijević, Požarevac, "Kraj puta", Nikon FM2

2. NAGRADA – Josif Pop-Mitić, Beograd, "Punoglavci", Canon IXUS 400

Prvo, kao što smo i obećali, objavljujemo rezultat vašeg glasanja s Interneta za najbolju fotografiju konkursa iz prošlog broja. To je "naša" drugoplasirana fotografija "Nebeske stolice" Save Savića iz Brusa. Pa dobro, mišljenje nam se ne razlikuje mnogo, videćemo ubuduće da li ćemo se poklopiti.

Pred vama je poslednji mesečni konkurs pre završnog finala čije ćemo rezultate objaviti u glavnom portfoliju decembarskog broja. Nastavljate da nas "bombardujete" odličnim fotografijama. Zanimljivo je da nekolicina autora već nekoliko brojeva zaredom šalje odlične fotografije (verovatno podstaknuti uspesima i nagradama), tako da ponovo objavljujemo radove naših dosadašnjih pobednika. Šta da radimo, kvalitet je ipak najvažniji, iako želimo svima da damo šansu da se pokažu.

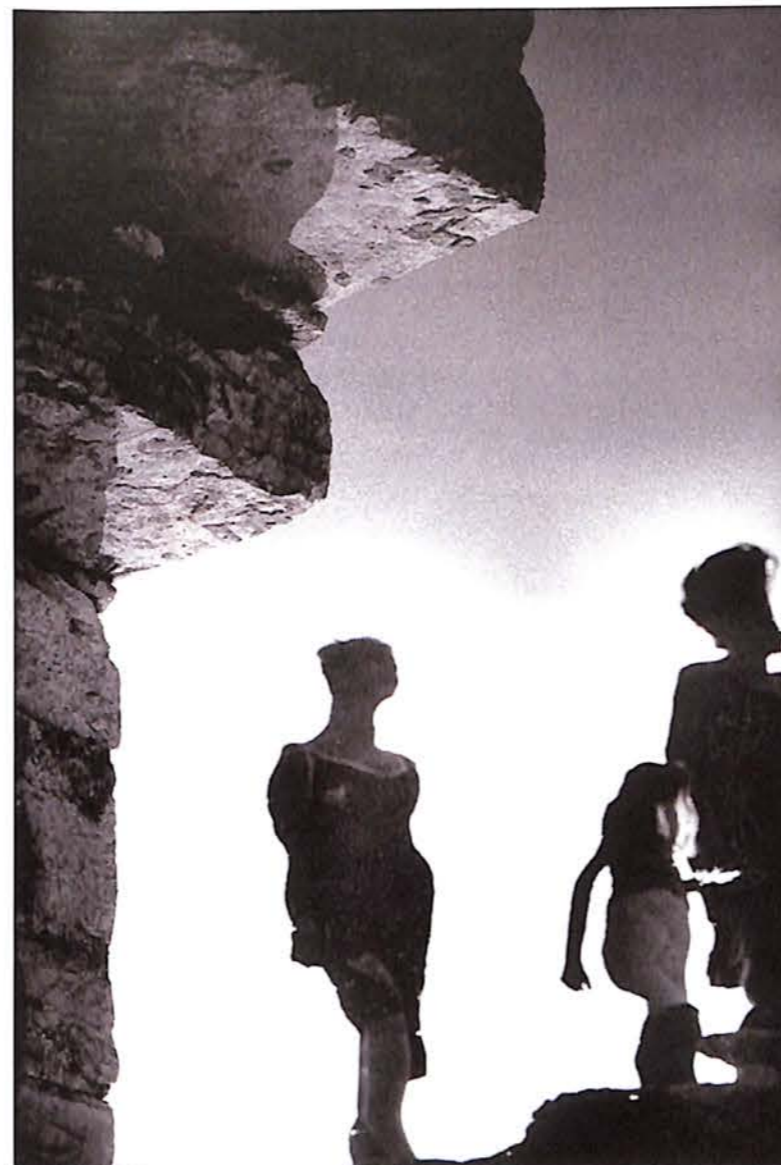
Živislav Antonijević autor je pobjedničke fotografije oktobarskog konkursa. Veoma dinamična i motivom i kompozicijski moderna fotografija privukla nas je svojom grafičkom čistoćom i odličnom upotrebom linija koje nas vode u ovaj pejzaž koji je kreirao čovek.

Sava Savić, Brus, "Nebeske stolice"

Videćemo gde će nas odvesti finale konkursa, ali sigurno je da će to biti najkvalitetniji konkurs do sada.

I. BREZOVAC

3. NAGRADA – Feđa Kiselički, Novi Sad, "Perast"

- 1 [1] Nikola Mažibrada, Zemun, "Za dobro jutro", Zenit ET
 2 [2] Bojan Bončić, Niš, "Pogled ka...", Canon EOS 33
 3 [3] Bojan Bonifačić, Punat, Hrvatska, "Velebit", Olympus E-20
 4 [4] Budimir Novaković, Beograd, "San letnjeg dana", Nikon Coolpix 4500

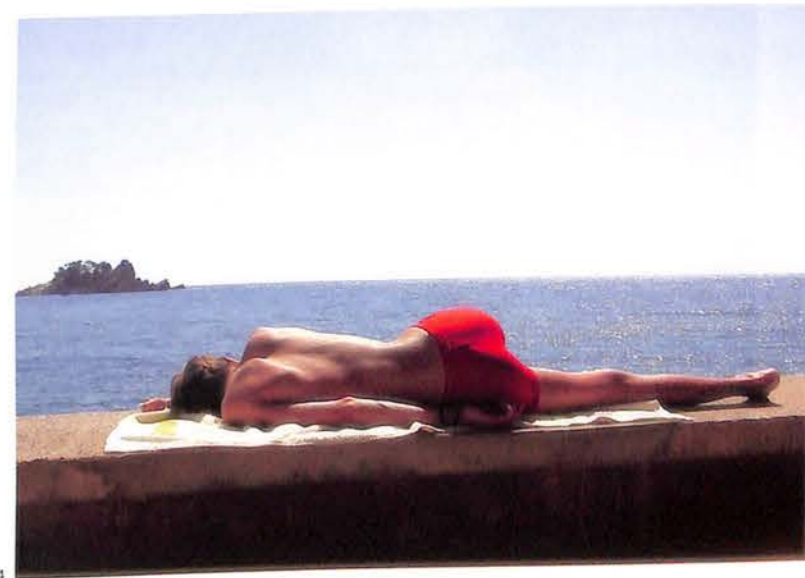
1

2

3

4

Branko Matić, Valjevo, "Držač sunca"

Saša Manjulov, Kikinda, "Magnolija"

Milorad Drča, Negotin, "Jutro sa refleksom", Nikon F-50

Robert Semnić, Novi Sad, "Planirani pejzaž", Nikon F-601

Eržebet Šagi, Novi Sad, "Veze", Sony DSC-585

Naš časopis ponovo pokreće stalnu rubriku "Foto-konkurs" gde će objavljivati fotografije čitalaca, amatera i profesionalaca. Pravo učešća imaju svi koji se bave fotografijom, a jedini uslov jeste da uz svaku fotografiju ili dijapozitiv pošaljete i originalni kupon iz našeg časopisa REFOTO, čitko popunjen osnovnim podacima o autoru. Broj fotografija ili dijapozitiva koji neko želi da pošalje nije ograničen, s tim da jedan kupon važi za tri fotografije. Uz sve priloge potrebno je naznačiti naziv fotografije ili dijapozitiva, kao i neophodne tehničke podatke, npr. kojim filmom i fotoaparatom je snimljeno i dr.

FORMATI I TEHNOLOGIJA RADOVA

Učesnici mogu poslati:

- » crno-bele fotografije i fotografije u boji formata od 13 x 18 cm do 18 x 24 cm,
- » dijapozitive u boji 24 x 36 mm,
- » fotografije snimljene na CD u rezoluciji 300 DPI veličine do 18 x 24 cm.

SLANJE RADOVA

Ovogodišnji konkurs sastoji se iz šest periodičnih konkursa. Učesnici mogu poslati radove za februarSKI, aprilSKI, junSKI, avgustovski i oktobarski broj časopisa, za svaki pojedinačno i za decembarSKI koji je završni. Za svaki od navedenih brojeva časopisa obavlja se žiriranje, biraju radovi u užu izbor i određuju nagrade.

ROKOVI

» Za finalni, decembarSKI broj do 15. novembra. Za decembarSKI broj, kada je finale ovogodišnjeg konkursa, žiriraju se radovi pristigli za decembarSKI broj, kao i svi oni koji su ušli u užu izbor u prethodnim brojevima časopisa.

NAGRADE KONKURSA

Nagrade konkursa sastoje se od nagrada za svaki broj časopisa i nagrada konkursa kao celine. Za svaki od ovogodišnjih brojeva dodeliće se po tri nagrade:

1. godišnja pretplata na časopis,
2. knjiga "Elementarna tehnika fotografije" Dragoljuba Kažića,
3. deset crno-belih filmova forte – Fototehna.

Velike, završne nagrade konkursa jesu:

1. NIKON DIGITALNI FOTOAPARAT,
2. METZ BLIC – FOTOTEHNA,
3. LOWEPRO FOTO-TORBA.

U svakom broju časopisa objavljuju se rezultati žiriranja za taj broj, popis radova koji su ušli u užu izbor, nagrade tog broja i reprodukcije desetak izabranih fotografija. U decembarSKOM broju objavljuju se finalni rezultati konkursa, završne nagrade i reprodukcije do tada neobjavljenih fotografija konkursa.

ZAVRŠNE ODREDBE

- » Radovi koji su poslani na konkurs ne vraćaju se;
- » organizator radove može koristiti za potrebe časopisa, bez naknade i uz potpisivanje autora;
- » odluke žirija su konačne,
- » pravo tumačenja ovih propozicija ima organizator.

Aleksandar Kazimirović, Novi Sad, "Dolazak"

Predrag Janković, Podgorica, "Ikar"

Milota Dubovska – Poslon, Novi Sad, "Opčinjeni talasima", Nikon Coolpix 8700

Kristina Malajmare, Ban. Novo Selo, "Čišćenje vremena", Canon PowerShot A300

narudžbenica

REFOTO, Beograd, Pčinjska 17, tel. 011/2456-151, 244-7958, e-pošta: refoto@net.yu

- "Elementarna tehnika fotografije" prof. Dragoljub Kažić din. 450 + PTT (din. 130)

- Pretplata za 6 brojeva časopisa REFOTO iznosi din. 1.344 (1.080 + 264 poštarina) Pouzećem po ceni din. 160 + PTT (din. 109) po komadu (za područje Srbije i Crne Gore)

- Povezan komplet REFOTO časopisa za 2002. ili 2003. godinu din. 2.000 + PTT (din. 150) po kompletu

Naručujem časopis REFOTO, ili druga ponudena izdanja, koja ćete mi isporučiti putem pretplate ili pouzećem na sledeću adresu:

Ime i prezime _____

Adresa _____

Grad _____

Telefon _____

E-pošta _____

Datum / Potpis _____

čovjek i pejzaž

Kupon za foto-konkurs (važi za tri fotografije)

REFOTO
IZ OBLASTI FOTOGRAFIJE I UMETNOSTI

07/2001

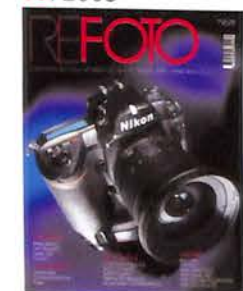
Ivo Eterović
Veljko Vujanović
Petar Kujundžić
EISA - pobjednici
Nikon D1X

13/2002

FOTOKINA:
Hasselblad H1
Fuji Fine Pix S2
Canon EOS 1Ds
Nikon Coolpix 5700

19/2003

Mihaly Moldvay
Vlaho Brangoljica
Ljubisa Tešić
Nikon D2H
Olympus E-1

08/2001

Saku Paasilhti
Mladi fotografi
Nikon Coolpix 995
Canon EOS 300N
Kros proces

14/2002

Konkurs Putovanje - finale
Gregor Podgorsky
Nikon F80
Canon EOS 300V
Contax N1 digital

20/2003

Finale konkursa Ijubav
Alija A. Akšamija
Canon D300
Nikon objektivni
Fujifilm Finepix F700

09/2002

Aleksandar Kelic
Zeljko Sinobad
Nikon foto-konkurs NPCI
Blicevi
Olympus Camedia 4040 Zoom

15/2003

Dragoljub Zamurović
Branko Belić
Canon EOS 1V
Olympus Mju 300 i Mju 400
Nikon Coolpix 4300

21/2004

Novi konkurs časopisa
Rene Burri
Damir Sagolj
Pejzaž u fotografiji
Tema broja: DIGTL/ANLG

10/2002

Branislav Strugar
Vladimir Marković
Yu Press Photo
Mamiya 645
Nikon D100

16/2003

Henri Cartier - Bresson
Jaroslav Pap
World Press Photo 2002
Canon G3
Kompaktni fotoaparati

22/2004

YU/World press photo
Boris Spermio
Tema broja/ PRESS PHOTO
Cebit/ PMA
Nikon D70

11/2002

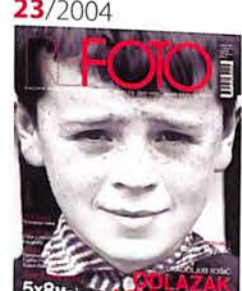
Mario Bračić
Nova francuska modna fotografija
Branko Bačović
Nikon Coolpix 5000
Nikon F100

17/2003

Robert Doisneau
Vladan Milisavljević
Canon EOS 10D
Nikon F75
Canon Ixus 400

23/2004

Dragoljub Tošić
ODLAZAK LEGENDE
Lazar Pejović
Tema broja/ ETIKA
5x8 Mpix

12/2002

Miodrag - Mića Miladinović
Mario del Kurto
Studenti FAMU
Contax N1
Nikon D100

18/2003

Aleksandar Dolgij
Branislav Brajan Rašić
Kodak DCS Pro 14n
Olympus Camedia C-740
Nikkor AF-SVR 70 - 200 mm

24/2004

Klavdij Sluban
Božana Marinček
Dani fotografije u Srbiji
Tema broja/ ETIKA II
ULTRAZUM digitalni fotoaparati

Akcija

novе, niže cene!

IXUS i
4.0 MPix

PowerShot A400
3.2 MPix

PowerShot A75
3.2 MPix

BEOGRAD, TEL: 011/655 100, 655 257

you can
Canon

PROFIFOTO official distributor

REFOTO
11000 Beograd
PČinjska 17

Ime i prezime _____
Adresa _____
Grad _____
Telefon _____
E-pošta _____
Naziv fotografije _____
Film _____
Fotoaparat _____

PITANJA I SUGESTIJE

RADOVAN ČAKARDIĆ, LAZAREVAC

Poštovani urednici REFOTO-a,

Bavim se fotografijom godinama. Časopis REFOTO kupujem skoro redovno. Nedostaju mi brojevi 10 i 14. Da li bih mogao da ih naručim i platim pouzećem? Da li postoji softver koji bi mi zamenuje kolor analikator i pokazao parametre klasičnih filtera pri izradi pozitivna (prilikom skeniranja slajdova i negativa)? Gde kod nas može da se kupe hemikalije i papir za Cibahrom proces? Da li neko zastupa u Srbiji firmu Soligor? Molim vas da testirate Makrotek i Nikon skenere za srednji format – ali pošteno! Da li je prestala da se proizvodi Minolta X700? Molim vas da objasnite na koji način može da se kupi foto-oprema iz inostranstva?

P. S. Molim vas da, kada je foto-tehnika u pitanju, mnogo više teksta bude o analognoj fotografiji. Digitalna je još uvek daleko od negativa, a posebno slajda. Što se mene tiče, dok budem mogao da kupim i jedan film, baviću se analognom fotografijom. Koliko staju i koji su softveri za kalibraciju monitora? Digitalizaciju pozdravljam kada je arhiviranje fotografija u pitanju. Koje grafičke kartice biste mi preporučili za rad na računaru? Nameravam da skeniram slajdove i negative bar u formatu 100 x 140 cm. Pozdrav... uz želju da budete još bolji i da trajete što duže...

RE Vi ste nas baš izbombardovali pitanjima! Pa, FO da krenemo redom. Skoro sve stare brojeve TO časopisa (osim 2, 4, 5 i 6 koji su rasprodani) možete poručiti, a narudžbenicu imate u svakom broju. Sám proces skeniranja razlikuje se od klasične izrade fotografija jer je "preview" skeniranog negativa ili dijapozitiva prilično veran originalu i ne morate da tražite pravu filtraciju. Softver skenera učinio je to za vas. Naravno, ako niste zadovoljni njegovim proračunom, skoro u svakom softveru za skeniranje imate kolorne i kontrastne krive s kojima možete izmeniti finalni izgled skena. Razvojem digitalnih laboratorija Cibahrom proces potpuno je potisnut i, koliko je nama poznato, niko više ne izrađuje fotografije u ovom procesu jer je veoma skup, pa tako ni materijal ne može da se kupi. Firmu Soligor zastupa Proffoto iz Beograda, čije reklame imate u svakom broju časopisa. Planiramo u budućnosti da predstavimo ravne i film skenere različitih firmi. Što se tiče Minolta X700 imamo podatak da se i dalje proizvodi, ali u Kini. Foto-opremu iz inostranstva možete kupiti ako ste vlasnik kreditne kartice ili da Vam je neko donese i plati gotovinski. Verovatno možete s vašeg deviznog računa uplatiti na njihov, ali to morate proveriti u Vašoj banci. Verovatno ste primetili da smo u okviru Tehnike pokrenuli rubriku "Legende koje traju" gde ćemo predstavljati najpopularnije "veterane" iz analogne foto-opreme. Naravno, testiraćemo i svaki nov proizvod, ali jasno Vam je da tržište analogne fotografije trenutno čini tek deset odsto ukupnog, što se odražava na broj novih proizvoda. O softverima za kalibraciju monitora

možete pročitati u pregledu s Fotokine u rubrici Razno. S obzirom na to da želite da skenirate fotografije u izuzetno velikom formatu (ako ste mislili u 300 dpi), preporučujemo vam grafičke karte Asus EAX 600xt i 800xt.

"NAŠ" REFOTO

MLADEN MARČETA

Časopis REFOTO "upoznao" sam pre godinu dana od kada i traje moje druženje s fotografijom. Za to vreme imao sam priliku da prelistam nekoliko stranih časopisa koji se bave sličnom tematikom i, iskreno govoreći, imamo se čime podičiti. Od svih časopisa upravo "NAŠ" REFOTO (koji smatram svojim magazinom) omogućuje nama koji još uvek ne znamo mnogo da upoznamo deo po deo tajne ove umetnosti. Crno-bela fotografija mi posebno privlači pažnju i veoma me je obradovalo to što je u jednom od prethodnih brojeva prezentovan proces razvijanja crno-belih filmova. Nestrpljivo očekujem u nastavku još nešto vezano konkretno za sám proces nastajanja crno-belih fotografija. U svom radu koristim fotoaparat Praktica MTL3, koji je nešto stariji od mene, ali kojim sam uistinu zadovoljan. Ovom prilikom šaljem vam nekoliko svojih fotografija i veoma me interesuje vaše mišljenje o njima. Želim vam mnogo sreće u daljem radu i samo tako nastavite!

RE Drago nam je da se REFOTO visoko kotira FO kod Vas, čak i u društvu stranih časopisa. TO Želja nam je da pravimo specifičan časopis za naše čitaoce, a ne kopiju jednog od stranih časopisa. Naša zemlja specifična je po mnogo čemu, pa tako i po stanju u fotografiji koje se bitno razlikuje od onog u zapadnoj Evropi. Svakako, nastavljamo s crno-belom laboratorijom, i kao i većina rubrika u časopisu, nameravamo da traje dugo i da da odgovore na skoro sva vaša pitanja.

IDEJA U PREDNOSTI NAD TEHNIKOM

MIROSLAV POPOV, NOVI SAD

Poštovana Redakcijo,

Što se vašeg časopisa tiče, smatram da je on najbolje fotografsko štivo na našem tržištu pošto obuhvata sve što i jedna opširna knjiga o fotografiji. Vaše tekstove veoma cenim. Pogotovo rubrika Fotokomentar zaslužuje svaku pohvalu. Bilo bi lepo da se u njoj nađe više fotografija na kojima su prokomentarisane tipične greške fotografa početnika kojima i sâm pripadam. Dopada mi se ideja koju je neko predložio na sajtu da se rubrika Fotokomentar proširi na Internetu i da se tu obradi veći broj fotografija. Takođe bih pohvalio i tekstove Svetislava Dragovića koji su pisani jezikom razumljivim početnicima, a obrađuje teme koje su zanimljive i profesionalcima. Bilo bi bitno da ne preterate u stručnosti tekstova i ne dodate u situaciju da početnici ne razumeju ni reč vašeg teksta, a profesionalci čitaju ono što im je već poznato. Isto tako, smatram da fotografi početnici mogu samo da se uplaše od bavljenja fotografijom zbog previsokih cena opreme. Vi ste ti koji bi trebalo da ih na sve načine ubedite, i to više nego jednim tekstom, da se vrhunske kreativne fotografije mogu

dobiti i običnim ruskim Zenitom ili kompaktnim fotoaparatom koji u Novom Sadu u radnji može da se kupi i za manje od 100 evra. Većina fotografija pohvaljenih na vašim konkursima, pa čak i pobjednička na poslednjem s temom ljubav, mogu se snimiti i ovakvim jeftinim fotoaparatom ili nekim starim refleksnim. Čitaoći početnici morali bi toga da budu svesni. Uočavanje motiva i pravi pristup motivu najbitniji su za dobijanje dobre fotografije, a ne basnoslovno skupa oprema. To je nešto na šta bi trebalo skrenuti pažnju fotografima početnicima. Kada se neko preko ovih jeftinijih kamera upozna s fotografijom, ako pronađe način da se kroz nju izražava, lako će preći na ozbiljnije modele. Bitno je naterati ljude, pogotovo početnike, da počnu da slikaju, pa makar i najjeftinijom opremom, jer se samo tako može širiti kultura fotografije, a to i jeste cilj vašeg časopisa, zar ne?

Jedina zamerka odnosi se na testove foto-opreme. Teško je iz vaših testova saznati nešto više od onog što piše u specifikacijama proizvođača. Znatno ste se popravili u poslednje vreme, ali i dalje je na osnovu vaših prikaza teško odabrati fotoaparat, pogotovo ako to nije profesionalna kamera. Govorim to jer je kod nas NEMOGUĆE probati fotoaparat pre nego što se kupi, a verujem da puno ljudi planira nabavku novog digitalnog fotoaparata... Prikaz ultrazvuk fotoaparata iz poslednjeg broja svakako je najbolji do sada i na njega bi trebalo i ostali da liče, ali sa više osvrtom na kvalitet fotografije i razlike među pojedinim fotoaparatima. Pogotovo bi bilo lepo da povremeno napravite pregled trenutno aktuelnih modela na našem tržištu pošto se stalno izbacuju novi modeli i teško je stalno biti u toku. Znam da ovakav pristup zahteva mnogo više truda i vremena, ali bio bi dragocen na našem, robom i informacijama siromašnom tržištu. Grozna je situacija da kod nas digitalne fotoaparate testiraju ljudi u pojedinim računarskim časopisima, pa čak i u časopisima o mobilnim telefonima, i daju svoja mišljenja o njima, a ne prave razliku između svetlosne moći objektivna i žižne dužine (situacija na koju sam naleteo u jednom našem kompjuterskom nedeljniku). Toliko od mene za sada. Želim vam što više prodatih primeraka i što više fotografa kod nas. I dobro svetlo.

RE Hvala na podršci i pohvalama i slažemo se s FO Vašom konstatacijom da za dobru fotografiju TO nije presudna tehnika već ideja. Kod nas, nažalost, ljudi su dosta opterećeni kvalitetom foto-opreme i uvek žele da budu u toku s najnovijim tehničkim dostignućima bez obzira na to koliko im je ona pristupačna ili neophodna. Zbog toga se trudimo da budemo što aktuelniji i da uglavnom predstavljamo opremu koja se kod nas može kupiti. Nažalost, naše tržište je potpuno nesređeno, pa se ponekad dešava da pišemo o opremi koje kod nas nema (a trenutno je veoma aktuelna i zanimljiva), a to znači da je ni mi nismo mogli testirati. Isto tako, moramo da zadržimo objektivnost u prikazivanju svih proizvođača, što donekle ograničava iznošenje mišljenja. Drago nam je da smo ipak na dobrom putu i zahvaljujući vašim pozitivnim reakcijama, nastavićemo u istom duhu.

IZDAVAČKA
maliKUĆICA
princŠkolska 91, 21203 Veternik Tel./fax: 021/503-918
E-mail: m.princ@eunet.yu Web: www.maliprincns.co.yu

AGFA MSC 100
+
D-CARRIER
+
PCSPECIJALNA
PONUDA

DISTRIBUTER U SCG:

MINCOM d.o.o. • Novi Sad, Miše Dimitrijevića 25
Tel./fax: 021/540-257 • www.mincom.co.yu

DISTRIBUTER U MAKEDONIJI:

FOTO TRADE KIRČE DOOEL • Skopje, Londonska 2, lokal 19
Tel./fax: +389 2 3076-210